

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Dış İliŐkiler ve Avrupa Birliği
Koordinasyon Dairesi BaŐkanlıĐı

Avrupa Birliği Yapısal Fonları

AB Uzmanlık Tezi

Seda ELÇİ
AB Uzman Yardımcısı

Ankara
2007

İÇİNDEKİLER

1	GİRİŞ	7
2	ORTAK TARIM POLİTİKASI (OTP)	8
3	AB BÖLGESEL POLİTİKASI	10
4	AB UYUM POLİTİKASI	13
4.1	UYUM POLİTİKASI VE KURUMSAL KAPASİTE	17
5	BÖLGESEL VE UYUM POLİTİKALARINDA YENİLİKLER	20
6	AB FONLARI	24
6.1	FONLARIN UYGULANMASI	28
6.2	FONLARIN YÖNETİMİ	29
6.2.1	Fonların Mali Yönetiminin Basitleştirilmesine Yönelik Yeni Kurallar	30
6.2.2	Taahhütler	30
6.2.3	Finansman Koşulları	30
6.3	FONLARIN 2000–2006 DÖNEMİNDEN FARKLILIKLARI:	31
7	UYUM FONU	32
8	YAPISAL FONLAR	34
8.1	AVRUPA BÖLGESEL KALKINMA FONU (ERDF).....	43
8.2	AVRUPA TARIMSAL GARANTİ VE YÖNLENDİRME FONU (EAGGF).....	45
8.2.1	2007–2013 Bütçe Döneminin Getirdiği Değişiklikler	46
8.3	AVRUPA SOSYAL FONU (ESF)	52
8.4	BALIKÇILIĞIN YÖNLENDİRİLMESİ MALİ ARACI (FIFG).....	55
8.5	TOPLULUK İNİSİYATİFLERİ.....	61
8.5.1	INTERREG III.....	62
8.5.2	LEADER (Links Between Action for the Development of Rural Economy).....	64
8.5.3	EQUAL.....	64
8.5.4	URBAN II.....	65
8.5.5	Yeni İnisiyatifler	67

9	DİĞER FONLAR.....	69
9.1	AVRUPA KÜRESELLEŞME FONU (EGF)	69
9.2	AVRUPA YATIRIM BANKASI FONLARI.....	69
9.3	AVRUPA TARIMSAL GARANTİ VE YÖNVERME FONU - GARANTİ BÖLÜMÜ	70
9.4	DİĞER MEVCUT FİNANSAL ARAÇLAR	70
10	ADAY ÜLKELERE YÖNELİK FONLAR	71
10.1	KATILIM ÖNCESİ MALİ ARAÇLARI	71
10.2	PHARE (POLONYA VE MACARİSTAN İÇİN EKONOMİNİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI).....	74
10.3	SAPARD (TARIM VE KIRSAL KALKINMA İÇİN ÖZEL KATILIM PROGRAMI).....	75
10.4	ISPA (KATILIM ÖNCESİ SÜREÇ İÇİN YAPISAL POLİTİKA ARAÇLARI).....	76
10.5	2007–2013 DÖNEMİ: IPA (KATILIM ÖNCESİ YARDIM ARACI)	80
10.5.1	IPA'nın Bileşenleri	82
10.5.2	Faydalanıcı Ülkeler.....	87
10.5.3	IPA Uygulama	88
10.5.4	Teklif Olunan Belirleyici Mali Dağıtımlar	89
11	TÜRKİYE AÇISINDAN DEĞERLENDİRME	94
12	AB BÜTÇESİ	97
13	SONUÇ	99
14	KAYNAKÇA.....	101
15	EKLER	106

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Hedeflere Göre 2007–2013 Uyum Politikasının Dağılımı	17
Şekil 2: Bütçe Başlıklarına Göre AB Fonları	26
Şekil 3: Yönetim Şekillerine Göre AB Fonları	27
Şekil 4: ERDF Fonlarının Mali Yönetim ve Kontrol Düzenlemelerine İlişkin Akım Şeması.	44
Şekil 5: EAGGF Fonu Mali Yönetim, Kontrol Düzenlemelerine İlişkin Akım Şeması	50
Şekil 6: ESF Fonlarının Mali Yönetim ve Kontrol Düzenlemeleri Akım Şeması	54
Şekil 7: FIFG Fonlarının Mali Yönetim ve Kontrol Düzenlemeleri Akım Şeması	58
Şekil 8: EQUAL Mali Kaynakları Dağılımı, 2001–2006	65
Şekil 9: Sektörler İtibariyle Yapısal Fonlar ve Araçlar (2000 – 2006)	68
Şekil 10: AB Mali Yardımlarının Sektörel Dağılımı	73
Şekil 11: Çevre Proje Tiplerine Göre Dağılım	79
Şekil 12: Ulaştırma Proje Tiplerine Göre Dağılım	79

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: Uyum Politikası 2007–2013	19
Tablo 2: Uyum Fonu (Taahhüt Edilmiş Harcamalar) 2000–2006	33
Tablo 3: 2000–2006 Döneminde Üye Ülkelere Tahsis Edilen Fonlar	38
Tablo 4: 2000–2006; 2007–2013 Karşılaştırmalı Araç ve Hedefler	39
Tablo 5: FIG'ye Tahsis Edilen Fonların Ülkelere Göre Dağılımı (2000–2006)	57
Tablo 6: 2007-2013 EFF'den Ülkelere Dağıtılacak Destek Miktarları	60
Tablo 7: INTERREG III, 2000–2006 Harcama Sınıflandırması	63
Tablo 8: URBAN II, 2000–2006 Harcama Dağılımı	66
Tablo 9: 2000- 2006 Aday ve Aday Olması Beklenen Ülkelere Sağlanan Yardım	74
Tablo 10: PHARE Program Türlerine Göre Dağılım	75
Tablo 11: Aday MDAÜ'lere SAPARD Kapsamında Sağlanan Destekler	76
Tablo 12: 2004 ISPA Bütçesi	78
Tablo 13: ISPA Kaynaklarının Ülkelere Göre Dağılımı	78
Tablo 14: IPA'nın Beş Bileşeni İçin Uygun Olan Ülkeler	87
Tablo 15: 2008-2010 Türkiye için IPA Fonunun Bileşenlere Göre Dağılımı	96
Tablo 16: Yapısal Fonların Katkı Sağladığı Farklı Desteklerin sınıflandırılması	97
Tablo 17: AB Bütçesi (2000–2006 Dönemi İçin)	98

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
BKA	Bölgesel Kalkınma Ajansları
CARDS	Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilization (Yeniden Yapılanma, Kalkınma Ve İstikrar İçin Birlik Yardımı)
CBC	Cross Border Cooperation (Sınır Ötesi İşbirliği)
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
EAGF	European Agricultural Guarantee Fund (Avrupa Tarımsal Garanti Fonu)
EAGGF	European Agricultural Guarantee and Guidance Fund (Avrupa Tarımsal Garanti ve Yönlendirme Fonu)
EAFRD	European Agricultural Fund For Rural Development (Avrupa Tarımsal Kırsal Kalkınma Fonu)
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development (Avrupa İmar Ve Kalkınma Bankası)
EC	European Community (Avrupa Topluluğu)
ECU	European Currency Unit (Avrupa Para Birimi)
EDIS	Extended Decentralization Implementation System (Genişletilmiş Merkezi Olmayan Uygulama Sistemi)
EEC	European Economic Community (Avrupa Ekonomik Topluluğu)
EFF	European Fisheries Fund (Avrupa Balıkçılık Fonu)
EGF	European Globalisation Fund (Avrupa Küreselleşme Fonu)
EGCC	European Grouping of Crossborder Cooperation (Avrupa Sınırötesi İşbirliği Grupları)
EIB	European Investment Bank (Avrupa Yatırım Bankası)
ERDF	European Regional Development Fund (Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu)
ESF	European Social Fund (Avrupa Sosyal Fonu)
EUSF	European Union Solidarity Fund (Avrupa Birliği Dayanışma Fonu)
FIFG	Financial Instrument for Fisheries Guidance (Balıkçılığın Yönlendirilmesi Mali Aracı)
GSYİH	Gayrisafi Yurt İçi Hasıla

IPA	Instrument for Pre-Accession (Katılım Öncesi Yardım Aracı)
ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-Accession (Katılım Öncesi Süreç İçin Yapısal Politika Araçları)
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
LFA	Less Favoured Areas (Az Gelişmiş Alanlar)
MDAÜ	Merkezi ve Doğu Avrupa Ülkeleri
MIFF	Multiannual Indicator Financial Framework (Çok Yıllık Gösterge Finansal Çerçeve)
MIPD	Multiannual Indicator Planning Document (Çok Yıllık Gösterge Planlama Dokümanı)
NSRF	National Strategical Referance Framework (Ulusal Stratejik Referans Çerçeve)
NUTS	Nomenclature of Territorial Units for Statistics (İstatistiki Bölge Birimi Sınıflaması)
OTP	Ortak Tarım Politikası
ÖÜKP	Ön Ulusal Kalkınma Planı
PHARE	Poland and Hungary Assistance for Reconstruction of Economy (Polonya Ve Macaristan İçin Ekonominin Yeniden Yapılandırılması)
SAPARD	Special Accession Program for Agrulcure and Rural Development (Tarım Ve Kırsal Kalkınma İçin Özel Katılım Programı)
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TAIB	Transition Assistance and Institutional Building (Geçiş Dönemi Desteği ve Kurumsal Yapılanma)
TC	Türkiye Cumhuriyeti
TEN-T	Trans-European Transportation Networks (Trans-Avrupa Ulaştırma Ağları)
YTA	Yeni Topluluk Aracı

1 GİRİŞ

1957’de kurulmasının ardından Avrupa Topluluğunun ilk faaliyeti ortak politikalar yaratmak olmuştur. Bu doğrultuda tarih boyunca da her toplum, ülke ve topluluk için önemini koruyan ve Avrupa’nın geçmişinden gelen, aynı zamanda konjonktürel olarak gündemi meşgul eden tarım konusunda ortak bir politika oluşturulması hedeflenmiştir.

Bu hedef belirlenirken nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturan tarım sektörü çalışanlarının gelir düzeyinin korunması ve üye ülkelerin ulusal tarım politikaları arasındaki derin farklılıkların giderilmesi gerekliliği de göz önüne alınmıştır.

Sonuç olarak 1962 yılında ilk ortak piyasa düzeninin oluşturulmasıyla birlikte, yasal çerçevesi Roma Antlaşması ile belirlenmiş olan Ortak Tarım Politikası resmen hayata geçirilmiştir.

2 ORTAK TARIM POLİTİKASI (OTP)

Ortak Tarım Politikası'nın amaçları Roma Antlaşması'nın 33. maddesinde şöyle sıralanmıştır:

- Teknik ilerlemenin özendirilmesi, tarımsal üretimin rasyonelleştirilmesi ve üretim faktörlerinin, özellikle işgücünün optimal kullanımının ve verimliliğin artırılması,
- Tarımsal nüfusun yaşam düzeyinin, özellikle tarımda çalışanların gelirinin artırılması yoluyla yükseltilmesi,
- Tarımsal piyasalarda istikrar sağlanması,
- Devamlı tarımsal ürün arzının garanti altına alınması,
- Tarım ürünlerinin tüketicilere uygun fiyatlarla ulaştırılmasının sağlanması

Ortak Tarım Politikası alanında şu üç temel ilke belirlenmiştir:

1. Topluluk Tercihi İlkesi
2. Tek Pazar İlkesi
3. Ortak Mali Sorumluluk İlkesi

Topluluk Tercihi İlkesi, Birlik içinde üretilen ürünlere öncelik tanınmasını amaçlamaktadır. Bunun için AB tarım ürünlerinin; ithalata karşı korunmasını, ihracatının ise sübvansede edilmesini gerektirmektedir. Topluluk üreticilerinin dış rekabete karşı korunması için, iki temel koruma mekanizması oluşturulmuştur. Bunlardan ilki, bugün yerini Dünya Ticaret Örgütü Tarım Anlaşması ile gümrük tarifelerine bırakmış olan prelevman adlı değişken vergidir. Bu vergi, ithal ürünlerden alınmakta ve bu ürünlerin fiyatını Topluluk fiyatına yükseltme amacını taşımaktaydı. İkinci temel koruma aracı ise, ihracat iadesi uygulamasıdır. Topluluk ürünlerinin, fiyatların daha düşük olduğu dış pazarlara ihraç edilebilmesi için kullanılan bu araç, Topluluk ürünlerine rekabet gücü kazandırmayı hedeflemekte ve daha çok iç tüketimin yetersiz olduğu ya da önemli miktarda üretim fazlası bulunan ürünler için kullanılmaktadır.

Tek Pazar İlkesi, üye ülkelerde tarım ürünlerinin serbest dolaşımını engelleyen tüm kısıtlamaların kaldırılarak bir Tek Pazar oluşturulmasını öngörmektedir. Bunun için ortak fiyat ve rekabet kuralları, üye ülkelerde istikrarlı bir döviz kuru ve dış pazarlara karşı sınırlarda ortak bir koruma gerekmektedir. Tek Pazar ilkesi doğrultusunda, malların üye ülkeler arasında serbest dolaşımı sağlanmış, ancak bu tek pazarın oluşması için yeterli olmamıştır. 1999 yılından itibaren Euro'nun kullanılmaya başlanması ile döviz kurları dalgalanmaları sona ermiş bu da tarım ürünleri tek pazarının oluşmasına katkı sağlamıştır. (<http://www.avrupa.info.tr>)

Konumuzun temelini oluşturan **Ortak Mali Sorumluluk İlkesi** “Üye ülkeleri ortak bir tarım politikası çevresinde toplayabilmek için finansman ihtiyacının bütün üye ülkeler tarafından ortak olarak karşılanmasını sağlamak” şeklinde tanımlanabilir. Bu ilke çift yönlü işlemekte ve bir yandan OTP'ye ilişkin harcamalar Topluluk üyeleri tarafından ortaklaşa üstlenilirken, diğer yandan OTP çerçevesinde alınan vergilerden sağlanan gelirler Topluluğun ortak geliri olarak kabul edilmektedir. Bu çerçevede, mali sorumluluğun ortak paylaşılması amacıyla, Nisan 1962'de AB bütçesinde Tarımsal Yönlendirme ve Garanti Fonu (EAGGF) oluşturulmuş ve Ortak Piyasa Düzeni'ne (OPD) geçilmiştir. Ortak Piyasa Düzeni; İç piyasada müdahale, dış kaynaklı rekabete karşı koruma düzenlemeleri ve ürünlere doğrudan destek sağlayan düzenlemelerden oluşmaktadır.

3 AB BÖLGESEL POLİTİKASI

Konumuz içerisindeki önemli bir diğer başlık Avrupa Bölgesel Politikasıdır. **Avrupa Bölgesel Politikası'nın amacı;** gerekli rehber ve ilkeleri geliştirerek, üye devletler tarafından oluşturulan bölgesel politikaların, Topluluğun rekabet ve devlet yardımları kurallarıyla uyumlu ve koordinasyon içinde olmasını sağlamaktır. Bu politikanın yürütülmesinde kullanılacak araçlar üye ülkelerin yanısıra öngörülen yeni üyelikler de göz önüne alınarak geliştirilmiştir.

Avrupa Bölgesel Politikası'nın sağladığı katkılar genel olarak şöyle özetlenebilir: Bölgesel Politika üye ülkeler ve bölgeler arasında yakınsamayı sağlamakta; Avrupa Siyasi Bütünleşmesini desteklemekte; yeni yönetim biçimlerini teşvik etmekte ve AB'nin önceliklerini destekleyen sac ayaklarından birini oluşturmaktadır. (ERTUGAL, E, "EU Regional Development and Cohesion Policy Implications for Turkey" adlı sunumu, İstanbul, Boğaziçi Üni. EWS 2005.)

Temmuz 2004'te Komisyon 1 Ocak 2007'den itibaren geçerli olacak bölgesel politika reform paketini sunmuştur (<http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l60013.htm>, Ekim 2005). Bölgesel Politika reformuna göre Topluluğun daha çok stratejik yönelimlere odaklanan yapısal faaliyetleri desteklenecektir. Topluluk çalışmaları bundan böyle yalnızca can alıcı öneme sahip kalkınma problemlerine yoğunlaşacaktır. Daha çok Lizbon ve Gothenburg stratejik yönelimleri ile uyumlu olacak ve Avrupa İstihdam Stratejisi'nin uygulanmasında rol oynayacaktır.

(http://www.esf.gov.uk/05_Future/01_Post_2006/01_Future_of_ESF_after_2006, Aralık 2006)

2007–2013 dönemi için bölgesel politika 348 milyar € ile AB'nin ikinci en büyük bütçe kalemidir. Bölgesel politikanın temel araçları 2007–2013 döneminde ERDF, Uyum Fonu ve IPA'dır. Ayrıca, 11 Kasım 2002'de 2012/2002 sayılı Konsey Tüzüğü ile kurulmuş olan Avrupa Birliği Dayanışma Fonu da daha spesifik bölgesel politika aracı olarak değerlendirilmektedir (Avrupa Birliği Dayanışma Fonunu kuran 11 Kasım 2002 tarih ve

2012/2002 No'lu Konsey Tüzüğü, [OJ L 311, 14.11.2002]). Bu araç ile doğal afet durumlarında üye ülkelere mali yardım sağlanmaktadır.

Avrupa Bölgesel Politikasının tarihsel gelişimi ana hatlarıyla Kutu 1'de gösterilmiştir.

Kutu 1: Avrupa Bölgesel Politikasının Tarihsel Gelişimi

1957	Roma Antlaşmasında Üye ülkelerin çeşitli bölgesel farklılıkların azaltılması yoluyla uyumlu kalkınmaları gereğine işaret etmeleri
1958	Avrupa Sosyal Fonunun oluşturulması (ESF)
1962	Avrupa Tarımsal Garanti ve Yönverme Fonu'nun (EAGGF) oluşturulması
1975	Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonunun oluşturulması ve Üye ülkelerinin bütçeye katkılarının bir kısmının en fakir bölgelere olmak üzere yeniden dağıtımı
1981	Bütünleşik Akdeniz Programları
1986	Tek Avrupa Senedi, güney ülkeleri ve diğer az gelişmiş bölgelerin tek Pazar yüklerini hafifletmek üzere gerçek bir uyum politikasının temelini oluşturmuştur.
1989–1993	1988 Şubat'ında Brüksel'de toplanan Avrupa Konseyi Dayanışma Fonunun (şimdiki Yapısal Fonlar) işleyişini revize etmiş ve 68 milyar €'luk kaynak ayırmıştır.
1992	5 Hedef Bölgenin belirlenmesi Maastricht Antlaşması ile ekonomik ve parasal birlik ve tek pazarın yanı sıra Uyum da Birliğin ana hedeflerinden biri olmuştur. Ayrıca en fakir üye ülkelerde taşımacılık ve çevre alanlarındaki projeleri desteklemek üzere Uyum Fonunun temelleri atılmıştır.
1993 – 1999	Maastricht Ant. Sonrası Reform; 5 Hedef Bölgede Değişim (6. Hedef Bölgenin belirlenmesi) Aralık 1993'te Edinburgh'da toplanan Avrupa Konseyi Topluluk bütçesinin üçte birini (200 milyar ECU) uyum politikası için tahsis etmiştir. Berlin Avrupa Konseyi; Hedef Bölgelerin yeniden düzenlenmesi ve 3'e

	düşürülmesi
	Topluluk İnisyatiflerinin 13'ten 3'e düşürülmesi
	Balıkçılığın Yönlendirilmesi Mali Aracı (FIFG) oluşturulmuştur.
	Gündem 2000
2000–2006	Mart 1999 Berlin Avrupa Konseyi yapısal fonları yeniden düzenlemiştir. Buna göre 7 yıl için 213 milyar € tahsis edilecektir. Katılım Öncesi Yapısal Politika Aracı (ISPA) oluşturulmuştur.
2000–2001	Lizbon Avrupa Konseyi istihdama odaklanan bir stratejiyi benimsemiştir.
2001	Lizbon Stratejisini sürdürülebilir kalkınma ile ilişkilendirerek tamamlayan Gothenburg Avrupa Konseyi
2005	Avrupa Konseyi 2007–2013 bütçesi için uzlaşmaya varmıştır. Uyum Politikasına 347 410 milyon € tahsis edilmiştir.
2006	17 Mayıs'ta Konsey, Parlamento ve Komisyon 2007–2013 bütçe anlaşmasını imzalamışlardır. 1 Ağustos itibariyle yapısal fonların yönetimini düzenleyen tüzükler yürürlüğe girmiştir.
2006	Ekim 2006'da Konsey, 2007–2013 için kural ve öncelikleri belirleyen yeni politikanın temellerini şekillendiren "Uyum Üzerine Topluluk Stratejik Rehberleri"ni kabul etmiştir.

4 AB UYUM POLİTİKASI

Avrupa Ekonomik Topluluğu 1957'de kurulduğunda uyumlu kalkınmayı hedeflerinden biri olarak belirlenmiştir. Başlangıçta belirli bölgeler arasındaki kalkınma farklılıklarını gidermek ve üye ülkelerin kalkınmasını sağlamak üzere ortak piyasa kurulmuştur. Daha sonra ESF, istihdam ve çalışanların Topluluk içerisinde dolaşımını sağlamak amaçlarıyla kurulmuş fakat 1950 ve 60'larda düşük istihdam ve güçlü büyüme sözkonusu iken kısıtlı bir rol oynayabilmiştir.

1970'li yıllardaki ilk yapısal politikalar, bölgesel ve sektörel farklılıkların giderilmesi amacıyla gerçekleştirilen düzenlemelerdir. 1973'teki şok ve neden olduğu ekonominin yeniden yapılandırılması bazı ülkeler arasındaki gelişme farklılıklarını gündeme getirmiştir. Bu bölgesel farklılıklar Büyük Britanya'nın ve daha sonra Yunanistan, İspanya ve Portekiz'in katılımlarıyla daha da belirgin ölçüde artmıştır.

Bu durumda gerçek bir yapısal politikanın hayata geçirilmesi elzem hale gelmiştir. ESF'ye ek olarak her biri özel bir hedefe sahip diğer yapısal fonlar da yıllar içerisinde sistemde yerini almıştır. Bu şekilde Topluluk, OTP'nin finansmanı için EAGGF'yi, kalkınmada geride kalmış bölgelere ilişkin olarak ERDF'yi ve FIFG'yi oluşturmuştur.

1980'li yıllarda "Bütünleşik Kalkınma Programları" kapsamında tüm sektörlerin ve bölgelerin topyekün kalkınması amacıyla çok boyutlu politikalar geliştirilmiş, aynı yıllarda Avrupa kamuoyunda çevre bilincinin artması ile birlikte çevre unsuru vurgulanmaya başlamıştır. Söz konusu girişimler, AB'nin Yapısal Fonları kapsamında desteklenmiştir.

1987 yılında **Avrupa Tek Senedi** çerçevesinde 1992 yılı sonuna dek bir Tek Pazar oluşturma hedefi bölgelerarası gelişme farklılıklarının giderilmesini öncelikli bir politika haline getirmiştir. Bu bağlamda Roma Antlaşması'na "Ekonomik ve Sosyal Bütünleşme" başlıklı yeni bir bölüm eklenmiştir. Bu gelişme ile AB'nin Yapısal Politikaları yeniden gözden geçirilmiş ve tarımsal alanda uygulanan Yapısal Fonlar kapsamlı bir biçimde değiştirilmiştir.

Topluluğun çeşitli bölgelerinin kalkınma düzeyleri arasındaki farklılıkların azaltılması için Topluluğun genelinde gayret gösterilmesi gerektiğini ifade eden **Uyum İlkesi**, Tek Avrupa Senedi ile kabul edilmiştir. Bu şekilde, Roma Antlaşmasına karşılık Tek Avrupa Senedi, Bölgesel Politika yaklaşımına yasal bir temel oluşturmuştur. Bu yasal temel, Komisyona, var olan fonların kaynaklarının birleştirilebildiği ve çok-yıllık programlar içinde kullanılabildiği durumlarda benzer kalkınma programlarının yönetimi için tüzük ve kuralları biçimlendirme gücü vermiştir. Bu doğrultuda 1990'ların başlarında Uyum Fonu oluşturulmuştur (*Uyum Fonunu Kuran 16 Mayıs 1994 tarih ve 1164/94 Sayılı Konsey Tüzüğü (EC) [OJ L 236, 23.09.2003]*).

1992 yılında **Maastricht Antlaşması** ile birlikte Roma Antlaşması'nın ekonomik ve sosyal bütünleşme hedeflerine Kırsal Bölgelerin Durumunun İyileştirilmesi Bölümü de eklenmiş, böylece Kırsal Kalkınma Politikasının yasal temeli güçlendirilmiştir.

Serbest rekabet ve piyasa koşullarının dengeli bir kalkınma tesis etmekten çok uzak olması nedeniyle, Tek Pazarla birlikte bölgeler arası ekonomik ve sosyal dengesizliklerin artma eğilimine girmesi kaçınılmaz olmuştur. Bu durumda, Yapısal Fonların önemi daha da artmıştır. (*AKIN, S., 2002. "Yapısal Fonlar" adlı ATAUM Ödevi*)

Yapısal fonların yanı sıra **1993**'te **Uyum Fonu** oluşturulmuştur. Bu fon kişi başı GSYİH'sı Birlik ortalamasının %90'ından az olan üye ülkelerde (Yunanistan, İspanya ve Portekiz) çevre ve taşımacılık altyapısını finanse etmiştir.

Gündem 2000 çerçevesinde, Yapısal Fonların hedefleri üçe indirilmiş; destekten daha fazla yararlanamayacak olan bölgelere Geçiş Yardımı verilmesi kararlaştırılmıştır.

1999'daki reform ile;

- Topluluk inisiyatifleriyle yapısal politika hedeflerinin sayılarını azaltmak yoluyla "Önceliklere Odaklanma" ve "Sorumlulukların paylaşımı"ni netleştirip yönetimini güçlendirerek yapısal araçların etkinliğini artırmak,
- Ekonomik ve sosyal uyuma yönelik bütçeyi sürdürmek,

- Gelecekte üye olacak ülkeler için bölgesel uyum çabalarını genişletmek hedeflenmiştir.

Genel anlamda 1999 reformu yardımların yoğunluğunu artırmıştır. Bu fonların yönü “yönetim sorumluluklarının dağıtılması ve basitleştirilmesi” olarak belirlenmiştir. Ayrıca reform, yetki ikamesi ilkesinin daha katı uygulanması ve sorumlulukların daha açık bir şekilde belirtilmesine sebebiyet vermiştir.

Bu şekilde Hedeflerin sayısı 7’den 3’e ve Topluluk İnisiyatiflerinin sayısı da 13’ten 4’e düşürülmüştür. Bu yeni hedef ve inisiyatifler her yapısal fona spesifik bir rol kazandırmıştır.

Gündem 2000 paketinin yapısal politika hükümleri iki sorunun çözüme kavuşturulmasını hedeflemektedir: Birincisi, ekonomik ve sosyal uyumun tesis edilebilmesi için yapısal politika araçlarının etkinliğinin artırılması; ikincisi, Birliğin gelecekteki genişlemelerinde MDAÜ’leri de içerecek şekilde sürekli bir rol oynamasıdır.

23–24 Mart **2000** tarihlerinde gerçekleştirilen **Lizbon Avrupa Konseyi**’nin toplanma amacı Başkanlık Sonuçları Belgesi’nde şu şekilde belirtilmiştir: “Avrupa Konseyi, bilgiye dayalı ekonominin parçası olarak istihdamı, ekonomik reformları ve toplumsal uzlaşmayı güçlendirmek üzere Topluluk için yeni bir stratejik hedef üzerinde anlaşmaya varmak amacıyla 23–24 Mart 2000 tarihlerinde Lizbon’da özel bir toplantı düzenlemiştir.” Söz konusu toplantıda AB Konseyi, 2010 yılında AB’nin dünyada dinamizmi ve rekabet gücü en yüksek bilgi toplumu olma hedefini sağlayacak ekonomik ve sosyal reformları gerçekleştirme kararı almıştır. Avrupa Birliği aldığı bu kararla kendine hedef olarak 2010 yılında dünyanın en rekabetçi ve en dinamik bilgi tabanlı ekonomisi olma hedefini koymuştur.

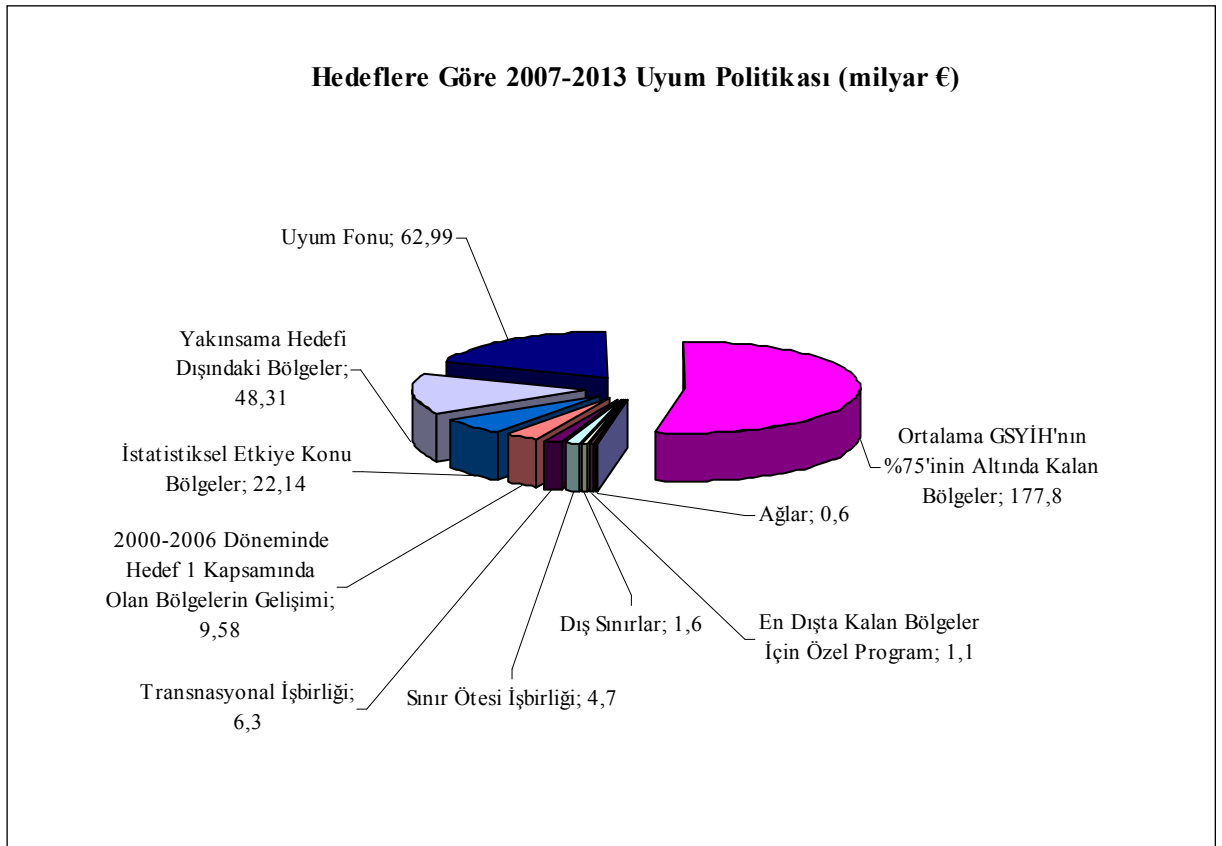
Gothenburg Avrupa Konseyi Haziran 2001’de çevresel boyutu ekleyerek Lizbon Stratejisini tamamlamıştır.

Şubat 2005'te Avrupa Komisyonu Lizbon Stratejisi'nin yenilenmesini ve başlıca şu iki göreve odaklanılmasını teklif etmiştir: "Güçlü ve uzun süreli büyüme" ile "Daha fazla ve daha iyi iş olanakları yaratılması"nı sağlamak. Yeniden düzenlenen Lizbon Stratejisi Avrupa Ekonomisi'ne yeni bir hız kazandırmayı ve geniş çaplı sosyal ve çevresel politika hedeflerini sürdürmeyi amaçlamaktadır. Bu değişimin anahtar elemanlarından biri yönetim mekanizmasının tamamında yapılacak bakım ve onarımdır: Görev ve sorumlulukların tutarlılığını artırmak üzere Topluluk düzeyinde ve ulusal düzeyde sorumluluk ve faaliyetler arasında kesin bir ayırım yapmaktır. Diğer bir odak noktası da Komisyon ve üye ülkeler arasındaki bilateral diyalogu bağlayıcı olan bir Ulusal Reform Programı üzerinden geliştirmektir. Buna göre her yıl tek bir AB İlerleme Raporu aracılığıyla hem Topluluk genelinde hem de ülkeler düzeyinde gelinen aşamanın değerlendirmesi yapılacaktır.

(http://www.bmwa.gv.at/EN/Topics/Labourmarket/EU/europaeische_beschaefigungsstrategie.htm, Ekim 2006)

Avrupa Komisyonu yapısal uyum politikası ve bölgesel politika gibi Ekonomik ve Sosyal Uyuma hizmet eden politika ve politika araçlarının değerlendirmesini düzenli olarak hazırladığı Ekonomik ve Sosyal Uyum Raporlarıyla izlemektedir. Bu raporların en sonuncusu olan **30 Mayıs 2007 tarihinde Komisyon Tarafından Yayınlanan 4. Ekonomik ve Sosyal Uyum Raporu'ndan** bazı önemli başlıklar çalışmanın sonundaki ek bölümünde yer almaktadır.

Şekil 1'de Hedeflere Göre Uyum Politikası 2007–2013 kapsamında dağıtılacak fon miktarları (*Anonymus, 2005*) ve Tablo 1'de 2007–2013 döneminde Uyum Politikasının hedefleri, öncelikleri ve fonlarının miktarları ve oran olarak dağılımı gösterilmektedir.

Şekil 1: Hedeflere Göre 2007–2013 Uyum Politikasının Dağılımı (Milyar €)

Ekonomik uyum konsepti 1986'da Tek Senet ile oluşturulmuş ve 1992 AB Anlaşması'ndan bu yana Avrupa ekonomik birliği ve tek pazarın yanı sıra Avrupa Topluluğu'nun üç sütunundan birini oluşturmuştur. Uyum, bugün hala Birliğin öncelikleri arasındadır ve bu da bütçeye OTP'den sonra Yapısal Politikanın Birlik içinde finanse edilen ikinci en önemli kalem olması şeklinde yansımıştır.

4.1 Uyum Politikası ve Kurumsal Kapasite

Yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde etkin kurumlar; yatırım yapılabilecek ve yatırımların ayakta kalabileceği bölgelerin çekiciliğinin artırılması ve üye ülkeler ile bölgelerin rekabetçiliği açısından oldukça önemlidir.

Uyum politikası kurumsal kapasitenin güçlendirmesini teşvik etmektedir. Örneğin Portekiz'de kamu hizmetleri reformu yeni bir işe başlanılabilmesi için gereken süreyi 60'tan 12 güne, ikinci aşamada ise 24 saate düşürmüştür. AB'nin son genişlemesiyle birlikte kurumsal ve idari kapasitenin güçlendirilmesi için yatırım yapılması gereği çok daha belirgin hale gelmiştir. Hatta üyeliğin öncesinde, katılım öncesi araçları ile bu alanda

kayda değer bir destek sağlanmaktadır. 2004 genişlemesinden sonra Komisyon sağlanan desteğin kapsamının genişletilmesi gerekliliği konusunda ısrarcı olmuştur. ek Cumhuriyeti, Macaristan, Litvanya, Letonya ve Polonya'nın programlarında yüksek kalitede eğitim sistemlerinin geliştirilmesini de içine alan yerel, bölgesel ve ulusal yönetimlerin profesyonelliklerini artırmaya odaklı kamu yönetimi ve hizmetlerini hedefleyen tedbirlerin örneklere bulunmaktadır.

Sonuç olarak kurumsal ve idari yapının güçlendirilmesi yapısal uyum, büyüme ve meslek yaratımı teşvikinde önemli bir role sahiptir. Bu yüzden uyum politikası yakınsama bölgelerinde politikaların tasarlanması ve hedefe ulaşabilme kabiliyetlerini geliştirmek üzere kamu hizmetleri ve kamu yönetiminin etkinliğini güçlendirmek için gerekli kaynakları sağlamalıdır.

Tablo 1: Uyum Politikası 2007–2013 (336.1 milyar €)

<u>Programlar ve Araçlar</u>	<u>Uygunluk</u>	<u>Öncelikler</u>	<u>Dağılım (Değerler milyar €)</u>
Yakınsama Hedefi			%78.5 (264 milyar €)
Ulusal ve Bölgesel Programlar (ERDF, ESF)	Kişi Başına GSYİH: < AB–25 Ortalamasının %75'i	<ul style="list-style-type: none"> • Yenilik • Çevre/Risk Önleme • Erişebilirlik • Altyapı • İnsan Kaynakları • Yönetim Kapasitesi 	%67.34 (177.8)
	İstatistiksel Etki: Kişi Başına GSYİH: > AB–25 Ortalamasının %75'i ve		%8.38 (22.14)
	Kişi Başına GSYİH: < AB–15 Ortalamasının %75'i		
Uyum Fonu	Topluluk Ortalamasının %90'ından Düşük Kişi Başı Ulusal Gelire Sahip Üye Ülkeler	<ul style="list-style-type: none"> • Taşımacılık Ağı (TEN-T) • Sürdürülebilir Taşımacılık • Çevre • Yenilenebilir Enerji 	%23.86 (62.99)
Bölgesel Rekabet ve İstihdam Hedefi			%17.2 (57.9 milyar €)
Bölgesel Programlar (ERDF) ve Ulusal Programlar (ESF)	Üye Ülkelerin İleri Sürdüğüleri Bölgeler Listesi (NUTS 1/NUTS 2)	<ul style="list-style-type: none"> • Yenilik • Çevre/Risk Önleme • Erişebilirlik • Avrupa İstihdam Stratejisi 	%83.44 (48.31)
	2000–2006 Döneminde Hedef 1 Kapsamına Giren ve Yakınsama Hedefinin Dışında Kalan Bölgeler		%16.56 (9.58)
Avrupa Bölgesel İşbirliği Hedefi			%3.94 (13.2 milyar €)
Sınırötesi ve Transnasyonal İşbirliği ve Ağlar	Sınır Bölgeleri ve Büyük Transnasyonal İşbirliği Bölgeleri	<ul style="list-style-type: none"> • Yenilik • Çevre/Risk Önleme • Erişebilirlik • Kültür, Eğitim 	<ul style="list-style-type: none"> • %35.61 Sınır Ötesi İşbirliği • %12.12 Avrupa Komşuluk ve Ortaklık Aracı • %47.73 Transnasyonal İşbirliği • %4.54 Ağlar

Kaynak: Avrupa Komisyonu, Uyum Politikası 2007–13 s. 12, Luxembourg, 2007.

5 BÖLGESEL VE UYUM POLİTİKALARINDA YENİLİKLER

Yukarıda anlatılan Bölgesel ve Yapısal Uyum Politikalarında AB'nin hedefleri, öncelikleri ile gelecek perspektifi doğrultusunda son yıllarda yenilikler ve bazı önemli gelişmeler gündeme gelmiştir. Buna göre Komisyon, politika değişiklikleri ile;

- AB'nin stratejik öncelikleri üzerinde daha fazla odaklanmış, (Sürdürülebilir ve rekabetçi bilgi ekonomisi için Lizbon ve Gothenburg Ajandaları, Avrupa İstihdam Stratejisi)
- Birliğin geri kalanında değişimler beklenirken en az gelişmiş bölgelere daha fazla yoğunlaşmış,
- Daha basit, daha şeffaf ve daha etkin uygulama ile daha az merkez odaklı duruma gelmiş,

yapısal faaliyetler oluşturmayı hedeflemektedir.

Avrupa Parlamentosu tarafından 4 Temmuz 2006'da kabul edilen mevzuat paketinde aşağıdaki 4 spesifik ve 1 genel düzenleme yer almaktadır:

1. **Genel Düzenleme:** Programlama, yönetim, kontrol ve yeni uyum politikasının değerlendirmesi hakkında genel kurallar belirtilmiş; çevre ve erişebilirlik konuları ve bütün politikayı yöneten ortaklık prensibi üzerine vurgu yapılmıştır.
2. **Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (ERDF) Hakkındaki Tüzük:** En az gelişmiş bölgelerde altyapı, risk önleme, çevre, inovasyon ve araştırma projelerinin finansmanı konusunu düzenlemektedir. (*ERDF hakkında 1783/1999 No'lu Konsey Tüzüğünü yürürlükten kaldıran 5 Temmuz 2006 tarihli ve 1080/2006 no'lu Konsey Tüzüğü, [OJ L 210, 31.07.2006]*). Bu yeni tüzük ile;
 - Yakınsama hedefi altında risk önleme üzerine olduğu gibi yeni bir vurgu da araştırma ve yenilik üzerine yapılmıştır.

- Rekabetçilik hedefi altındaki faaliyetlerin üç önceliğe göre (yenilik ve bilgi ekonomisi, çevre ve risk önleme ile ulaştırma ve telekomünikasyon hizmetlerine erişim öncelikleri) gerçekleştirilmesi gerekmektedir.
- İşbirliği hedefi altında sınırötesi programlar; altyapıların paylaşımı, çevrenin ortak yönetimi ve işletmeciliği teşvik üzerine yoğunlaşmaktadır.
- ERDF Tüzüğü, şehir boyutunda; doğal dezavantajları olan alanlar, en dışarıda yer alan bölgeler, kırsal bölgeler ve balıkçılığa bağımlı alanlar için de özel bir takım hükümler de getirmektedir.

3. **Avrupa Sosyal Fonu (ESF) Hakkındaki Tüzük:** Avrupa İstihdam Stratejisi ile uyumlu olarak iş verimliliği ve kalitesi, sosyal yaşama dahil edilme ile istihdam konulu projeleri hedeflemektedir (*ESF hakkında 1784/1999 Nolu Konsey Tüzüğünü yürürlükten kaldıran 5 Temmuz 2006 tarihli ve 1081/2006 No'lu Konsey Tüzüğü, [OJ L210, 31.07.2006]*)

- Demografik değişiklikleri ve bilgi ekonomisinin gelişmesi ile ekonomik ve sosyal yeniden yapılanmaya bağlı değişiklikleri öngörmeye yönelik eğitim, hizmet üzerine eğitim ve eşit fırsatlar alanlarında ESF, Avrupa İstihdam Stratejisi ile Topluluk öncelikleri arasında güçlü bir bağ olacaktır.
- Yakınsama hedefi altındaki faaliyetler, sosyal katılım ve istihdam için ortaklıkların ve ağların geliştirilmesi ve ayrımcılıkla savaşma, iş piyasalarına erişim ve çalışanlar ile firmaların değişikliklere uyum sağlaması üzerine yoğunlaşacaktır.
- Yenilikçi Faaliyetler tamamıyla ESF programları ve sınırötesi işbirliği faaliyetleri içerisinde yer alacaktır.

4. **Uyum Fonu Hakkındaki Tüzük:** Topluluk ortalamasının %90'ından az kişi başı GSYİH'si olan üye ülkelerdeki (örneğin yeni üye olan on ülke ve Portekiz, Yunanistan) Trans-Avrupa ve çevre projelerine yatırımı konu edinmektedir (*Uyum Fonu hakkında 1164/94 No'lu Konsey Tüzüğünü yürürlükten kaldıran 11 Temmuz 2006 tarih ve 1084/2006 No'lu Konsey Tüzüğü, [OJ 210, 31.07.2006]*).

- Yeni tüzükle Uyum Fonundan yararlanma kriterleri (ekonomik yakınsama kriterine uymak, kamu harcamalarının kontrolü ve istikrar programlarının uygulanması) belirlenmiştir:
- Trans-Avrupa Ulaştırma Ağları (TEN-T) açısından Fon faaliyetleri Avrupa çıkarları için öncelikli projelere odaklanacaktır.

Yeni üye ülkelerin en büyük ihtiyaçlarını karşılamak için müdahaleler yalnızca ulaştırma ve çevre koruma altyapılarını değil aynı zamanda enerji yeterliliği veya yenilenebilir enerji ya da birden çok taşımacılık türünün kullanımı, şehir taşımacılığı ve toplu taşımacılık, vs. gibi çevresel boyutun belirgin olduğu alanları da kapsayacaktır.

5. Avrupa Sınır Ötesi İşbirliği Gruplandırması Adlı Yeni Araç Hakkındaki Tüzük: Sınır ötesi projeler için düzenlenmiştir. (*Avrupa Sınır Ötesi İşbirliği Gruplarını kuran 5 Temmuz 2006 tarih ve 1082/2006 No'lu Konsey Tüzüğü, [OJ 210, 31.07.2006]*)

Sınır ötesi önlemlerinin uygulanmasında ulusal kanunlar ve prosedürler nedeniyle üye ülkelerin karşılaştığı zorluklar, Komisyonu sınır kontrolü konusunda işbirliğini artırmak için yeni önlemler ve Topluluk seviyesinde yeni kurumlar oluşturma kararı almaya yöneltmiştir.

Bu bağlamda son tüzük teklifi bir tüzel kişilikle EGGC adlı oluşumları kurmaya olanak sağlamaktadır. Bu oluşumlar ulusal, bölgesel ya da yerel idareler veya grupların bir araya geldiği diğer kamu kurumları arasındaki anlaşma üzerine kurulu işbirliği hedefinin altındaki program uygulamalarını izlemeyi sağlamaktadır. Her EGCC ayrı bir statüye, organlara ve bütçe kurallarına sahiptir ve anlaşma temelinde üyelerinin verdiği görevleri yerine getirecektir. Bu anlaşma -ilgili üye ülkelerden birinin- EGCC faaliyetlerini yöneten kanunu belirleyecektir.

EGCC'ler Topluluk tarafından kısmen finanse edilmiş programların ve Topluluk tarafından finanse edilsin edilmesin diğer işbirliği önlemlerinin uygulanmasından sorumludur. Bir EGCC'nin kurulup kurulmayacağı kararı ulusal, bölgesel ve yerel seviyede yetkili olabilecek potansiyel üyelerine veya yerel kamu kuruluşlarına kalmıştır. Üyeler aynı zamanda EGCC'nin ayrı tüzel kişi olarak mevcut olup olmayacağını ya da onlardan birinin EGCC'nin görevinin yürütülmesi için görevlendirilip görevlendirilmeyeceği konusunda karar vereceklerdir.

Komisyon, bu tüzükleri tamamlayan Topluluk Stratejik Rehberlerini ulusal ve bölgesel otoritelere AB fonlarının etkin kullanımında ve programlarını Lizbon Ajandası ile ilintilendirmek konusunda yardımcı gündemine almıştır.

Uyum politikasının 2007–2013 dönemine ilişkin geçirdiği reformasyon, politikanın etkinliğinin artırılması için birkaç değişikliği beraberinde getirmiştir. Bunlardan birincisi programlamanın daha stratejik bir yaklaşımla yapılmasının teşviki; ikincisi sorumlulukların üye ülke, yerel ve bölgesel yapılar temelinde merkezden daha çok diğer ortaklara dağıtılması; üçüncüsü daha şeffaf ve sağlam ortaklıklar yoluyla ortak finanse edilen programların kalite ve performansının artırılmasının yanı sıra daha titiz izleme mekanizmalarının oluşturulması; dördüncüsü ise güçlü bir mali yönetim sağlarken sisteme şeffaflaşma getirerek yönetim mekanizmasının basitleştirilmesidir.

6 AB FONLARI

AB mali yardımlarını şirketler, kamu kurumları, üniversiteler ve temel olarak üye ülkelerdeki STK'lar gibi tüm organizasyon türlerinin yanı sıra üye olmayan ülkelere de belirli hedefler doğrultusunda sağlamaktadır. Küçük, orta ve büyük ölçekli projeler tarımdan eğitime, taşımacılıktan çevreye kadar çeşitli alanlarda AB tarafından finanse edilebilmektedir.

AB'nin fonlama yapısı ve araç ve programları 2007–2013 yeni bütçe dönemi için yeniden düzenlenmiştir. Bu dönemde önceki bazı programlar devam ederken bazı programlar fonların basitleştirilmesi amacıyla birleştirilmiş ya da tamamen yeni programlar sisteme girmiştir.

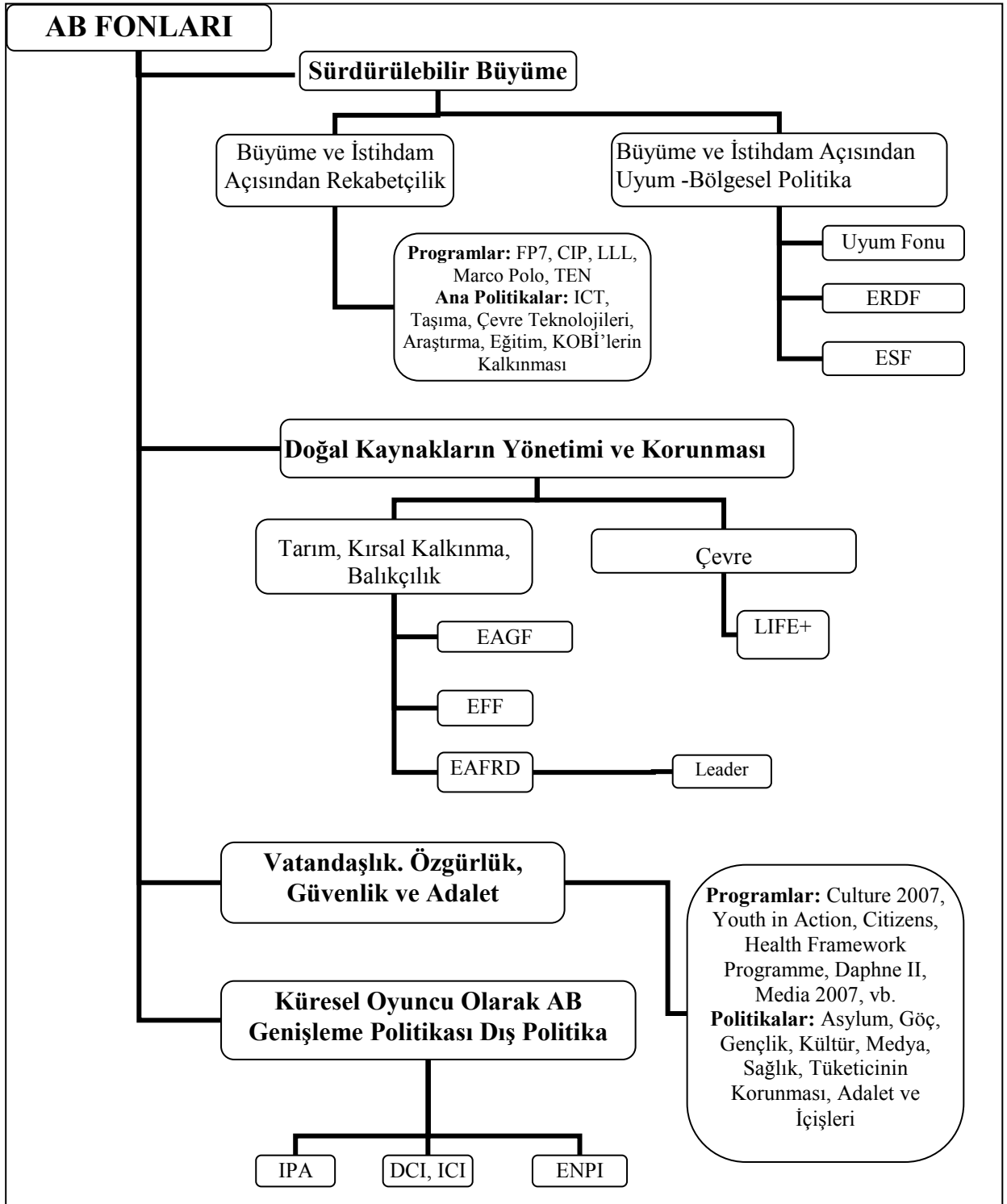
AB'nin 2007–2013 dönemi için sunduğu mali fırsatlar beş kategoride değerlendirilmektedir:

1. **Katılım Öncesi Yardım:** AB aday ve aday olması muhtemel ülkelere siyasi, ekonomik ve kurumsal reformları gerçekleştirebilmeleri için destek sağlamaktadır. Bu, geniş çapta çeşitli türlerdeki (tarım, çevre, taşımacılık, bilgi teknolojileri, insan hakları, sivil toplum, medya, vb.) projeler için mali desteği içermektedir.
2. **Dış Yardım:** AB'nin dış yardımları üye ülkeler dışındaki ülkeleri; kriz yaşamakta olan ülkeler/bölgelerin yanı sıra siyasi, ekonomik stabilite ve çeşitli türlerde reformları desteklemeyi hedeflemektedir.
3. **Bölgesel Yardım:** AB, bölgeler arasındaki kalkınma farklılıklarını düşürmek, sosyal ve ekonomik refaha erişmek amacıyla üye ülkeler çapında bölgesel gelişmeyi finanse eder ve bu da harcamaların büyük kısmını oluşturmaktadır.
4. **Doğal Kaynaklar:** Bu bölüm tarım, kırsal kalkınma, çevre ve balıkçılık gibi birkaç mali fırsattan oluşmaktadır.
5. **Topluluk Programları:** AB geniş çapta araştırma, rekabet ve yenilik, medya, eğitim, sağlık, gençlik, kültür gibi alanlarda farklı topluluk programları yoluyla mali yardım sağlamaktadır. Tüm üye ülkelerden farklı organizasyonlar, kurumlar ve

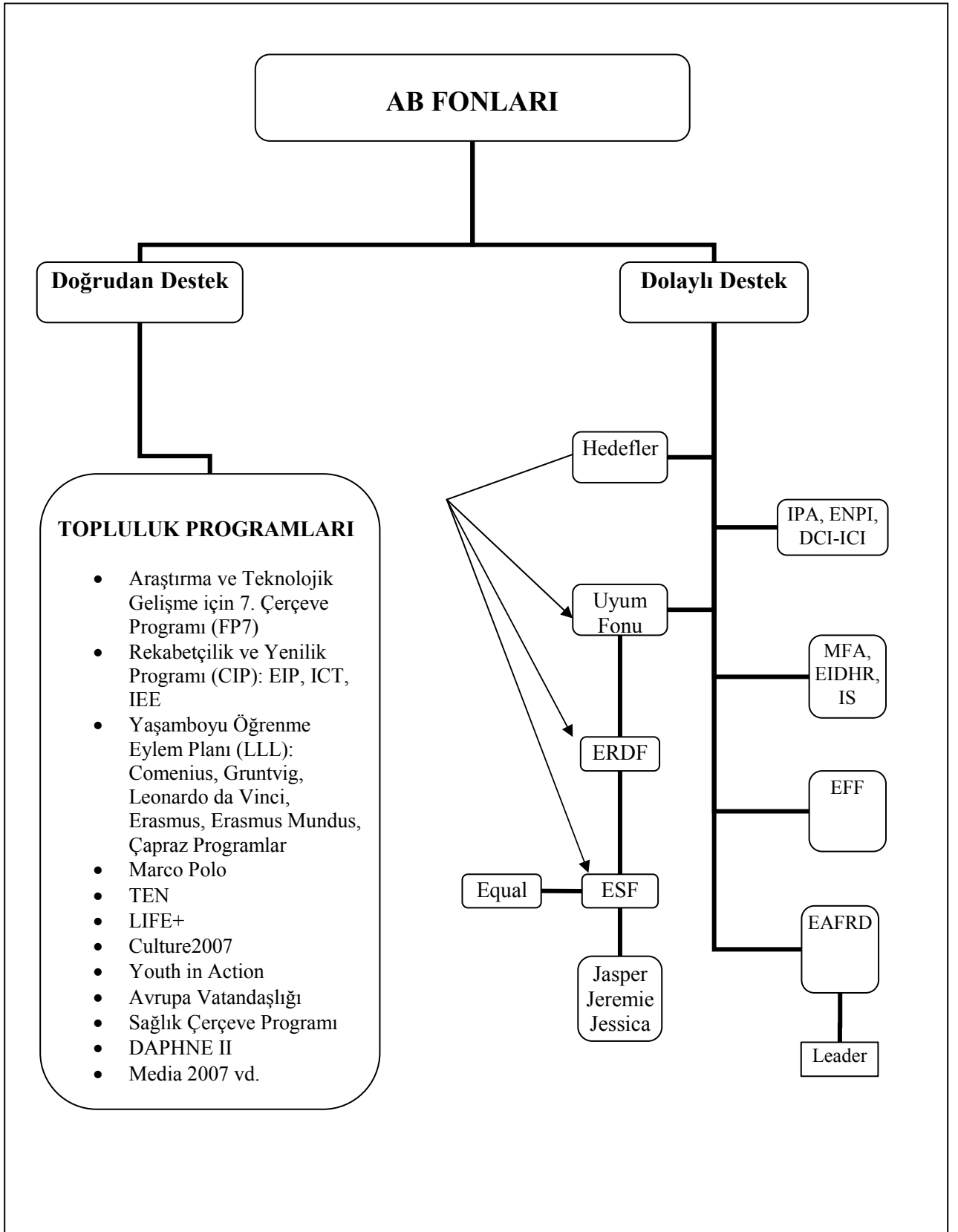
şirketler gibi üye olmayan ülkeler de AB ile anlaşmaları doğrultusunda bu yardımdan faydalanabilmektedirler.

Şekil 2 ve Şekil 3'te sırasıyla AB Fonlarının, Bütçe Başlıklarına Göre ve Yönetim Şekillerine Göre Sınıflandırması gösterilmektedir. Şekil 2'de görülen Doğrudan Destek bölümü doğrudan Avrupa Komisyonu (Genel Müdürlükler) tarafından yönetilen fonları, Dolaylı Destek bölümü ise ulusal ve bölgesel otoriteler aracılığıyla yönetilen fonları göstermektedir (EU Funding in Brief- New Updated Edition on 2007–2013 EU Funding System. Budapest, Şubat 2007, www.europamedia.org). Şekil 3'te sıralanmış olan Topluluk Programları belirli bir süre için Topluluk politikaları ile ilgili belirli alanları kapsayacak şekilde AB üye ülkeleri ve aday ülkeler arasında işbirliğini teşvik etmek üzere uygulanan faaliyetlerden oluşmaktadır. Bu programlar, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi'nin onayı ile yürürlüğe girmekte ve programa ilişkin teklif çağrılarını (ihale) yayımlayan ilgili Komisyon Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Programların bütçesi ise katılımcı ülkeler tarafından yapılan ödemeler ve AB bütçesinden sağlanan tahsis ile oluşturulmaktadır.

Programların temel amacı işbirliğinin geliştirilmesi olduğu için, başvuruların büyük çoğunluğunda farklı ülkelere ortakların olması şarttır. Program bütçesinden sağlanan mali desteklerin önemli bölümü yatırım içermeyen projelere (kültürel faaliyetler, personel değişimi, araştırma projeleri, bilgi paylaşım projeleri gibi) verilmektedir. (<http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=200&l=1>, Aralık 2007)

Şekil 2: Bütçe Başlıklarına Göre AB Fonları

Şekil 3: Yönetim Şekillerine Göre AB Fonları

6.1 Fonların Uygulanması

- Yapısal fonların bütçesi ve kullanım kuralları Konsey ve Parlamento tarafından Avrupa Komisyonunun teklifi esas alınarak belirlenmiştir.
- Komisyon teklifini “uyum üzerine topluluk stratejik rehberleri” üzerinden Üye ülkelerle sıkı görüşmelerden sonra düzenlemektedir. Bu rehberler üye ülkelerin yeni ve daha iyi işlerin yaratımı, bilgi tabanlı ekonomini büyümesinin desteklenmesi, girişimcilik ve yenilikçiliğin teşviki gibi Birlik önceliklerine göre hareket etmesini garanti altına almaktadır.
- Her üye ülke, Stratejik Rehberlerle uyumlu bir ulusal stratejik referans çerçeve (NSRF) hazırlamaktadır. Stratejik rehberlerin kabulünden sonra üye ülke 5 ay içerisinde referans çerçeveyi komisyona göndermek zorundadır. Bu belge üye ülkenin uygulamayı umduğu operasyonel programların listesini içermekte ve üye ülkenin seçtiği stratejiyi tanımlamaktadır. Komisyon bu referans çerçevenin kendisine ulaşmasını takip eden 3 ay içerisinde teklif ve yorumlarını ya da ek bilgi talebini üye ülkeye iletmek durumundadır.
- Komisyon her operasyonel program gibi bir karar gerektiren bazı çerçeve bölümlerini operasyonel programları programlamaya yön veren yol gibi üye ülke önceliklerini gözler önüne sermektedir. Burada yakınsama hedefiyle ilişkin bölgeler ve ülkeler için bir zorunluluk vardır. Bu zorunluluk; harcamaların %60'ının Lizbon Stratejisinden doğan önceliklere tahsis edilmesidir. İstihdam ve rekabetçilik hedefi için bu oran %75'tir. 2007–2013 dönemi için 450 civarında operasyonel program Avrupa Komisyonunca kabul edilecektir. Operasyonel programların yönetim ve programlama aşamasında STK'lar gibi ekonomik ve sosyal ortaklar da yer alabilmektedir.
- Komisyon operasyonel programlar üzerine karara vardıldıktan sonra üye ülke ve bölgelerin bu programları uygulama görevleri başlamaktadır (Örneğin binlerce projenin seçim, izleme ve değerlendirmesi). Bunlar her ülke ya da bölgedeki yönetim otoritelerince yapılmaktadır.

- Komisyon daha sonra üye ülkelerin programlarına başlamaları için harcama taahhüdünde bulunmaktadır.
- Komisyon ülke bazında sertifikalandırılmış harcamaların ödemesini yapmaktadır.
- Komisyon üye ülke bazında her operasyonel programı izlemektedir.
- 2007–2013 programlama dönemi boyunca üye ülkeler ve Komisyon tarafından stratejik raporlar oluşturulmaktadır

6.2 Fonların Yönetimi

Yapısal fonlar topluluk bütçesinin bir parçası olduğu halde harcama şekli Avrupa Komisyonu ve üye ülke otoriteleri arasında paylaşılmış sorumluluk sistemi üzerine kuruludur:

- Komisyon, üye ülkeler tarafından teklif edilen kalkınma programlarını kabul ederek üzerinde tartışır ve daha sonra da kaynakların dağıtımını yapar.
- Üye ülkeler ve ülkelerin bölgeleri programları yönetir ve proje seçimi, kontrolü ve değerlendirmesi yoluyla uygular.
- Komisyon programın izlenmesinde yer alır, kontrol sistemlerini doğruluğunu denetler, taahhütte bulunur ve kabul edilmiş ödemeleri gerçekleştirir.

Her operasyonel program için üye ülke şu birimleri kurmalıdır:

- Bir yönetim otoritesi (ulusal, bölgesel veya yerel kamu otoritesi ya da operasyonel programları yönetmek üzere kamu/özel kurumu);
- Bir sertifikasyon kurumu (komisyondan transfer edilmeden önce ödeme ve harcama uygulamaları görevini sertifikalandırarak ulusal, bölgesel veya yerel kamu otoritesi ya da kurumu)
- Bir denetim otoritesi (her operasyonel program için izleme ve yönetim sisteminin etkin yürütülmesini sağlayacak ulusal, bölgesel veya yerel kamu otoritesi ya da kurum)

6.2.1 Fonların Mali Yönetiminin Basitleştirilmesine Yönelik Yeni Kurallar

BİR PROGRAM = BİR FON

ERDF ve ESF başka bir fonun kapsamına giren tamamlayıcı faaliyetleri finanse edebilir. (Bu, Topluluğun, bir operasyonel programın her öncelik alanına tahsis ettiği kaynağın %10'u ile sınırlıdır.)

Bu kuralın istisnası ERDF ve Uyum Fonunun altyapı ve çevreyi kapsayan programlarının beraber finansmanıdır.

6.2.2 Taahhütler

Operasyonel programlarla ilgili Bütçe taahhütleri yıllık olarak her fon ve her hedef için yapılır. Komisyon, operasyonel programın kabulünden önce ilk yıllık taahhüdünü yapar. Daha sonra her yılın 30 Nisanında bütün yıllar için taahhütte bulunur.

6.2.2.1 Taahhütün Otomatik Olarak Geri Çekilmesi

Bütçe taahhüdünü takip eden ikinci yılın sonunda eğer bütçe taahhüdünün bahse konu kısmı kullanılmamış veya hiçbir ödeme başvurusu yapılmamışsa Komisyon tarafından tahhüt otomatik olarak geri çekilir. (n+2)

Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Yunanistan, Güney Kıbrıs, Letonya, Litvanya, Malta, Portekiz, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovenya ve Slovakya için operasyonel programları altında, son tarih 3. yılın sonu olarak (n+3) düzenlenmiştir.

6.2.3 Finansman Koşulları

Lizbon Hedefi; fonlar, Lizbon Stratejisinde belirlenen önceliklerini hedef almalıdır. Her hedef için maksimum ortak finansman oranı şu şekilde belirlenmiştir:

- Yakınsama: %75 - %85 arası
- Rekabetçilik ve İstihdam: %50 - %85 arası

- Avrupa Bölgesel İşbirliği: %75 - %85
- Uyum Fonu: %85'tir.

6.3 Fonların 2000–2006 Döneminden Farklılıkları:

- Mali yönetimi bağlayan kuralların hepsi Uyum Fonu için de geçerlidir.
- Harcamaların uygunluğu açısından kurallar Avrupanın genelinden çok ulusal düzeyde geçerlidir.
- Ortak finansman oranları değişmiştir: önceki periyotta ilgili faaliyete yönelik fonların katılımının %7'si ve 2004'te katılan on ülkeye yönelik fonların katılımının %16'sı ön finansmandı.
- İlk orta dönem ödemesi eğer üye ülke komisyona denetim, sertifikasyon ve yönetim otoritelerine ilişkin bir tanımlama verirse gerçekleştirilebilmektedir.
- İlk orta dönem ödeme başvurusu ön finansmanın ilk diliminin komisyon tarafından transfer edilmesini takip eden 24 ay içinde yapılmalıdır. (aksi takdirde üye ülke ön finansmanın geri ödemesini yapmak zorundadır.)
- Geri ödemeler her öncelik alanının seviyesine göre hesaplanmaktadır (2000–2006 dönemindeki gibi önlemlerin düzeyine bakarak değil)
- (n+3) kuralı 2010'a kadar Yunanistan ve Portekiz de dahil olmak üzere en son 12 üye ülke için geçerlidir.
- Mali yönetim daha esnek hale gelmiştir: program bütün olarak tamamlanmadan önce bazı bölümlere ait işlemlerin kapanması mümkündür.

7 UYUM FONU

Ekonomik ve sosyal uyum ile üye ülkeler arasında dayanışmayı teşvik etmek amacıyla kamu yararı güdülen çevre ve taşımacılık altyapısı alanlarında kısmi finansman sağlamak üzere 16 Mayıs 1994 tarih ve 1164/94 sayılı Konsey Tüzüğü (EC) [OJ L 236, 23.09.2003] ile oluşturulmuştur (Bu tüzük daha sonra Uyum Fonu hakkında 1164/94 No'lu Konsey Tüzüğünü yürürlükten kaldıran 11 Temmuz 2006 tarih ve 1084/2006 No'lu Konsey Tüzüğü [OJ 210, 31.07.2006] ile yürürlükten kaldırılmıştır).

Bu fon kurulduğu dönemde Yunanistan, İspanya, Portekiz ve İrlanda gibi kişi başına GSYİH'sı Topuluk ortalamasının %90'ının altında olan üye ülkelerde taşımacılık altyapısının geliştirmesine (Trans-Avrupa Taşımacılık Ağı) ve çevrenin gelişimine yönelik tasarlanan büyük çaplı projeleri finanse etmek üzere oluşturulmuştur. 2003 yılının bitimiyle Topulukta 4 ülke bu şartları karşılamıştır: Yunanistan, İspanya, Portekiz ve İrlanda. İrlanda 2004 yılında uyum fonu için uygun olmaktan çıkarken yeni üye ülkeler bu fon için uygunluk kazanmıştır. Yapısal Fonların finansal kaynakları belirli programlar altındaki tedbir ve önceliklere tahsis edilirken Uyum Fonu projeler için finansman sağlamaktadır.

Uyum Fonu çevre ve ulaştırma alanlarındaki büyük projelerin harcamalarını %85'lik bir orana kadar finanse etmektedir. 2000–2006 yılları arasında Uyum Fonuna tahsis edilen miktar Topluluğun uyum araçlarının toplamının %10'u kadar olmuş ve 1993–2002 yılları arasında ulaştırma altyapısının geliştirilmesinde anahtar rol oynamıştır.

Bu fonun Yapısal Fonlardan farkı Uyum Fonu'nun özel, bireysel projeleri desteklemesi ve desteğin bölgesel düzeyde değil üye ülke düzeyinde verilmesidir. Bugün Uyum Fonu, tüm yapısal politikaların üçte biri oranında sağladığı destekle 2004'te Birliğe katılmış olan yeni üyeler için özel öneme sahiptir. 2000–2006 döneminde 34 milyar € olan Uyum Fonu bütçesi 2007–2013 döneminde 61.6 milyar €'ya çıkarılmıştır. Tablo 2'de Uyum Fonunun 2000–2006 yılları arasındaki dağılımı gösterilmektedir.

Tablo 2: Uyum Fonu (Taahhüt Edilmiş Harcamalar) 2000–2006

	Milyon €	%
Kanalizasyon ve Arıtma	6.521,8	37,55
Çevre	4.293,0	24,7
Kentsel ve endüstriyel atık	2.847,9	16,4
İçme Suyu	2.758,9	15,9
Atık Su Projeleri	895,5	5,1
Çevre Koruma	63,1	0,4
Hava	9,0	0,1
Çevre Toplamı	17.389,0	50,3
Tren Yolu	7.808,0	44,9
Yollar	4.729,5	27,2
Sınıflandırmayanlar	2.772,8	15,9
Limanlar	1.077,2	6,2
Kentsel Taşımacılık	422,1	2,4
Hava Limanları	70,5	0,4
Taşıma Toplamı	16.880,1	48,8
Kentsel Taşıma	286,9	90,5
Diğer	30,0	9,5
Toplam Karma Projeler	316,9	0,9
Uyum Fonu Toplamı	34.585,9	100,0

Kaynak: http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/procf/cf_en.htm, Aralık 2006

8 YAPISAL FONLAR

Yapısal Fonlar tarihsel süreçte belirlenen hedefler doğrultusunda kullanılmış ve hedeflerdeki değişiklikler ile mali araçları da değişikliklere uğramıştır. Uyum Politikası bölümünde genel olarak bahsedilen bu hedeflerden **1994–1999** dönemine ait olanları Kutu 3’te tanıtılmaktadır.

Kutu 3: 1994–1999 Dönemindeki Yapısal Fon Hedefleri

Hedef 1	Avrupa’nın Az Gelişmiş Bölgelerinin kalkınma seviyelerinin AB’ye yaklaştırılması
Hedef 2	Sanayi alanında gerileme içinde olan bölgeler için çözüm üretilmesi
Hedef 3	İstihdam, gençler için iş olanaklarının geliştirilmesi ve iş piyasasından dışlanmaya müsait kesimlerin dışlanmamasının sağlanması
Hedef 4	Çalışanların teknolojik gelişmelere cinsiyet ayrımı gözetmeksizin uyum sağlaması
Hedef 5(a)	OTP Reformları doğrultusunda tarımsal gelişme sağlanmasının desteklenmesi
Hedef 5(b)	Tarımsal gelişme ve yakınlaştırma prosedürünün kolaylaştırılması
Hedef 6	Az nüfuslu bölgelerin kalkınması ve AB seviyesine yaklaşması doğrultusunda çalışmaların desteklenmesine yöneliktir

2000 – 2006 yılları için tahsis edilen Yapısal Fonlar hibe formunda verilmiştir ve 1994–1999 döneminden farklı olarak aşağıdaki üç öncelikli hedefe ulaşmada katkı sağlamayı amaçlamışlardır:

➤ **Hedef 1: Yapısal Uyum ve Kalkınma**

Kalkınmada geri kalmış bölgelerde yapısal uyumu ve kalkınmayı desteklemektedir. Hedef 1 bölgelerine sağlanan yardımların finansmanı ERDF, ESF, EAGGF ve FIGF tarafından yapılmaktadır.

Kapsamı:

1. NUTS II Bölgeleri (Almanya, Yunanistan, İspanya, Fransa, İrlanda, Avusturya, Portekiz, Finlandiya, İsveç ve Büyük Britanya),
2. Topluluk ortalamasının %75'inden daha az kişi başı GSMH alan bölgeleri kapsamaktadır. Bu kapsamda özellikle; Belçika, Almanya, İspanya, İrlanda, İtalya, Hollanda, Polonya ve Büyük Britanya'nın belirli bölgeleri,
3. Fin ve İsveç bölgeleri, daha önceki Hedef 6 bölgeleri; fazlasıyla düşük bir nüfus yoğunluğuna sahip bölgeler,
4. En uzak bölgeler (Fransa'nın denizaşırı bölgeleri; Kanarya Adaları, Azur ve Madeira)

➤ **Hedef 2: Ekonomik ve Sosyal Dönüşüm**

Hedef 1'in kapsamına girmeyen yapısal sorunlarla karşı karşıya olan bölgelerde ekonomik ve sosyal dönüşümü desteklemektedir. Hedef 2 bölgelerine yapılan yardımların finansmanı ERDF ve ESF tarafından sağlanmaktadır.

Kalkınma düzeyi Topluluk ortalamasına yakın olan bölgelerde konumlanmasına rağmen Hedef 2 alanları, yüksek işsizliğe yol açan farklı sosyo-ekonomik sorunlarla yüz yüzedir.

Kapsamı:

Sözü edilen alanlar 4 ana başlık halinde sınıflandırılabilir:

1. Endüstriyel Alanlar: Topluluk ortalamasının üzerinde bir işsizlik oranına ve endüstriyel sektörde Avrupa Birliği'nden daha yüksek bir iş yüzdesine sahip, ayrıca endüstriyel istihdamda düşüşün olduğu alanlar.
2. Kırsal Alanlar: Bu kapsamda değerlendirilecek alanlar şu iki tanımdan birine uymalıdır:
 - ✓ Km² başına 100 yerleşikten daha az nüfus yoğunluğuna sahip ya da tarımsal istihdamı Avrupa Topluluğu ortalamasına eşit veya bu ortalamanın 2 katından da fazla olan alanlar
 - ✓ İşsizlik oranı Topluluk ortalamasından yüksek ya da nüfusunda düşüş olan alanlar
3. Kentsel Alanlar: Bu kapsamdaki alanların şu 5 kriterden birini karşılaması gerekmektedir; Uzun Dönem İşsizlik Oranı, Yüksek Oranda Yolsuzluk, Büyük Çevresel Sorunlar, Yüksek Suç Oranı ya da Düşük Eğitim Düzeyi
4. Balıkçılığa Bağımlı Alanlar: Bu kapsamda değerlendirilecek olan alanlarda balıkçılık sektöründe istihdamın özellikle yüksek olması ve aynı zamanda bu sektörde önemli ölçüde istihdam düşüşünün olması gerekmektedir.

➤ Hedef 3: Eğitim Sistemlerinin, İstihdam Politikalarının Adaptasyonu ve Modernizasyonu

Hedef 3'ün kapsadığı alanlarda uyum sağlamaya; istihdam politikalarının ve eğitim sistemlerinin genel anlamda ve mesleki anlamda adaptasyonu ile bunların modernizasyonuna yardımcı olmak amaçlarıyla finansman sağlamaktadır. Hedef 1 dışında kalan nüfusu kapsamaktadır. Hedef 3 bölgelerine yapılan yardımların finansmanı ESF tarafından sağlanmaktadır.

İnsan kaynaklarını desteklemeye yönelik olarak alınan bütün tedbirler ülke topraklarında her bölgeye tarafsız olarak sağlanmaktadır. Topluluk ekonomik faaliyetlerin uyumlu, dengeli ve devamlı gelişimini; insan kaynakları ve istihdamın geliştirilmesini; çevrenin iyileştirilmesi ve korunmasını; eşitsizliklerin ortadan kalkmasını ve kadın ile erkek arasında eşitliği teşvik etmektedir.

Bu hedef aynı zamanda eski 3. ve 4. hedeflerin yerini almıştır. Hedef 3 bu haliyle ve Amsterdam Antlaşmasıyla AT Antlaşmasına dahil edilen istihdamla ilgili yeni başlığın ve Avrupa İstihdam Stratejisinin altındaki bütün tedbirleri kapsamaktadır. Hedef 3, dört sütundan oluşmaktadır: Çalıştırılabilirlik, Girişimcilik, Uyum Sağlayabilirlik ve Eş Fırsatlar.

Kapsamı:

Diğer hedeflere bağlı olan finansman olanakları belirlenmiş alanlarla sınırlı iken Hedef 3 prensipte bütün üye ülkelere sağlanabilmektedir.

Tablo 3'te AB'nin üye devletlere 2000- 2006 yılları arasında kullandığı fonlar ve ait oldukları hedefler gösterilmiştir.

Tablo 3: 2000–2006 Döneminde Üye Ülkelere Tahsis Edilen Fonlar (milyar €)*

Üye Ülke	Hedef 1	Geçiş Yardımı (Önceki Hedef 1 Bölgeleri)	Hedef 2	Geçiş Yardımı (Önceki Hedef 2 Bölgeleri)	Hedef 3	FIFG (Hedef 1 dışındaki Bölgeler)	Toplam
Belçika	0	625	368	65	737	34	1 829
Danimarka	0	0	156	27	365	197	745
Almanya	19 229	729	2 984	526	4 581	107	28 156
Yunanistan	20 961	0	0	0	0	0	20 961
İspanya	37 744	352	2 553	98	2 140	200	43 087
Fransa	3 254	551	5 437	613	4 540	225	14 620
İrlanda	1 315	1 773	0	0	0	0	3 088
İtalya	21 935	187	2 145	377	3 744	96	28 484
Lüksemburg	0	0	34	6	38	0	78
Hollanda	0	123	676	119	1 686	31	2 635
Avusturya	261	0	578	102	528	4	1 473
Portekiz	16 124	2 905	0	0	0	0	19 029
Finlandiya	913	0	459	30	403	31	1 836
İsveç	722	0	354	52	720	60	1 908
Büyük Britanya	5 085	1 166	3 989	706	4 568	121	15 635
AB –15	127 543	8 411	19 733	2 721	24 050	1 106	183 564

Kaynak: http://ec.europa.eu/budget/library/publications/fin_reports/allocrep_data_2006_en.pdf, Kasım 2006*1999 Fiyatları

Tablo 4: 2000–2006; 2007–2013 Karşılaştırmalı Araç ve Hedefler

2000–2006		2007–2013	
Hedefler	Finansal Araçlar	Hedefler	Finansal Araçlar
Uyum Fonu	Uyum Fonu		ERDF
Hedef 1	ERDF	Yakınsama	ESF
	ESF		
	EAGGF-Garanti ve Yönverme		Uyum Fonu
Hedef 2	FIFG	Bölgesel Rekabet ve İstihdam	
	ERDF		
Hedef 3	ESF	Bölgesel Düzey	ERDF
		Ulusal Düzey: Avrupa İstihdam Stratejisi	ESF
Interreg	ERDF		
URBAN	ERDF	Avrupa Bölgesel İşbirliği	ERDF
EQUAL	ESF		
Leader +	EAGGF-Yönverme		
Kırsal Kalkınma ve Hedef 1 Dışında Kalan Balıkçılık Sektörünün Yeniden Yapılandırılması	EAGGF-Garanti		
	FIFG		
9 Hedef	6 Araç	3 Hedef	3 Araç

Kaynak: <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l60013.htm>, Eylül 2007

2007'den itibaren AB Uyum Politikası 3 hedef etrafında işlemekte ve Yapısal Fonlar da bu hedefler çerçevesinde kullanılmaktadır. **2007–2013** dönemi için **a. Yakınsama, b. Bölgesel Rekabet c. İstihdam ve Bölgesel İşbirliği** yeni hedefleri, 2000–2006 programlama dönemindeki Hedef 1, 2 ve 3'ün yerini almaktadır.

1. Yakınsama: Önceki Hedef 1'in yerini almaktadır. Hedef en az gelişmiş olan bölgelerde ve ülkelerde iş yaratımı ve büyüme için destek sağlamak ve ekonomik yakınlaşmasını desteklemektir. Kişi başına düşen GSYİH'nin AB ortalamasının %75'inden az olduğu bölgeler (çoğunlukla yeni üye ülkelerdeki bölgeler) bu hedefin kapsamına girmektedir. Bunun yanısıra 2013'e kadar kişi başına GSYİH'nin AB-15'in GSYİH'sinin %75'inden az olduğu bölgelere de "İstatiksel Etki" adı altında geçici yardım sağlanacaktır.

2. Rekabetçilik ve İstihdam: 2000–2006 dönemindeki 2. ve 3. Hedeflerin yerini almaktadır. Zengin üye ülkelere ekonomik ve sosyal değişiklikler, küreselleşme ile bilgi toplumuna geçiş konularında destek sağlamak üzere tasarlanmıştır. Yakınsama Hedefi kapsamına girmeyen bölgelerde rekabeti, istihdamı ve beceriyi artıracak projeleri destekleyecektir. ESF ve ERDF birlikte bu hedefi finanse etmektedir. İstihdam inisiyatifleri Avrupa İstihdam Stratejisi üzerine kurulmuştur. Önceki Urban II ve Equal inisiyatifleri Yakınsama ile Bölgesel Rekabetçilik ve İstihdam hedefleri kapsamına alınmıştır.

Rekabet ve İstihdam hedefi üçlü bir sac ayağı üzerine kuruludur: a. Bölgesel ekonomilerin kalitesini artırmayı hedefleyen Bilgi Ekonomisi ve Yenilik; b. Bu gelişmelerin sürdürülebilirliğini sağlamak üzere Risk Önleme ve Çevre; c. Bölgeye ilgiyi artırmak için bir ön koşul olan taşımacılık ve dijital ağ yönünden bölgesel izolasyonu azaltmayı hedefleyen Taşımacılık Hizmetleri ile Bilgi ve Haberleşme Teknolojilerine Erişim.

3. Bölgesel İşbirliği: 2000–2006 dönemi sonuna kadar Topluluk inisiyatifi olan Interreg'in yerini almış olup; uluslararası ve sınırötesi işbirliği projelerini finanse etmektedir. Finansmanı yalnızca ERDF'den sağlanmaktadır. Bu hedef önceki Interreg inisiyatif deneyimleri üzerine kurulmuştur. "Kırsal, şehirsiz ve kıyı şehirlerinde kalkınma"

gibi problemlere ortak çözümler bulmak, ekonomik ilişkilerin ve KOBİ'ler ağının gelişmesi amacıyla sınır ötesi işbirliğini harekete geçirmeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda işbirliği programlarını yönetmek üzere yeni bir sınırötesi merci kurulacaktır.

Tablo 4'te son iki döneme (2000–2006 ve 2007–2013 dönemleri) ait hedefler karşılaştırmalı olarak gösterilmiştir.

2007–2013 döneminde bahsi geçen üç hedefi gerçekleştirmeye yönelik mali araçlar;

- **Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (ERDF)**
- **Avrupa Sosyal Fonu (ESF)**
- **Uyum Fonu**

olarak belirlenmiştir. **EAGGF- Yönverme Fonu** ekonomik ve sosyal uyumu da destekleyen yeni Kırsal Kalkınma Fonu içersine alınmıştır.

Yapısal önlemler ile Avrupa Ekonomik ve Parasal Birliği kriterlerini karşılamak üzere ulusal makroekonomik programların benimsenmesi üye ülke ekonomilerinin son on yılda yakınlaşmalarını sağlamıştır. Böylece Birliğin en fakir dört ülkesi (Yunanistan, İrlanda, Portekiz ve İspanya) ekonomik olarak gelişmiştir. Bu konuda en çarpıcı örnek kuşkusuz İrlanda'dır: 1983'te kişi başı GSYİH'sı Topluluk ortalamasının %64'ünden 1995'te %90'lara ve 2001'de %118'lere yükselmiştir (<http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l60013.htm>, 2001).

AB tarafından 19 Şubat 2007 tarihinde yayınlanmış olan basın açıklamasına göre İrlanda'nın kişi başı GSYİH'sı AB-27 ortalamasının % 141'i kadardır (http://europa.eu/press_room/index_en.htm, 2007). Ayrıca Eurostat'ın yayınlamış olduğu 2006–2007 Yıllık İstatistikler Kitabı'na göre 2005 yılında AB-25 için 23400 € olan kişi başı GSYİH İrlanda'da AB-25 ortalamasının %137'sine karşılık gelen 32100 € olarak gerçekleşmiştir (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=2693,61100649,2693_62309131&dad=portal&schema=PORTAL, Aralık 2007). Ancak yine de, ulusal düzeydeki bu başarı

bize Birliğin bazı bölgeleri arasındaki eşitsizliğin zaman zaman şiddetlendiği veya ısrarla devam ettiği bazı durumları unutturmamalıdır.

Kutu 2: “Yapısal Fonlar Çerçevesinde 2000–2006 Dönemi Yardım Programı 7/2003 No’lu Özel Raporu”na İlişkin Avrupa Sayıştayı’nın Bilgi Notu

2000–2006 döneminde yardım programının uygulanmasına ilişkin bir takım zayıflıklar gözlemlenmiştir:

a) Özellikle hedef 2 altında yardımdan faydalandırılacak alanların belirlenmesinde kullanılan kriterlerin yeterli derecede objektif olmaması ve bu yüzden komisyon ile üye ülkeler arasındaki iki taraflı müzakerelerde çok geniş bir hareket alanı/serbestisi bırakması

b) Komisyon tarafından yapısal programların onaylanması için getirilen prosedürlerin çok karmaşık ve oldukça gecikmeli olması

c) Komisyonun metodolojik rehberlerinin ulusal karar vericilere yapısal fonların yönetim ve planlamasında farklı aşamalarda her zaman yeterince açık, operasyonel ve geniş bilgi içermemesi

d) Üye ülkelerde kullanılan kontrol, ödeme ve yönetim sistemlerinin özellikle fonksiyonların bölümlenmesi, harcama sertifikasyonları, elektronik veri değişimi ve yıllık uygulama rapor taslakları açısından yetersiz olması

f) 2000–2006 dönemi için uygunluk şartlarının eksik kalmış, muğlak olması ve uygulamada gereksiz farklılıklarla sonuçlanması

g) Proje seçim kriterlerinin çok geniş olması ve her zaman hedef ve öncelikler açısından en iyi projelerin seçildiğinin doğrulanmasına olanak vermemesi

Sayıştay bu gözlemler ışığında Komisyona yeni üyelerin katılımını da göz önüne alarak şunları önermektedir:

a) Yardımın sorunsuz işleyebilmesini teminen gereksiz idari yükleri azaltarak, kontrollerin etkinliğini artırarak ve operasyonel konuları açık bir şekilde tanımlayarak; kullanılan rehberlerin ve kontrol, izleme, yönetim ve programlama arasındaki sorumluluk dağılımının açıklığını sağlamaya yönelik adımlar atılmalı

b) Basitleştirme yoluyla şu andaki sürümün etkinliğini artırma çabaları ve yasalar, düzenlemeler ve güçlü finansal yönetim açısından yapısal tedbirlerin yüksek kalitesi sürdürülmelidir.

8.1 AVRUPA BÖLGESEL KALKINMA FONU (ERDF)

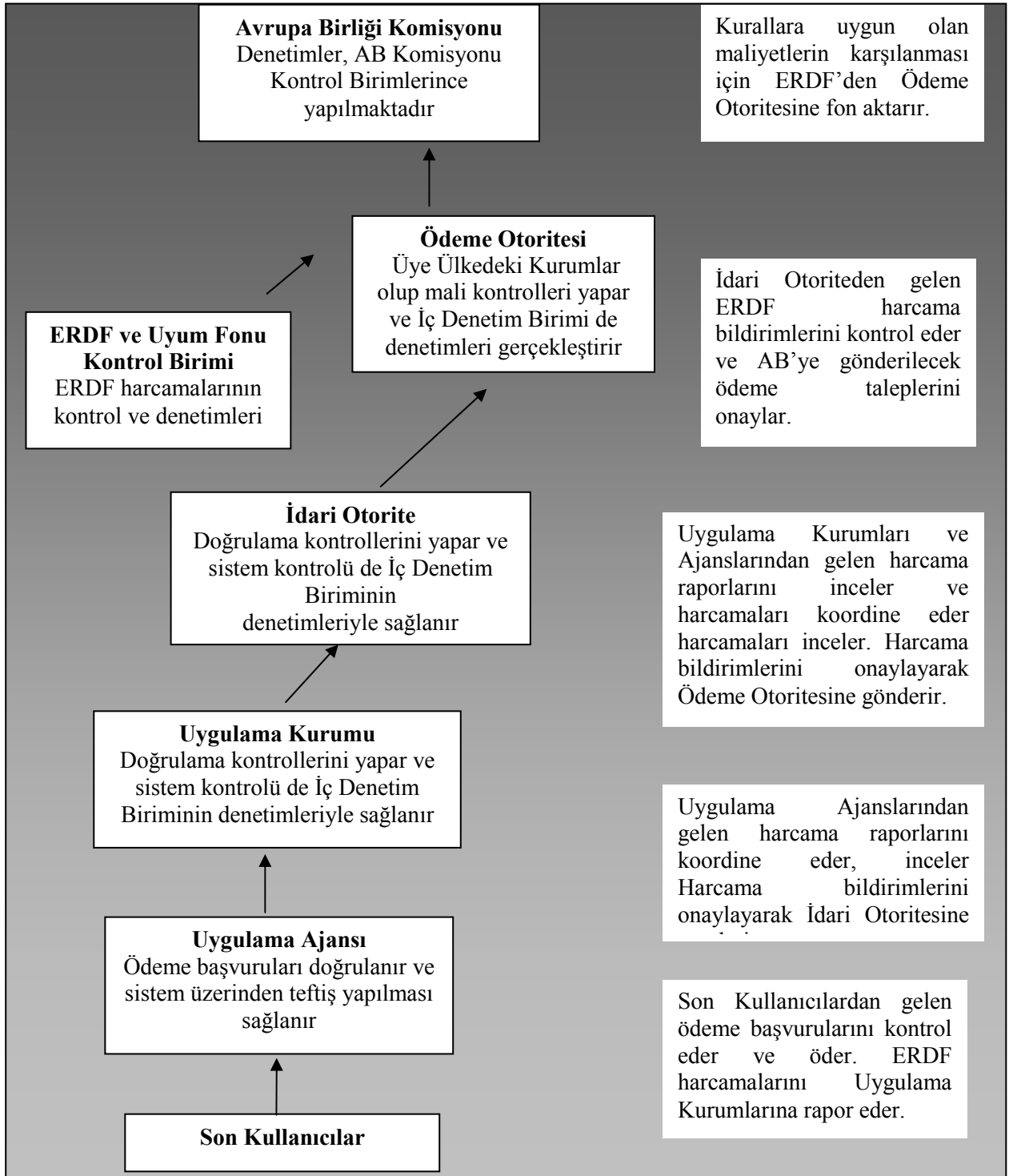
Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu, Büyük Britanya'ın Topluluğa üye olmasını takip eden 1975 yılında, yapısal zorluklarla karşılaşılacak alanların sosyo-ekonomik dönüşümü ve kalkınmada geri kalan bölgelerin yapısal uyumunu ve gelişimini teşvik etme hedefiyle kurulmuştur. Bu fonu kuran tüzük her beş yılda bir çeşitli bölgelerin ekonomik durumlarına adapte olmuş bir faaliyet planı oluşturmak üzere yeniden düzenlenmektedir.

Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu, Yapısal Fonların en önemli bölümünü oluşturmaktadır ve üye ülkelere proje yoluyla kaynak aktarmaktadır. Projelerin KOBİ'lerin desteklenmesi, üretken yatırımların teşvik edilmesi, altyapının iyileştirilmesi ve yerel kalkınmanın hızlandırılması amaçları doğrultusunda hazırlanması gerekmektedir.

Bu fon, Hedef 1 ve 2'yi finanse etmektedir. Fonun özellikle destek sağladığı konular;

1. Üretken yatırımlar
2. İlgili bölgelerde altyapının oluşturulması ve modernizasyonu
3. İlgili bölgelerde potansiyeli kullanmaya yönelik tedbirler
4. Hedef 1 bölgelerindeki sağlık ve eğitim yatırımlarıdır.

Bunların yanısıra ERDF, Yenilikçi Tedbirler kapsamında şu konular için de finansman sağlamaktadır: Bilgi ve teknolojik yenilik üzerine kurulu bölgesel ekonomiler, Europe-Regio; Bilgi toplumu ve bölgesel kalkınma, Bölgesel kimlik ve kırsal kalkınma.

Şekil 4: ERDF Fonlarının Mali Yönetim ve Kontrol Düzenlemelerine İlişkin Akım Şeması

Şekil 4’te ERDF Fonlarının Mali Yönetim ve Kontrol Düzenlemelerine İlişkin Akım Şeması gösterilmektedir (YILDIZ, F., AKDAĞ, K. “Avrupa Birliği Yapısal Fonları Kapsamında Bölgesel Kalkınma İle Kırsal Kalkınma Fonlarının Karşılaştırılması” Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Türktarım Dergisi, Sayı: 167, s.29-37, 2006, Ankara)

8.2 AVRUPA TARIMSAL GARANTİ VE YÖNLENDİRME FONU (EAGGF)

EAGGF, tarımın sosyal yapısından ve tarımsal bölgeler arasındaki doğal ve yapısal farklılıklardan kaynaklanan tarımsal faaliyetlerin özgün doğasına yönelik bir fondur. Üye ülkelerin tarım politikalarını uyumlaştırmayı hedefleyen bu fon, 14 Ocak 1962’de kurulmuştur. 5 Nisan 1964 yılında Garanti Bölümü ve Yönverme Bölümü olmak üzere ikiye ayrılmıştır.

Fonun Garanti kısmı OTP’nin Ortak Piyasa Düzenlemeleri çerçevesindeki fiyat ve pazar mekanizmaları ile ilgili tüm zorunlu harcamalarını karşılamaktadır. OTP ve reform süreci incelendiğinde Garanti Fonu’nun bugüne kadar EAGGF’den en büyük payı (yaklaşık olarak %90) aldığı görülmektedir.

EAGGF’nin ikinci bileşeni olan Yönverme Fonu’nun ise tarım sektöründe yapısal politikalara ilişkin önlemlerin tümü ve kırsal kalkınma tedbirlerinin bir kısmının finanse ettiği ve süreç boyunca Fondan çok küçük bir pay aldığı görülmektedir. Ancak Yönverme kısmının önemi günümüze doğru gelindikçe artmaktadır.

EAGGF’nin Garanti ve Yönverme Bölümleri arasındaki temel fark, Yönverme Bölümü finansmanına üye ülkelerin de doğrudan katılmalarıdır. Topluluk Bütçesi Garanti Bölümü harcamalarını doğrudan karşılar, Yönverme Bölümü harcamalarına kısmen katılır.

EAGGF’nin Garanti Bölümü, OTP çerçevesinde, tarım piyasalarının düzenlenmesine yönelik ortak organizasyonların harcamalarını finanse etmek suretiyle üye ülkelere mali yardımlar sağlamak ve bunu iki temel başlık altında gerçekleştirmektedir.

- Tarımsal Piyasaların Düzenlenmesine Yönelik Müdahaleler
- Üçüncü Ülkelere İhracatta Yapılan İadeler

AB'nin OTP'de yapmış olduğu düzenlemeler çerçevesinde, EAGGF'nin Garanti Bölümü harcamaları da her geçen yıl nispi olarak azalmaya devam etmektedir.

FEOGA (*Fonds European d'Orientation et de Garanti Agricoles*) olarak da bilinen bu fonun Garanti Bölümü harcamaları zorunlu harcamalar olup Yapısal Fonlar içerisinde değerlendirilmemektedir. Yapısal Fonlar kapsamında değerlendirilen Yönlendirme Bölümü ise tarımsal yapıların uyumlu hale gelmesini ve Hedef 1 kapsamındaki az gelişmiş ve kırsal alanların gelişimini hızlandırılmasını desteklemektedir. Mart 99'da kırsal kalkınma politikası OTP'nin büyük bir sütunu haline gelmiştir.

Bu fondan faydalanabilecek oluşumlar yerel yönetimler, eğitici kurumlar, KOBİ'ler, ticari birlikler ve kuruluşlardır.

8.2.1 2007–2013 Bütçe Döneminin Getirdiği Değişiklikler

EAGGF'yi 2007–2013 bütçe döneminde önemli değişikliklere uğramıştır. Buna göre 1 Ocak 2007'de yürürlüğe girmesi beklenen 1290/2005 sayılı OTP'nin Finansmanı konulu Konsey Tüzüğü ile 2007'den itibaren EAGGF'nin Yönverme Bölümü Fonu Yapısal Fonlardan çıkarılacaktır.

EAGGF iki ayrı fona dönüşecektir. Bu fonlardan ilki Avrupa Tarımsal Garanti Fonu olan EAGF (European Agricultural Guarantee Fund) piyasa önlemlerinin finansmanından, Avrupa Tarımsal Kırsal Kalkınma Fonu olan EAFRD (European Agricultural Fund for Rural Development) ise kırsal kalkınma programlarının finansmanından sorumlu olacaktır.

8.2.1.1 EAGF (FEGA)

Komisyon ve üye ülkelerin ortaklaşa yönettikleri harcamalara ilişkin olarak EAGF şunları finanse edecektir:

- AB üyesi olmayan ülkelere ihraç edilen tarım ürünlerinin geri ödemesi
- Tarımsal piyasaları düzenlemeye yönelik müdahale önlemleri
- OTP kapsamında çiftçilere ödenen doğrudan ödemeler
- İkisi de AB iç piyasalarında olan ve bunun dışında kalan piyasalardaki üye ülkeler tarafından uygulanan çiftçiler için bazı bilgi ve teşvik tedbirleri

Merkezi olarak Komisyon tarafından yönetilen harcamalara ilişkin olarak EAGF şunları kapsayacaktır:

- Bitki sağlığı tedbirleri, hayvan hastalıklarının kontrol ve eradikasyonu programları, veterinerlik ve gıda malzemeleri ile hayvan yemleri teftişleri ve özel veterinerlik tedbirlerine Topluluğun finansal katkısı,
- Uluslararası organizasyonlar ya da Komisyon yoluyla tarım ürünlerini destekleme,
- Tarımda genetik kaynakların toplanması ve kullanımı, karakterize edilmesi ve korunması Komisyon mevzuatının gerektirdiği tedbirler
- Çiftlik muhasebe sistemlerinin kurulması ve çalıştırılması
- Çiftlik araştırma sistemleri

EAGF Kapsamında Nelerin Finanse Edileceği konusu şöyle belirlenmiştir:

Paylaşılmış Yönetim (Ödeme Kurumları Yoluyla): İhracat Geri Ödemeleri, Tarımsal Piyasalarla yönelik müdahale tedbirleri, Doğrudan Ödemeler, Tarımsal ürünlerin teşviki

Merkezi Yönetim (Komisyonun doğrudan yaptığı ödemeler): Veterinerlik ve bitki sağlığı tedbirleri, Tarımsal ürünlerin teşviki, Genetik Kaynakların Korunması, Tarımsal Muhasebe Bilgi Sistemi, Tarımsal Araştırmalar, Balıkçılık

8.2.1.2 EAFRD (FEADER) Avrupa Tarımsal Kırsal Kalkınma Fonu

2000–2006 döneminde kırsal kalkınma programları OTP altında hem EAGGF Garanti (Hedef 1 bölgeleri arasında) hem de EAGGF Yönverme bölümü tarafından finanse ediliyordu. EAGGF Garanti bölümü ayrıca bütün bölgelerde kırsal kalkınmaya eşlik eden tedbirleri (örneğin tarımsal çevre, erken emeklilik, tarımsal arazinin ağaçlandırılması ve en az gelişmiş alanlara ilişkin tedbirler) finanse ediyordu.

Bu dönem boyunca tarım dışındaki kırsal kalkınmaya yönelmiş tedbirlere ilişkin harcamalar hem kısıtlanmış hem de birkaç üye ülkeye yoğunlaşmıştır (özellikle Almanya, İspanya). Gerçekte 2000–2005 boyunca bu türde tedbirler için EAGGF Garanti bölümü fonlarının toplam harcamalarının sadece %10'luk kısmı AB- 15'e yönelik olarak kullanılmıştır. 2007–2013 programlama döneminde kırsal kalkınma tek bir fondan (EAFRD) finanse edilmektedir. Aynı zamanda politika hedefleri 3 yeni hedef etrafında basitleştirilmiş ve netleştirilmiştir: (Eksen 1) ormancılık ve tarım sektörünün rekabetçiliğinin artırılması, (Eksen 2) kırsal kesim ve bölgelerin geliştirilmesi, (Eksen 3) kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi ve kırsal alanda yaşam kalitesinin artırılması. 2007-2013 döneminde EAFRD için ayrılan kaynak 88.3 milyar € civarındadır. Bunun en azından 48.2 milyar €'su Yakınsama bölgelerine gidecektir.

Hedef, kırsal ekonomilerin, tarım dışı mesleki eğitimler ve çeşitlendirmeyi teşvik yoluyla genel olarak rekabet edebilirliğini desteklemek; aynı zamanda çevresel koşullarda ve üretim kalitesinde artış, biyo- enerjinin büyümesi ve yenilikçiliğin desteklenmesi gibi Topluluk stratejisinde tanımlanan hedefleri karşılayan tarımsal değişiklikleri sağlamaktır.

Paylaşılmış Yönetim (Ödeme Kurumları Yoluyla): AB Kırsal kalkınma politikası artık Yapısal Fonların bir parçası olmayacaktır ancak bu iki politika da kırsal alanların ekonomilerinin çeşitlendirmesi için beraber çalışacaklardır. Yeni kırsal kalkınma politikası tek bir fon tarafından finanse edilecektir: EAFRD. Aralık 2005'te Konseyin vardığı karara göre 2007–2013 yılları arasında bu fona ayrılan miktar toplam olarak 69.75 milyar € olmuştur. EARDF Kapsamında Kırsal Kalkınma Programları için AB'nin Finansal Katkısı finanse edilmektedir.

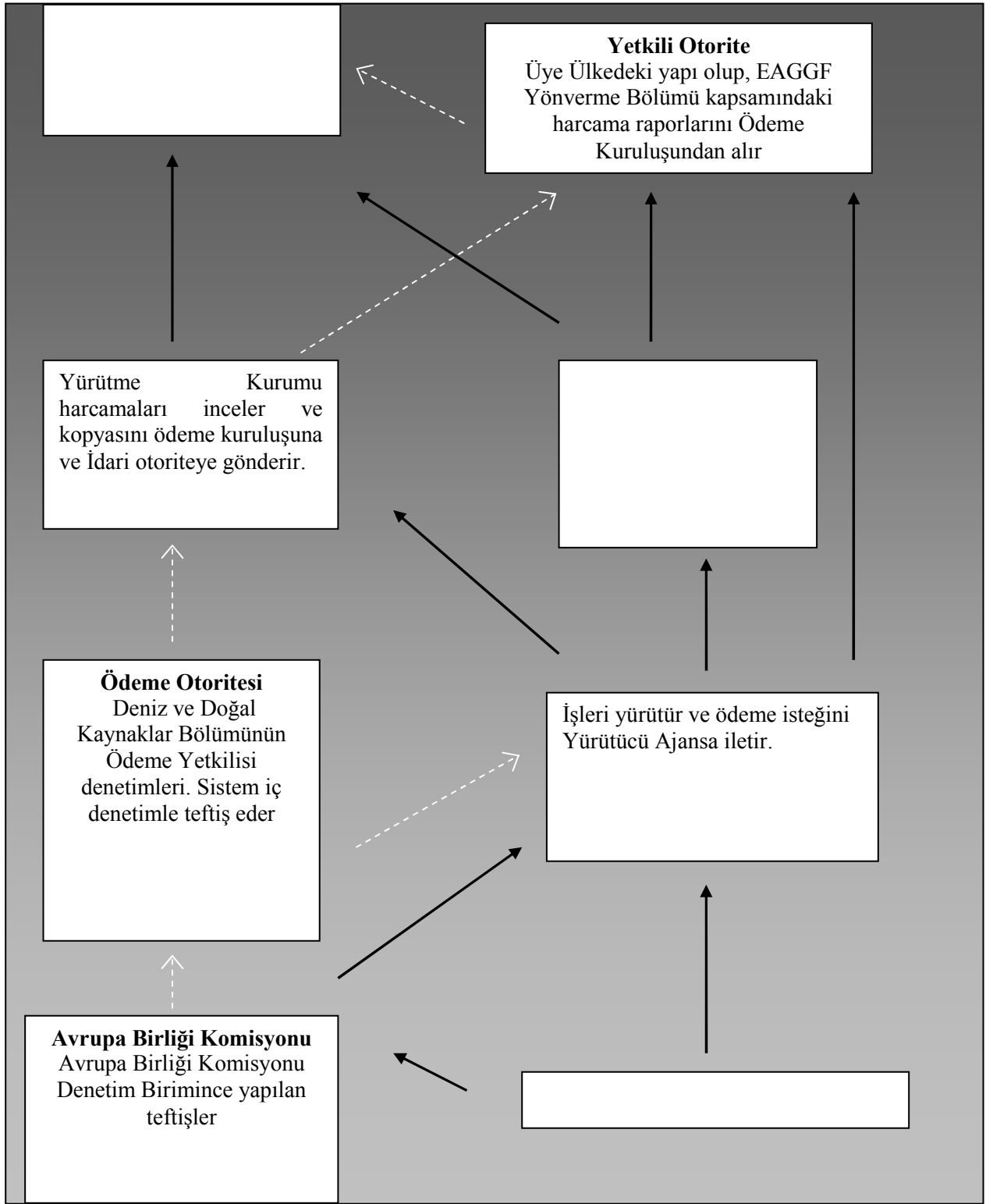
Her iki fonun da Merkezi Yönetim (Komisyonun doğrudan yaptığı ödemeler) ile sağlayabilecekleri finansman konuları şunlardır:

- Analizler, izleme, bilgi, kontrollere ilişkin tedbirler, teknik ve idari destek
- Bilgi, bağlantı, izleme ve kontrol için teknik yöntemler
- OTP hakkında Komisyon Bilgisi
- Çalışma ve Değerlendirmeler
- OTP'ye ilişkin Kırsal Kalkınma: yayım faaliyetleri, farkındalığı artırmak, ortaklığı teşvik etme ve Topluluk düzeyinde deneyim kazanmak

Her iki fon da (EAGF ve EAFRD) on temel elemente sahiptir:

1. Akredite olmuş ödeme kurumu/kurumları
2. Akredite olmuş Koordinasyon Kurumları (Birden Fazla Ödeme Kurumu var ise)
3. Bağımsız bir kurum tarafında hesapların aklanması
4. İki fonun da eş zamanlı çalışması (Bir bütçe yılı içerisinde iki fonun da aynı tarihlere bağlı olması)
5. Önceden tanımlanmış tarihlerde ki harcamaların düzenli ve aynı formatta beyan edilmesi
6. Ödeme Kurumunda çalışanların yıllık bildirimlerinin teminatı
7. Paylaştırılmış Yönetim altında Komisyon ve Üye Ülkelerin rollerinin tanımlanması
8. Komisyon için önceden tanımlanmış ödeme süresi bitim tarihleri
9. Hesapların yıllık olarak aklanması
10. Hesapların aklanmasının uygunluğu

Burada karşımıza çıkan en önemli nokta “**Komisyon’un yalnızca akredite olmuş ödeme kuruluşlarının yaptıkları ödemelerin iadesini yaptığı**” bilgisidir.

Şekil 5: EAGGF Fonu Mali Yönetim, Kontrol Düzenlemelerine İlişkin Akım Şeması

Şekil 5'te EAGGF Fonlarının Mali Yönetim ve Kontrol Düzenlemelerine İlişkin Akım Şeması gösterilmektedir (YILDIZ, F.,F., AKDAĞ, K. “Avrupa Birliği Yapısal Fonları Kapsamında Bölgesel Kalkınma İle Kırsal Kalkınma Fonlarının Karşılaştırılması” Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Türktarım Dergisi, Sayı: 167, s.29-37, 2006, Ankara).

8.3 AVRUPA SOSYAL FONU (ESF)

Avrupa Sosyal Fonu, yapısal işsizlikle mücadele, işçilerin mesleki eğitim olanaklarına kavuşturulması ve işsiz olanlara gelir sağlamak gibi amaçlarla oluşturulmuştur. Misyonu işgücünün istihdamını ve Topluluk içerisinde coğrafi ve mesleki dolaşımını kolay kılmak ve artırmaktır. Fonun bu sayede bahsedilen ekonomik ve sosyal bütünleşmeye hizmet etmesi amaçlanmıştır. ESF, 1958 yılında kurulmuş ancak 1960 yılında işlerlik kazanmıştır.

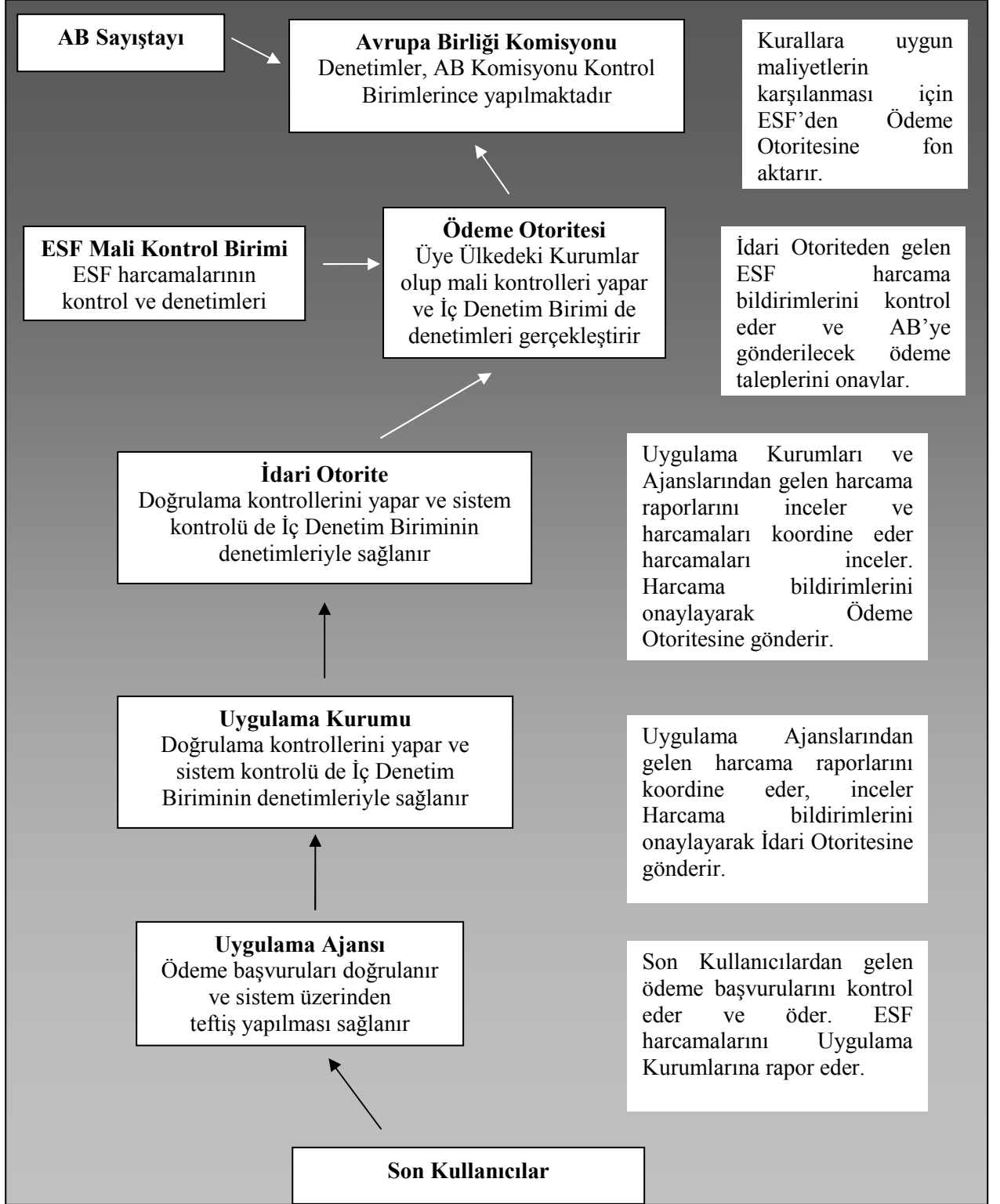
Avrupa Sosyal Fonu 1999'da yeniden düzenlenmiş ve bu anlamda oldukça önemli bir gelişme kaydedilmiştir: ESF, Avrupa İstihdam Stratejisinin uygulama aracı olarak tanımlanmıştır. Böylece daha sonra Lizbon Stratejisi'nin bütünü içinde önemli bir bileşen olacak Fon, Yapısal Fonlar arasında resmi bir bütünleşmenin örneğini oluşturmuştur. Hedefleri şunlardır:

1. Uzun dönemli işsizliği, aktif işgücü piyasası tedbirleri aracılığıyla düşürmek,
2. İstihdamın büyümesini ve istikrarını sağlamak,
3. Bilim, araştırma ve teknoloji alanında beşeri potansiyeli artırmak,
4. Kadınların ekonomik ve sosyal yaşama katılımını artırmak.

Bu hedeflerin yanı sıra eğitim ve mesleki gelişim sistemlerinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi ile kamu çalışanlarının mesleki eğitim aracılığıyla geliştirilmesi amacıyla da destek sağlamaktadır.

Avrupa Sosyal Fonu Hedef 3 için destek sağlayan en önemli fondur. Bu hedef diğer iki hedefin aksine bölgesel değil ulusal niteliklidir ve bütün bölgeleri kapsamaktadır. Avrupa Sosyal Fonu, "Uyum" hedefini kapsayan alanlardaki harcamaları %75'e kadar, "Rekabet edebilirlik ve istihdam" hedefini içeren alanlarda ise %50'ye kadar finansman sağlayacaktır. Şekil 6'da ESF Fonlarının Mali Yönetim ve Kontrol Düzenlemeleri Akım Şeması gösterilmiştir (YILDIZ, F.,F., AKDAĞ, K. "Avrupa Birliği Yapısal Fonları

Kapsamında Bölgesel Kalkınma İle Kırsal Kalkınma Fonlarının Karşılaştırılması” Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Türktarım Dergisi, Sayı: 167, s.29-37, 2006, Ankara)

8.4 BALIKÇILIĞIN YÖNLENDİRİLMESİ MALİ ARACI (FIFG)

1993 yılında kurulan Balıkçılığın Yönlendirilmesi Mali Aracı, balıkçılık sektöründeki yapısal önlemleri teşvik amaçlı olup üye devletlerin kalkınma önlemleri doğrultusunda yaptıkları bağışlardan oluşmaktadır. Bu önlemler şu hedeflere hizmet etmektedir:

1. Balıkçılık kapasitesinin artırılması,
2. Balıkçılık kaynaklarının sürdürülebilir rasyonel kullanımı,
3. Ekonomik girişimlerin geliştirilmesi ve rekabet düzeylerinin güçlendirilmesi
4. Ürünlerin pazara girişlerinin geliştirilmeleri

Balıkçılık filolarının modernizasyonu, çiftlik balıkçılığı ve su kültürünün geliştirilmesi, deniz alanlarının korunması, balıkçılık ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması konularındaki projelere FIFG'den finansman sağlanmaktadır. Genel olarak ifade edilirse; FIFG, balıkçılık sektörünün ve balıkçılık ürünlerinin işlenmesi ile pazarlanmasının gelişimine katkı sağlamaktadır.

FIFG, Topluluk kapsamında geçerlidir. Balıkçılık yapılarını modernize etmek amacıyla hazırlanan projelere, nerede yer aldıklarına bakılmaksızın, çok yıllık programlar kapsamında FIFG yardımı verilebilir. Kalkınma düzeyi düşük olan bölgelerinde gerçekleştirilecek (Yapısal Fonların Hedef 1 kapsamına aldığı bölgeler) projelere ek yardım yapılabilir. Ancak üye devletlerin FIFG yardımına hak kazanan tüm tedbirlere yardım veya ortak finansman sağlamak zorunluluğu bulunmamaktadır. FIFG, Hedef 1 için ve ayrıca farklı bir şekilde de Hedef 1 dışında kalan alanlara finansman sağlamaktadır. Ayrıca, balıkçılığa bağımlı olan sahil bölgelerinin kalkındırılmasını teşvik ederek, Topluluk kapsamındaki ekonomik ve sosyal uyuma katkıda bulunmaktadır. FIFG'nin 2000–2006 periyodu için tahsis edilmiş bütçesi 4,1 milyar Euro'dur. Bu bütçeden 2,6 milyar Euro Hedef 1 alanlarına; 1,1 milyar Euro ise diğer alanlara tahsis edilmiştir. Tablo 5'te FIFG Kapsamında Tahsis Edilen Fonların Ülkelere Göre Dağılımı, Şekil 7'de ise FIFG Fonlarının Mali Yönetim ve Kontrol Düzenlemeleri Akım Şeması gösterilmiştir (*KURTAR*,

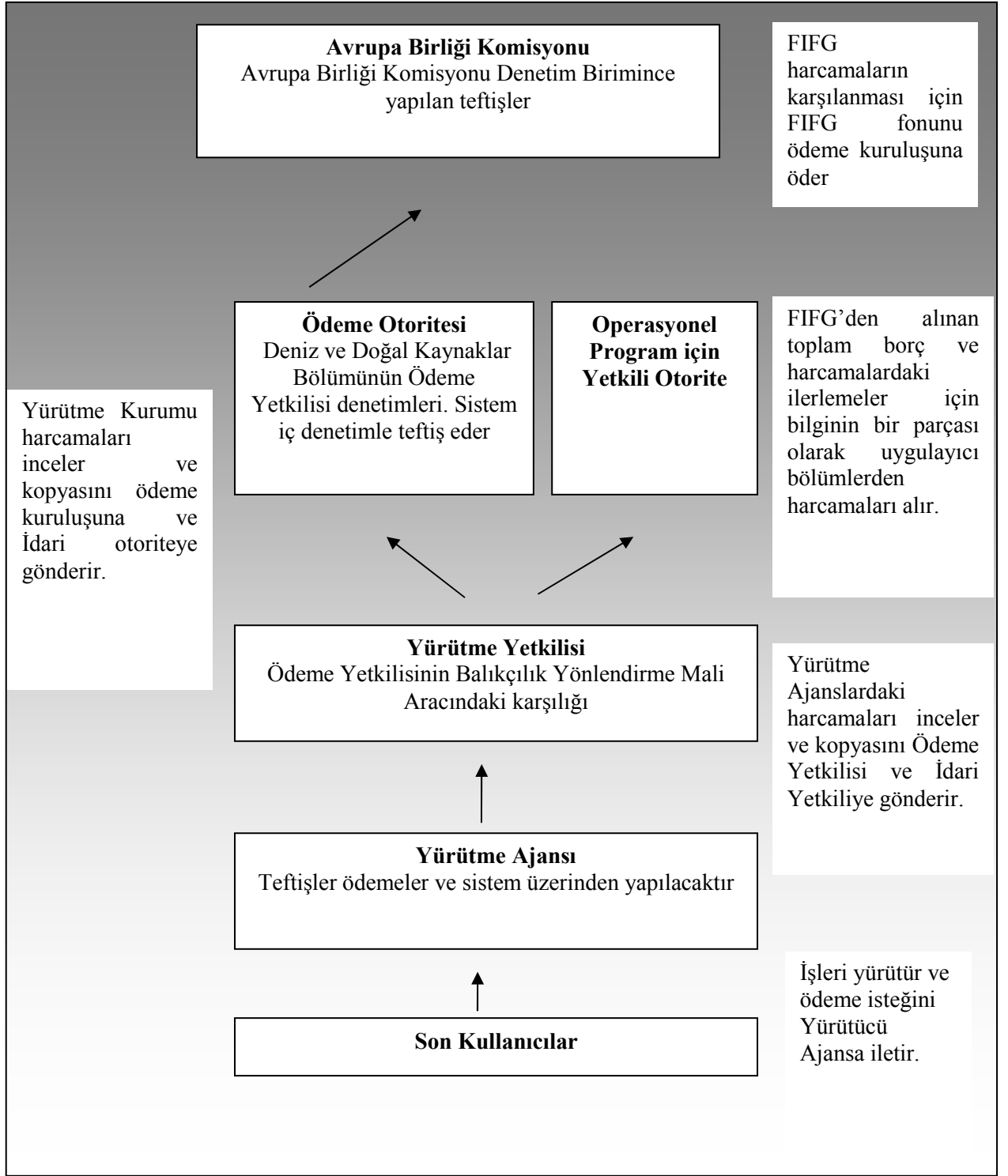
G., İMGA, K. “AB Balıkçılık Destekleri Kapsamında Balıkçılık Yönlendirme Mali Aracı (FIFG) ve Avrupa Balıkçılık Fonu (EFF)” adlı yayınlanmamış çalışma, TKB- DİABK).

2007–2013 bütçe döneminde FIFG önemli değişikliklere maruz kalmıştır. Bu dönemde **FIFG**'nin yerine Avrupa Balıkçılık Fonu olan **EFF** (European Fisheries Fund) geçmiştir (*EFF*'yi kuran 27 Temmuz 2006 tarih ve 1198/2006 No'lu Konsey Tüzüğü [OJ L 223, 15.8.2006]). Bu değişimin en temel gerekçeleri; Ortak Balıkçılık Politikasında 2002'de yapılmış değişikliklere göre hareket edebilmek, Topluluğun son genişleme sonrasında Fonda bir takım değişiklikler yapma gereksinimi, sektördeki gelişmelerin gerektirdiği yeniden yapılanmayı desteklemek, verimliliğe odaklanmak ve stratejik uygulamanın yaygınlaştırılması olarak belirtilmektedir. Avrupa Balıkçılık Fonu Com (2004) 497 sayılı Komisyon teklifi ile çalışmaya başlamış ve 27 Temmuz 2006 tarih ve 1198/2006 No'lu [OJ L 223, 15.8.2006] Konsey Tüzüğü ile kanunlaşmıştır.

Tablo 5: FIFG'ye Tahsis Edilen Fonların Ülkelere Göre Dağılımı (2000–2006)

ÜLKE	Miktar (bin €)	ÜLKE	Miktar (bin €)
Almanya	216 478	İsveç	74 067
Avusturya	5 026	İtalya	385 923
Belçika	37 035	Kıbrıs (R.K.)	3 419
Çek Cumh.	7 252	Letonya	24 335
Danimarka	204 500	Litvanya	12 117
Estonya	12 469	Macaristan	4 390
Finlandiya	38 953	Malta	2 838
Fransa	274 482	Polonya	201 832
Hollanda	38 100	Portekiz	217 745
İngiltere	216 588	Slovakya	1 829
İrlanda	69 530	Slovenya	1 781
İspanya	1 712 000	Yunanistan	211 100
Toplam (AB–25)		3 973 889	

Kaynak: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1090_30070682_1090_33076576&_dad=portal&_schema=PORTAL, Kasım 2006

Şekil 7: FIFG Fonlarının Mali Yönetim ve Kontrol Düzenlemeleri Akım Şeması

İlke olarak diğer yapısal fonlar ile aynı işlevde olmasına rağmen, yapısal fonların özellikle geri kalmış bölgelere odaklanmasından dolayı mali yardımlardan ayrılmaktadır. Balıkçılıkla uğraşılan bölgeler ve bu bölgelerdeki kaynak, çevre ve istihdam gibi etmenler heterojen bir dağılım gösterebilmektedir. Bu nedenden dolayı balıkçılık fonu diğer yapısal fonlardan ayrılmıştır. Yukarıda bahsedildiği gibi 2000–2006 dönemi Balıkçılığın Yönlendirilmesi Mali aracı Fonu devam etmiş, 2006–2013 hazırlanan taslak tüzüğün kabulü ile FIFG yerini Avrupa Balıkçılık Fonuna bırakmıştır.

Avrupa Balıkçılık Fonunun amaçları Balıkçılık politikası önlemlerinin alınmasını kolaylaştırmak ve balıkçılık etkinliklerinin yoğun olduğu bölgelerde ekonominin çeşitlendirilmesine yardım etmektir. Amaç, her türlü balıkçılık faaliyetinde sürdürülebilir çevrenin korunmasının sağlanmasıdır. **Avrupa Balıkçılık Fonunun Öncelikleri;**

- Avrupa Balıkçılık filolarında uyum (Balıkçılığın çevre üzerindeki etkilerinin azaltılması)
- Su ürünleri yetiştiriciliği (Kültür yetiştiriciliğinde tür çeşitliliğinin artırılması, işleme ve ürün pazarlama)
- Ortak çıkarlar (Koruma alanları)
- Balıkçılık yapılan alanların sürdürülebilir gelişimi
- Teknik yardım (Hazırlık, izleme, yönetim, değerlendirme)

Avrupa Balıkçılık Fonunun İlkeleri;

- Sürdürülebilir çevre için gerekli şartları sağlayacak şekilde stokların sömürüsü.
- Filo kapasitesi ile kaynaklar arasında sürdürülebilir denge.
- Ekonomik olarak yaşayabilir işletmelerin geliştirilmesi ve uygulamacı yapıların rekabetçi yapısının güçlendirilmesi.
- Doğal kaynakların ve çevrenin korunması
- Balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği yapılan alanlarda denizel yaşam kalite standartlarının sürdürülebilir gelişimi ve yükseltilmesi

Uygulamada EFF

- Avrupa Birliği seviyesinde çerçeve çalışması üzerinde anlaşılması ve toplam bütçe ve ülkelere verilen payların dağıtımı.
- Ulusal düzeyde Birlik stratejik ilkelerinin belirlenmesi
- Komisyonla diyalog içinde ulusal stratejik planların geliştirilmesi
- Ulusal uygulama programları, ön değerlendirme ve komisyon onayı
- Ulusal izleme komitelerinin kurulması
- Fonların Avrupa Birliği tarafından programlanması ve dağıtılması

Avrupa Balıkçılık Fonu Bütçesi

Avrupa Balıkçılık fonu planlandığı 2007–2013 dönemi için toplam 4.963 milya Avro'luk bir bütçe belirlemiştir. Toplam bütçenin % 75'e yakın bölümü Birliğe ait geri kalmış bölgelere tahsis edilecektir. Tablo 6'da Avrupa Balıkçılık Fonu'ndan üye ülkelere aktarılacak destek miktarı gösterilmiştir.

Tablo 6: 2007- 2013 EFF'den Ükelere Dağıtılacak Destek Miktarları

2004 Yılı Rakamları (1 000 €)			
Üye Devlet	Yakınsak Bölgeler	Iraksak Bölgeler	Toplam
Avusturya	167	4.500	4.667
Belçika		23.301	23.301
Bulgaristan	70.406		70.406
Kıbrıs R.K.		17.500	17.500
Çek Cumhuriyeti	24.003		24.003
Danimarka		118.606	118.606
Estonya	74.632		74.632
Finlandiya		35.001	35.001
Fransa	30.389	161.309	191.698
Almanya	86.073	52.352	138.426

2004 Yılı Rakamları (1 000 €)			
Üye Devlet	Yakınsak Bölgeler	İraksak Bölgeler	Toplam
Yunanistan	157.293	27.501	184.795
Macaristan	30.399	496	30.895
İrlanda		37.502	37.502
İtalya	282.489	94.105	376.594
Letonya	110.396		110.396
Litvanya	48.418		48.418
Malta	7.435		7.435
Hollanda		43.102	43.102
Polonya	651.791		651.791
Portekiz	198.766	20.001	218.767
Romanya	202.556		202.556
Slovakya	11.242	892	12.135
Slovenya	19.330		19.330
İspanya	840.215	165.2029	1.005.425
İsveç		48.502	48.502
İngiltere	29.335	84.004	122.339
Teknik Yardım			30.791
Toplam	2.611.354	933.891	3.949.000

Kaynak: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1090_30070682_1090_33076576&_dad=portal&_schema=PORTAL, Ekim 2006

8.5 TOPLULUK İNİSİYATİFLERİ

Komasyon, Yapısal Fonların kullanılabilirdiği belirli yerlerde Topluluğun özel önem atfettiği tedbirlerden oluşan Topluluk İnisiyatiflerine sahiptir. Üye ülkeler programlarını onaylanmak üzere Komasyon'a sunmaladırlar. Ülkeler Yapısal Fonların hedefleri

doğrultusunda hareket etmek durumunda olsalar da belirtilen bazı alanlar için sınırlandırmaya tabi değildirler.

1994-1999'da Yeni düzenlemeler 2000–2006 dönemi için topluluk inisiyatiflerinin sayısını 13'ten 4'e düşürmüştür. Sözü geçen Topluluk İnişiyatifleri şunlardır:

- Leader +
- Urban II
- Interreg III
- Equal

8.5.1 INTERREG III

Interreg III, ERDF tarafından finanse edilmektedir. Fonun hedefleri sınırötesi, uluslarüstü ve bölgelerarası işbirliğini harekete geçirmek, Topluluğa dahil ülkeler arasında sınırötesi ve uluslarüstü işbirliğini geliştirmek 2000–2006 Bütçesi 4.8 milyar Euro'dur.

Interreg III üç standardı içermektedir:

- **Standart A (Sınır Ötesi İşbirliği):** Sınır bölgeler arasında bütünleşik bölgesel kalkınmayı teşvik etmek
- **Standart B (Uluslarüstü İşbirliği):** Aday ülkeler ve diğer komşu ülkeler ile AB arasında uyumlu bir arazi bütünleşmesine katkı sağlamak
- **Standart C (Bölgeler-Arası İşbirliği):** Bölgesel kalkınma ile uyum politikaları ve tekniklerini uluslarüstü ve bölgeler arası işbirliği yoluyla geliştirmek

Interreg III, inisiyatife katılan ancak üye olmayan ülkeleri PHARE, ISPA, SAPARD, Tacis ve Meda programlarından finanse etmektedir. Tablo 7'de 2000–2006 döneminde tahsis edilen Interreg harcamalarının sınıflandırılması yer almaktadır.

Tablo 7: INTERREG III, 2000–2006 Harcama Sınıflandırması

Alan	%
Taşımacılık Altyapısı	20
Çevre	17
Ekonomik Kalkınma	13
Turizm	6
Kültür	6
İşgücü Piyasası Eğitim ve Yetenekler	5
Topluluk Kalkınması, Yerel İşbirliği	5
Alan Planlama	5
Şehir Planlama	4
Teknik Destek	4
Kırsal Kalkınma	3
Enerji	2
Sağlık ve Sosyal Konular	1
Diğer	2
TOPLAM	100

Kaynak: Anonymus, 2006

8.5.2 LEADER (Links Between Action for the Development of Rural Economy)

LEADER (Links Between Action for the Development of Rural Economy) inisiyatifi, EAGGF'nin finanse ettiği yerel faaliyet gruplarının girişimleri aracılığıyla kırsal kalkınmayı teşvik etmektedir.

- ✓ **Eylem 1:** Güçlü bir eşitlikle küçük çaplı kırsal alanları içeren pilot doğanın entegre olmuş kırsal kalkınma stratejileri
- ✓ **Eylem 2:** Birleştirilmiş bilgi birikimini ve insan ve finansal kaynakları içeren bir veya daha fazla ülkede kırsal alanlar arasında işbirliği
- ✓ **Eylem 3:** Tecrübelerin ve bilgi birikiminin paylaşılmasını kolaylaştırmak için tüm kırsal alanların çalışma ağının oluşturulması; Leader + kapsamında faydalananların aktif rol alması gereklidir. Topluluk seviyesinde ağ, kırsal alanın gözlendiği yer tarafından organize edilir.

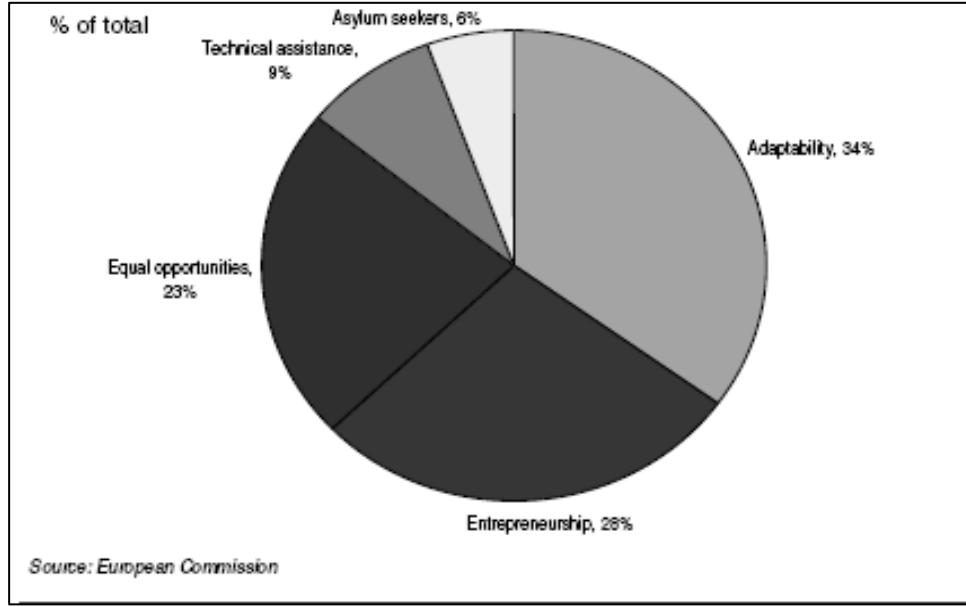
Süreç boyunca geçirdiği dönüşümler şöyledir: Leader 1 (1989–1993), Leader 2 (1994–1999), Leader + (2000–2006).

8.5.3 EQUAL

ESF tarafından finanse edilir ve işgücü piyasasına erişimde eşitsizlik ve orantısızlığın bütün şekilleriyle savaşmanın yeni yollarını geliştirmeye yardımcı olur. Avrupa İstihdam Stratejisinin dört sütunu üzerine kurulu dört alanda destek sağlar:

- ✓ Çalıştırılabilir
- ✓ İşletmecisi ruhu
- ✓ Değişim kapasitesi
- ✓ Eşit fırsatlar

Şekil 8'de EQUAL Mali kaynaklarının dağılımı gösterilmiştir. Buna göre, toplam yardım içinde adapte olabilme %34, girişimcilik %28, eşit fırsatlar %23 ve teknik yardım %9'luk pay almışlardır.

Şekil 8: EQUAL Mali Kaynakları Dağılımı, 2001–2006 (Cari Fiyatlar)

8.5.4 URBAN II

Çöküş, küçülme ya da gerileme yaşayan banliyö, şehir ya da kasabaların ekonomik ve sosyal anlamda yeniden canlandırılmasını ve sürdürülebilir kentsel kalkınmayı teşvik etmektedir. ERDF tarafından finanse edilir.

Tablo 8’de 2000–2006 döneminde yapılmış olan harcamaların dağılımı gösterilmektedir.

Tablo 8: URBAN II, 2000–2006 Harcama Dağılımı

Alan	%
Üretken Çevre	15,2
Büyük organizasyonlara yardım	0,1
KOBİ'lere yardım	12,9
Turizm	1,9
İnsan Kaynakları	19,2
İşgücü Piyasası	2,2
Sosyal Katılım	10,2
Eğitim ve iş kazandırma eğitimlerinin geliştirilmesi	4,0
İşgücü esnekliği girişimci faaliyetler	1,5
Pozitif Kadın İşgücü Piyasası Faaliyetleri	1,4
Temel Altyapı	51,1
Taşımacılık	6,8
Enerji	0,2
Çevre	1,6
Planlama	33,0
Kamu Sağlığı	6,5
Çeşitli	7,4
Teknik Yardım	7,0
TOPLAM	100,0

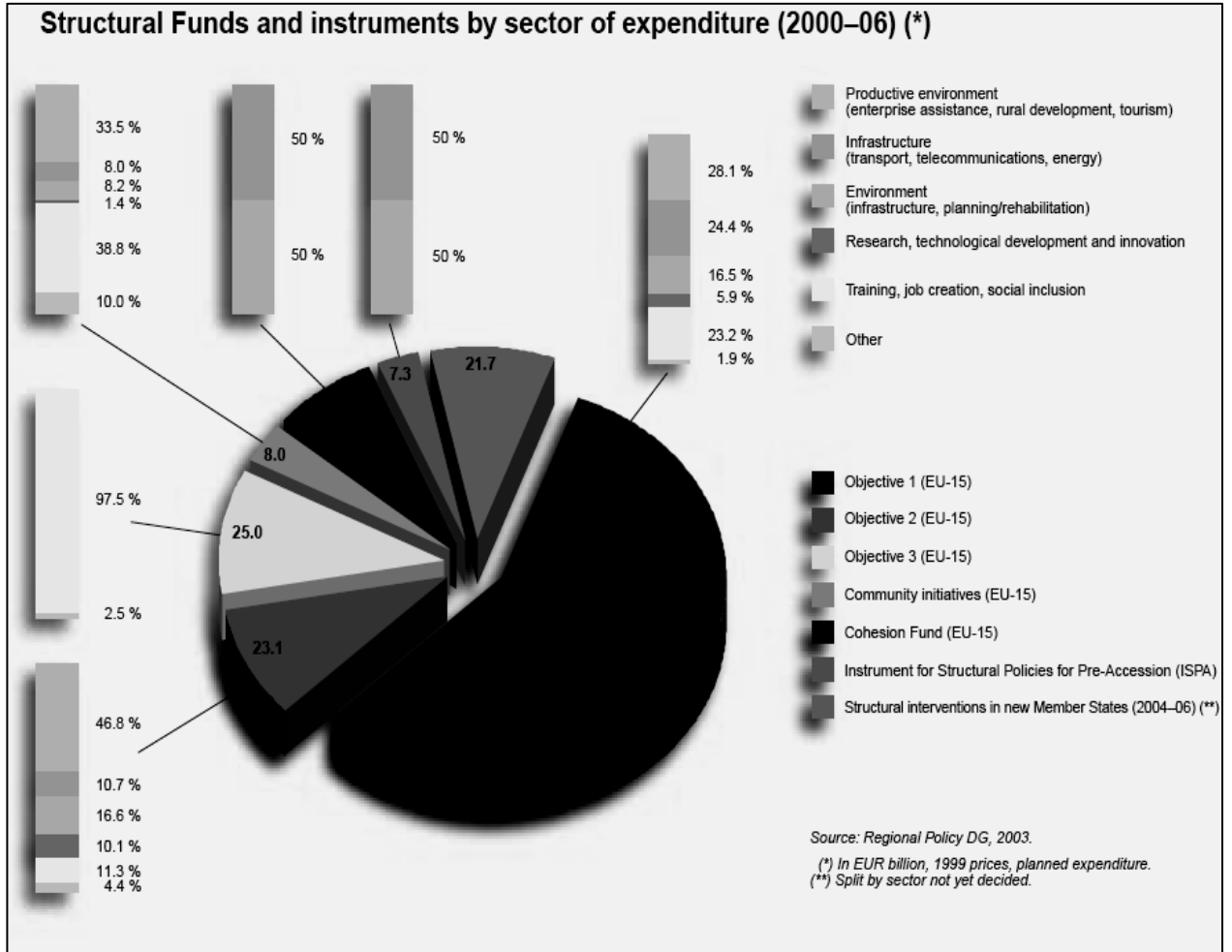
Kaynak: http://ec.europa.eu/regional_policy/themes/urban_en.htm, Ekim 2006

8.5.5 Yeni İnisyatifler

Komisyon, uluslararası mali kuruluşlarla işbirliği içerisinde Avrupa Yardımları ile bütünleşmesine yönelik yenilikçi inisyatifler geliştirmiştir: Mikro kredi ve KOBİ'lerin teşviki amaçlı **JEREMIE** ve kentsel kalkınma amaçlı **JESSICA**. Bu araç, fonları uzun dönemde daha sürdürülebilir hale getirerek yardımların geri dönüşümünü sağlayacak, bu da bu türde kaynakların özel sermaye ile birleştirilerek kullanılmasını özendirerek daha iyi performans için daha güçlü bir teşvik yaratmasından kaynaklanan kaldıraç etkisini yaratacaktır.

Ayrıca **JASPERS** adlı bir kaynak da Avrupa Yatırım Bankası (EIB) ve Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) tarafından üye ülkelerin AB tarafından finanse edilecek büyük projeler hazırlamalarına olanak sağlamak üzere özel bir teknik yardım kolaylığı olarak yaratmıştır. Jaspers her üye ülke tarafından üzerinde anlaşılan faaliyet planına göre çalışmaktadır. 2007 faaliyet planları Jaspers'ın proje portfolyosuna 94 proje daha ekleyecektir. 2007 yılı sonun itibariyle Jaspers'ın 2006 ve 2007 projelerinin 45-50'sinin tamamlanması beklenmektedir. Büyüklükleri açısından şimdilik Romanya ve Polonya Jaspers'ın ana faaliyet alanına girmektedir.

Şekil 9'da planlanan sektör harcamaları ile yapısal fonlar ve araçlar 1999 fiyatlarıyla ve milyar € olarak gösterilmiştir. Buna göre açık mavi ile gösterilen bölgeler Üretken Çevre, pembe alanlar Altyapı, yeşil alanlar Çevre, mor renkli bölgeler Araştırma, Teknolojik Gelişme ve Yenilik, sarı alanlar hizmete dair eğitimler ile sosyal hayata dahil olma ve iş yaratılmasını ifade etmektedirler. Şekildeki çubuklar üzerinde gösterilen bu renkli bölgeler pasta diliminde ayrı renklerle gösterilen farklı fonlardan sağladıkları finansmanı yüzde cinsinden temsil etmektedir. AB-15'e ait olan Pasta dilimlerinde farklı renklerle ifade edilmiş farklı hedefler/fonlar ise şunlardır: Kırmızı Hedef 1, mavi Hedef 2, sarı Hedef 3, turuncu Topluluk İnisyatifleri, mor Uyum Fonu, yeşil alan ISPA, haki renkli alan ise yeni üye ülkelerde yapısal müdahaleleri temsil etmektedirler.

Şekil 9: Sektörler İtibariyle Yapısal Fonlar ve Araçlar (2000 – 2006)

9 DİĞER FONLAR

Yapısal Fonlar kapsamında değerlendirilmeyen ancak Avrupa Birliği'nin sağladığı diğer önemli fonlar şunlardır:

9.1 Avrupa Küreselleşme Fonu (EGF)

Komisyon daha serbest bir ticaretin küreselleşmeye karşılık olarak iş kayıplarının yarattığı olumsuz etkiyi yaşayan ülkelere yardım etme gerekliliğine dikkat çekmiştir (*Küresel Bir Dünyada Avrupa Değerleri, Avrupa Komisyonu Raporu, 20 Ekim 2005*). Bunu takip eden Aralık ayında Avrupa Konseyi genel olarak Avrupa Liderlerinin üzerinde anlaştığı EGF'nin kurulmasına yönelik teklif kabul edilmiştir.

Buna göre EGF, değişen küresel ticaret desenlerine bağlı olarak işlerini kaybeden işçilerin tekrar işgücü piyasasına entegre olmalarına yardımcı olmak için her yıl 500 milyon €'ya kadar destek sağlayabilecektir.

AB Yapısal fonları değişiklikleri beklemeyi ve bunların yönetimini, stratejik ve uzun dönem perspektifi ile yaşam boyu öğrenim faaliyetleri ile desteklerken EGF bir kerelik zaman kısıtlı ve ticari durumdan kaynaklanan işten çıkarmalardan şiddetli ve kişisel olarak etkilenen çalışanlara yönelik olan özel bir destek sağlayacaktır. Komisyon Avrupa Küreselleşme Fonunun 2007'nin başında hayata geçirilmesini hedeflemektedir.

9.2 Avrupa Yatırım Bankası Fonları

Avrupa Yatırım Bankası (EIB), AB kurumsal yapısı içinde özerk bir kurum olup Topluluğun dengeli kalkınmasını hedefleyen projelere destek olmaktadır.

Avrupa Yatırım Bankası kredileri Fonları tamamlamak konusunda ticari banka kredileri ve Fonlardan sağlanan yardımlar arasında köprü oluşturdukları için önemli bir role sahiptirler. EIB kredileri Fonların desteklediği ulusal ortak finansman projeleri için de

kullanılabilmekte ve bu da kullanıcı için kredibilitesi açısından olumlu bir etki yaratmaktadır.

9.3 Avrupa Tarımsal Garanti ve Yönerme Fonu - Garanti Bölümü

Tarımsal Yönerme ve Garanti Fonunun Garanti Bölümü 1964 yılından beri Avrupa Birliği OTP'nin önemli bir uygulama aracı olmuştur. Fon, Avrupa Birliği'nin belirlediği kurallar çerçevesinde, temel tarımsal ürünlerdeki piyasaların düzenlenmesinde katkılarda bulunmaktadır. Daha önceki bölümlerde de bahsedildiği üzere, Garanti Bölümü harcamaları Zorunlu Harcamalar olup Yapısal Fonlar içerisinde değerlendirilmemektedir.

9.4 Diğer Mevcut Finansal Araçlar

Yeni Topluluk Aracı; Üye ülkelerin ekonomi politikalarının entegrasyonunu hızlandıran projelere, enerji ve sanayi sektörlerine altyapı oluşturmaya ve bölgesel kalkınma çerçevesinde işsizlikle mücadeleye yönelik yatırımlara kredi vermektedir. YTA'nın verdiği krediler Avrupa Yatırım Bankası tarafından yürütülmektedir.

Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu Mekanizmaları (ECSCF) gibi bazı diğer finansman araçları da bu kalemi oluşturmaktadır.

10 ADAY ÜLKELERE YÖNELİK FONLAR

2004 yılının Mayıs ayında Topluluğun yaşamış olduğu on üyelik son genişleme ile AB'nin sosyo-ekonomik durumu radikal bir şekilde değişmiştir. Örneğin son genişlemeden önce gelir eşitsizlikleri; Portekiz ve Yunanistan AB-15 ortalamasının %75'inin altında gelir almakta; bölgesel düzeyde zengin bölgeler AB-15 GSYİH ortalamasının %120-140'ı kadar kişi başına gelire sahip iken az gelişmiş bölgeler %61-65'ini almaktaydı.

Genişlemeden sonraki bazı veriler şöyledir: En son genişleme ile Topluluğun yüzey alanı %23 büyümüş, nüfusu %20 artmışken refah seviyesi sadece %5 artmıştır. Ortalama kişi başına GSYİH %13 düşmüş ve bölgesel farklılıklar ikiye katlanmıştır. Yeni üye ülkelerde çoğu bölge AB-15 GSYİH ortalamasının %40'ından daha az bir pay almaktadır. AB-15 GSYİH ortalamasının %75'inden daha az kişi başına gelir alan bölgelerde yaşayan nüfus ise 71 milyondan 174 milyona çıkmıştır.

Bütün bunları göz önünde bulundurarak Topluluk, son dönemde aday ülkelerin üyelik için tamamen hazır olmalarına yardımcı olmak üzere, yıllık olarak 3 milyar €'dan fazla bir meblağ ile kendi içinde daha önce görülmemiş bir katılım öncesi mali yardım taahhüdünde bulunmuştur.

10.1 KATILIM ÖNCESİ MALİ ARAÇLARI

Avrupa Birliği, tüm aday ülkelerde olduğu gibi Türkiye'ye de Avrupa Komisyonu ile ortak karar verilen projelere/programlara hibe nitelikli finansal destek sağlamaktadır. Bu fonların hangi projelerde ne miktarda ve nasıl kullanılacağı programlama olarak adlandırılan süreçte ABGS koordinasyonunda tüm kamu kurum ve kuruluşlarınca kararlaştırılmaktadır. Bu süreçte Katılım Ortaklığı Belgesi, İlerleme Raporu, Ulusal Program ve Ön Ulusal Kalkınma Planında ifade edilen öncelik alanları esas alınmaktadır.

1996 – 2001 Meda Çerçeve Anlaşması ve 2002, 2003, 2004, 2005 katılım öncesi mali yardım programları kapsamında çeşitli sektörlerde 152 proje yürütülmekte ya da uygulama aşamasının başlaması beklenmektedir. Sözkonusu projelerin toplam bütçe

büyüküğü 1.5 milyar Euro'nun üzerindedir. (<http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=5&l=1>, 21.05.2007)

Türkiye ile Avrupa Birliğı Aralık 1999 Helsinki Zirvesinde tam üyeliğe adaylığının kabulü ile yeniden yapılandırılma sürecine girmiştir. Yeniden yapılanmada yardımlar “Türkiye için Katılım Öncesi Mali Yardıma Dair Çerçeve Tüzük”(Yürürlük Tarihi Ocak 2002) ile tek kalemde toplanmış; Mali Yardımların AB'ye uyum çalışmaları için (Müktesebat uyumu, gerekli idari kapasitenin oluşturulması ve ekonomik ve sosyal uyum projelerinde) kullanılması gereğı konulmuş; AB mali yardımları, merkezi olmayan uygulama sistemi çerçevesinde kullanılacağı belirtilmiştir.

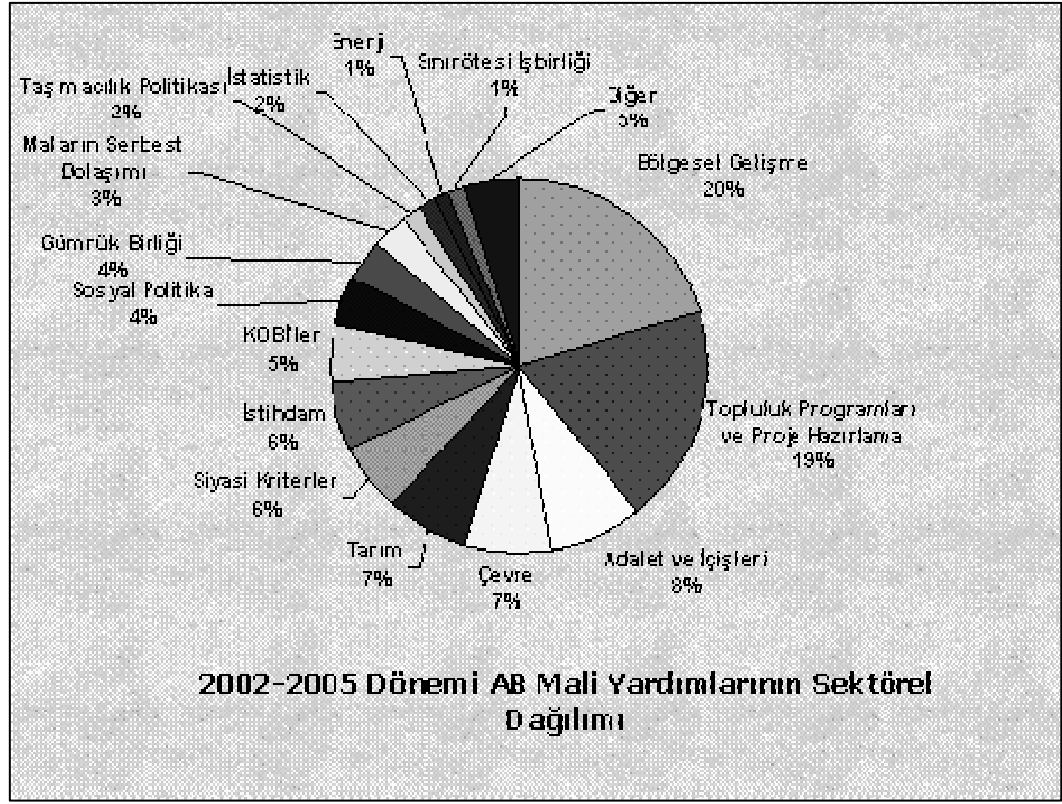
1996 –2001 MEDA Çerçeve Anlaşması dönemi: Hazırlık çalışmaları bu dönemde yapılmış ve uygulamaları halen sürdürülen 33 proje ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yürütölmektedir.

2002 yılı mali yardım programıyla başlayan ikinci dönem: Türkiye, MEDA kapsamından çıkartılmış ve Katılım Öncesi Mali Yardım başlıklı bütçe kaleminden destek almaya başlamıştır. 2002, 2003, 2004 programları kapsamında 84 proje Avrupa Komisyonu tarafından onaylanmış ve uygulamaları başlatılmıştır.

2005 yılı programı kapsamına girecek projelerin tespiti için yürütölen programlama çalışmaları tamamlanmış ve bu doğrultuda 45 projenin uygulamasına başlanılacaktır.

Mali yardımların üçte ikisi mevzuat uyumu ve bunun için gerekli kurumsal yapılanmanın oluşturulmasına yönelik projelerde, üçte biri ise AB ile ekonomik ve sosyal uyumu destekleyici projeler için kullanılmaktadır.

Şekil 10'da 2002–2005 dönemi AB Mali Yardımlarının Sektörel Dağılımı gösterilmektedir (www.abgs.gov.tr, Türkiye- AB Mali İşbirliğı, Ekim 2007).

Şekil 10: AB Mali Yardımlarının Sektörel Dağılımı

Tarım Bakanlığı tarafından yürütülmekte olan projelerin toplam bütçe büyüklüğü ise yaklaşık 62 milyon Euro'dur. Bu projelerden bazıları şöyledir: "Türkiye'nin AB Veterinerlik Müktesebatına ve AB Bitki Sağlığı Müktesebatına Uyum Projeleri", "Balıkçılık Sektörünün Yasal ve İdari Olarak AB Mevzuatına Uyumu Projesi" ve "Gıda Güvenliği ve Kontrol Sisteminin Yeniden Yapılandırılması ve Güçlendirilmesi Projesi".

Birlik fonundan aday ülkelere yapılacak yardımlar katılım öncesi araçlar ile dağıtılmıştır; bu araçlar PHARE, ISPA ve SAPARD olmuştur. Yeni dönemde bu fonların yerini tek bir fon olarak düzenlenen IPA almıştır.

Tablo 9'da 2000-2006 yılları arasında aday olması beklenen ve aday ülkelere sağlanmış olan yardımların miktarları görülmektedir.

Tablo 9: 2000- 2006 Aday ve Aday Olması Beklenen Ülkelere Sağlanan Yardım

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Toplam
PHARE	1.560	1.560	1.560	1.560	1.560	1.560	1.560	10.920
SAPARD	520	520	520	520	520	520	520	3.640
ISPA	1.040	1.040	1.040	1.040	1.040	1.040	1.040	7.280
TOPLAM	3.120	3.120	3.120	3.120	3.120	3.120	3.120	21.840

Kaynak: Anonymus

10.2 PHARE (Polonya ve Macaristan İçin Ekonominin Yeniden Yapılandırılması)

SAPARD ve ISPA programlarının kapsamadığı alanlarda, bölgesel kalkınma politikaları dahil, kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi, Topluluk programlarına iştirak ile sınai kalkınma ve KOBİ'lerin geliştirilmesine ilişkin projelere finansman sağlayan bir programdır. PHARE, Polonya ve Macaristan'a yönelik olarak başlatılmış, daha sonra ise Orta ve Doğu Avrupa'daki aday ülkelerde yeniden yapılanma, özelleştirme ve pazar ekonomilerinin oluşturulması hedeflenmiştir.

2000'e kadar Arnavutluk, Bosna-Hersek, eski Yugoslav Cumhuriyeti - Makedonya gibi Batı Balkan ülkeleri de PHARE'den yararlanmıştır. Ancak, 2001'de bu ülkelere yönelik finansal destek **CARDS** programı ile (Balkanlarda Yeniden Yapılanma, Gelişme ve İstikrar için Topluluk Desteği) sağlanmaya başlamıştır.

2000–2006 yılları arasındaki bütçesi yıllık olarak 1,560 milyar €, toplamda ise 10,92 milyar €'dur. Bunun %30'u yönetsel ve kurumsal kapasiteyi güçlendirmek üzere, %70'i de yatırım projelerini desteklemek üzere ayrılmıştır. 2003 için PHARE tahsisi 1703 milyon € olup, bunun 1223 milyon €'su ulusal programların bir kısmı için tahsis edilmiştir.

Tablo 10’da PHARE Programının sağladığı finansman türlerinin ülkelere göre dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 10: PHARE Program Türlerine Göre Dağılım (€)

	Ulusal Programlar	Sınırötesi İşbirliği	Nükleer Faaliyeti Sonlandırma	Toplam
Bulgaristan	99.0	28.0	61.9	188.9
Çek Cumh.	95.2	19.0		114.2
Estonya	39.5	3.0		42.5
Macaristan	107.0	19.0		126.0
Letonya	45.6	3.0		48.6
Litvanya	67.0	3.0	30.0	100.0
Polonya	402.8	56.0		458.8
Romanya	272.1	11.0		283.1
Slovakya	57.1	12.0	25.0	94.1
Slovenya	37.9	7.0		44.9
Toplam	1 223.2	1 61.0	116.9	1 501.1

Kaynak: <http://ec.europa.eu/comm/enlargement/pas/phare/programmes/index.htm>, Ekim 2006

10.3 SAPARD (Tarım ve Kırsal Kalkınma İçin Özel Katılım Programı)

Aday ülkelerin tarım sektöründeki yapısal sorunlarının çözümü, tarımın modernizasyonu ve kırsal kalkınma konusundaki faaliyetlerin desteklenmesi amacıyla oluşturulmuştur. 2000–2006 dönemi için yıllık 520 milyon €’luk, toplamda ise 3,64 milyar €’luk bütçeye sahiptir. Bulgaristan ve Romanya için 2004 bütçesi 225,2 milyon olarak gerçekleşmiştir. Tablo 11’de SAPARD kapsamında sağlanan fonların Merkezi ve Doğu Avrupa Ülkeleri (MDAÜ) arasındaki dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 11: Aday MDAÜ'lere SAPARD Kapsamında Sağlanan Destekler

ADAY ÜLKE	Yıllık Destek (€,1999)	ADAY ÜLKE	Yıllık Destek (€, 1999)
Bulgaristan	52 124 000	Letonya	21 848 000
Çek Cumh.	22 063 000	Polonya	168 683 000
Estonya	12 137 000	Romanya	150 636 000
Macaristan	38 054 000	Slovenya	6 337 000
Litvanya	29 829 000	Slovak Cumh.	18 289 000
TOPLAM		520 000 000	

Kaynak: http://www.europa.eu/comm/dg06/agrista/index_frhtm4,2005

10.4 ISPA (Katılım Öncesi Süreç İçin Yapısal Politika Araçları)

Aday ülkelerde altyapı standartlarını geliştirmek ve özellikle çevre ve ulaşım konularında aday ülkeleri Topluluk düzeyine çıkartmak amacıyla oluşturulmuştur. ISPA karma bir yapı sergilemekte; üçüncü ülkelere ve üye ülkelere finansal destek sağlamak arasında bir noktada durmaktadır. 2000–2006 dönemi bütçesi yıllık olarak 1,040 € toplamda ise yaklaşık olarak 7,2 milyar €'dur. Programın amacı, Fonu çevre ve ulaştırma sektörleri arasında uygun bir şekilde paylaşmaktır. Tablo 12'de 2004 yılına ait ISPA bütçesi gösterilmektedir.

Bu programları desteklemek için Topluluk, bunlardan başka yapısal fonlardan ve uyum fonundan 2004–2006 yılları arasında yeni üye ülkelerde değerlendirilecek 23 milyar € daha kaynak ayırmıştır. ISPA'nın 2000 yılı için bütçe toplamının % 45'ten fazlasını 39 çevre projesi, % 51'den fazlasını da 36 ulaştırma projesi almıştır. 2000 bütçesinden finanse edilen projelerin ortalama değeri 13 milyon €'dur ve bu proje başına oldukça yüksek bir rakamdır.

Slovenya çevre için ayrılan fonların % 57'sini alırken Slovakya % 27'lik bir kısmını alabilmiştir. Şekil 11 ve Şekil 12, ISPA'nın finanse ettiği proje türlerinin dağılımını göstermektedir.

Bulgaristan ve Romanya'da 2000–2004 yılları arasında teklif edilen 72 projeden 53'ü çevre, 17'si ulaştırma konularında olmuştur. İki ülkeye de ayrı ayrı EDIS (Genişletilmiş Merkezi Olmayan Uygulama Sistemi) konusunda teknik destek sağlanmıştır. Bu projeler 2,51 milyar €'su (ya da %67'lik bir kısmı) ISPA tarafından karşılanan 3,74 milyar € değerinde toplam uygun yatırım maliyetlerini temsil etmektedir.

Tablo 12: 2004 ISPA Bütçesi (€)

Bütçe Kalemi	Tahsis Taahhütleri	Gerçekleştirilen Taahhütler	Gerçekleştirilen Ödemeler
Fonksiyonel Bütçe Kalemi	2.100.000	1.890.000	1.696.088
Operasyonel Bütçe Kalemi	451.200.000	449.469.968	132.162.924
Toplam	453.300.000	451.359.968	133.859.012

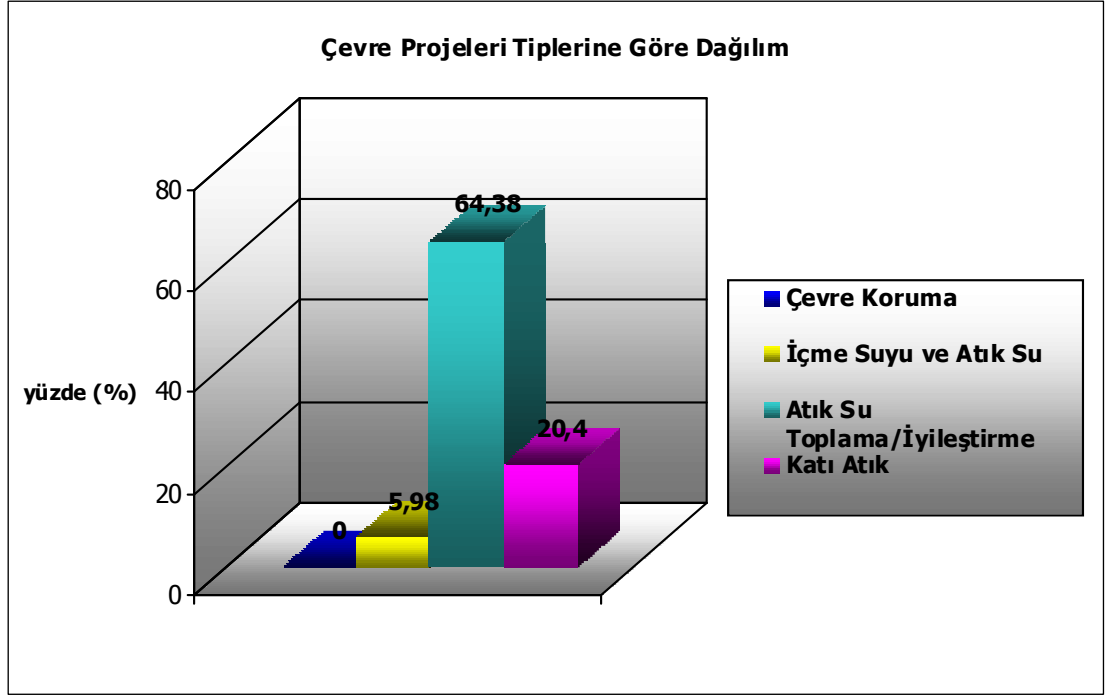
Kaynak: Anonim, 2005

ISPA kaynaklarının kullanımı Avrupa Komisyonu'nun nüfus, kişi başına GSYİH ve toprak yüzey alanına bağlı kriterlere göre düzenlenmiştir. Tablo 13'te bu esasa göre ülkelerin ne kadarlık bir fon sağladıkları görülmektedir.

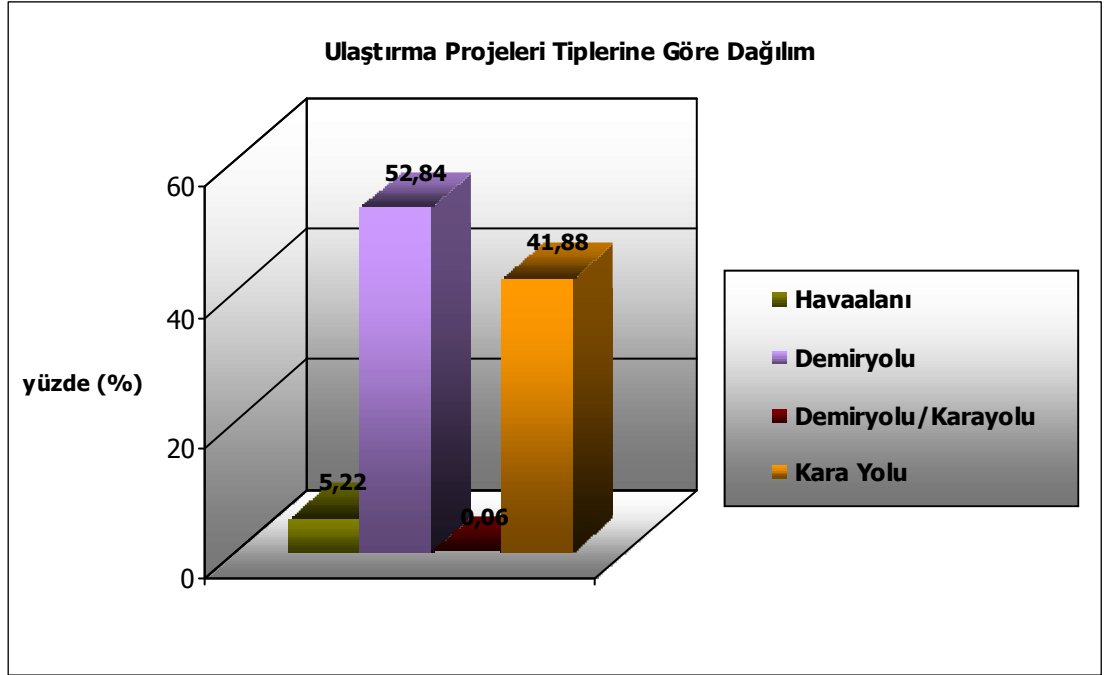
Tablo 13: ISPA Kaynaklarının Ünelere Göre Dağılımı

ÜLKE	(%)	ÜLKE	(%)
Letonya	% 3,5 – % 5,5	Bulgaristan	% 8 – % 12
Polonya	% 30 – % 37	Çek Cumh.	% 5,5 – % 8
Romanya	% 20 – % 26	Estonya	% 2 – % 3,5
Slovakya	% 3,5 – % 5,5	Macaristan	% 7 – % 10
Slovenya	% 1 – % 2	Litvanya	% 4 – % 6

Kaynak: Resmi Gazete, 21 Mart 2000, L72, s. 21

Şekil 11: Çevre Proje Tiplerine Göre Dağılım

Şekil 12: Ulaştırma Proje Tiplerine Göre Dağılım

10.5 2007–2013 Dönemi: IPA (Katılım Öncesi Yardım Aracı)

IPA'nın kapsamı:

Yardım uygun olan faydalanıcı ülkelerde Hırvatistan, Türkiye, Makedonya- Eski Yugoslav Cumhuriyeti-, Arnavutluk, Bosna-Hersek, Montenegro, Sırbistan (Kosova dahil)

Bu araç aşağıdaki alanları desteklemek için kullanılacaktır:

- a. Demokratik yapıların güçlendirilmesi ve bu yapıların yürütülmesi
- b. insan hakları, temel hak ve özgürlükleri ile azınlık haklarının teşvik edilmesi ve korunmasının yanısıra cinsiyet eşitliğinin ve ayrımcılık karşıtlığının teşviki
- c. 1605/2002 sayılı EC, Euratom Düzenlemesinde yer alan hükümlere göre faydalanıcı ülkelerde sağlanan yardımın yönetilmesinin merkezi olmayan bir şekilde yapılmasını sağlayan bir sistemin kurulmasını da içeren kamu yönetim reformu
- d. Ekonomik reform
- e. Sivil toplumun geliştirilmesi
- f. Uzlaşma, güven inşa eden tedbirler ve yeniden yapılanma
- g. Bölgesel ve sınır-ötesi işbirliği

Yardım Türkiye, Hırvatistan, Makedonya- Eski Yugoslav Cumhuriyeti için ayrıca şu alanları da kapsayacaktır:

- a. Müktesebat uyumu ve uygulanması
- b. Topluluğun ortak tarım ve uyum politikalarının yönetimi ve uygulanması için hazırlık ve yanısıra politika geliştirmek için destek

Yardımlar Arnavutluk, Bosna-Hersek, Montenegro, Sırbistan (Kosova dahil) için ayrıca şu alanları kapsayacaktır:

a. Mükteşebat ile gelişen uyum

b. Diğerlerine ilaveten altyapı ve yatırım ile ilgili faaliyetler, özellikle bölgesel, insan kaynakları ve kırsal kalkınmayı da içeren sosyal, ekonomik ve bölgesel gelişme

Avrupa Birliği 2004 yılında Topluluğa katılan 10 yeni ülke için uygulamış olduğu üç farklı aracı (SAPARD, ISPA, PHARE) 2006 yılında SAPARD Programının uygulamadan kaldırılmasıyla birlikte bu dış teknik ve mali yardımların etkisinin artırılması amacıyla tek bir çatı altında toplamıştır. Buna göre IPA Avrupa Komisyonu tarafından 2007–2013 döneminde aday ülkelerde uygulanacak tek yardımlar aracıdır. *[Katılım Öncesi Yardımlar Aracını (IPA) Kuran Konsey Tüzüğü (EC) No 1085/2006 17 Haziran 2006, (OJ L 210/82, 31.07.2006)]*

IPA = SAPARD + PHARE + ISPA + CARDS + Mali İşbirliği Programı

IPA'nın temel hedefi üyelik amacıyla AB'nin standartlarına ve politikalarına uyum aşamasında faydalanıcı ülkelere yardımlar sağlamaktır. Bu araç; demokratik kuruluşları güçlendirme, insan hakları ile temel özgürlükleri destekleme ve koruma, kamu yönetimi reformu, ekonomik reform, sivil toplumun kalkındırılması, uzlaşma ile bölgesel ve sınır ötesi işbirliğine odaklanmıştır. Nihai amaç ise bağımsız yönetimlerin, uygulamanın, kontrol ve denetim yapılarının oluşturulmasını gerektiren tamamen “merkezi olmayan” bir yönetim yaratmaktır.

10.5.1 IPA'nın Bileşenleri

IPA 5 bileşene göre programlanıp uygulanacaktır:

- Geçiş Yardımı ve Kurumsal Yapılanma
- Sınır Ötesi İşbirliği
- Bölgesel Kalkınma
- İnsan Kaynakları Gelişimi
- Kırsal Kalkınma

a. Geçiş Yardımı ve Kurumsal Yapılanma

IPA'nın en önemli bileşenlerinden biri olan Geçiş ve Kurumsal Yapı İçin Destek bütün geçiş yardımı ve kurumsal yapılanma konularını düzenlemektedir. Bu bileşenin bir özelliği de bütün ayrıntıları bir arada toplama fonksiyonudur. Bu bileşen diğer bileşenlerde kapsamamış bütün işbirliği tedbirlerini otomatik olarak kapsamaktadır. Bu ortaya çıkan yeni önceliklere ve değişen ihtiyaçlara hızlı bir şekilde tepki vermeyi ve uyumu mümkün kılmaktadır.

Bu bileşen ayrıca Topluluk Programları'na katılımı ve Topluluk Ajansları'na katılım hazırlıklarını da desteklemektedir. Bu destek; topluluk müktesebatının önemli bir kısmını oluşturur. Ayrıca bu bileşen kapsamında, Topluluk Programları'na katılım ve Topluluk Ajansları için hazırlık yararlanıcısı olan ülkenin, Birlik'e katılım sırasında bu Programlardan ve Ajanslardan tam fayda sağlamaya başlamasına imkân verecek şekilde Birlik'e katılım öncesinde idari yapılarının kurulması da desteklenmektedir. Bu bileşen kapsamında finanse edilebilecek proje türleri, esas olarak üyelikten sonra müktesebatın uygulanmasından ve yürütülmesinden sorumlu olacak Türk Kurumlarına kapasite oluşturma desteği verecek projelerdir. Bu destek; teknik yardım, öneri, personel eğitimi, ekipman iktisabı, alt yapı, eşleştirme ve eş finansmanlı Topluluk Programları üzerinden verilebilir.

I. Bileşen ayrıca AB ve Türkiye’de sivil toplum arasındaki ilişki, temas ve karşılıklı deneyim değişimini güçlendirmeyi amaçlayan Sivil Toplum Diyalogu eylemlerini de finanse edecektir.

Bu destek aracılığıyla, Avrupa Birliği düzeyinde Türkiye hakkında daha doğru bilgi verilerek Türkiye’nin daha iyi anlaşılmasının yanı sıra, Türkiye’de de Avrupa Birliği’nin daha iyi bilinmesi ve anlaşılması sağlanacaktır. Bileşen kapsamındaki AB fonları geniş oranda aşağıdaki gibi paylaşılacaktır:

- Kopenhag siyasi kriterlerinin ele alınması - % 20–30
- Müktesebatın Aktarımı ve Uygulanması - % 35–55
- AB-Türkiye Sivil Toplum Diyalogunun desteklenmesi - % 20–30

b. Sınır Ötesi İşbirliği

IPA’nın bu ikinci bileşeni üye ülkeler ve faydalanıcı ülkeler arasında ve faydalanıcı ülkelerin kendi içlerinde sınır ötesi işbirliğini destekler. Bu programlar ilgili tüm ülkelerin karşılıklı çıkarlarında refahı ve güvenliği, istikrar artışını ve iyi komşuluk ilişkilerini desteklemeyi hedeflemektedir.

Sınır Ötesi İşbirliği (CBC) bileşeni, hem dış yardım hem de ekonomik ve sosyal uyum hedeflerini birleştiren ortak yerel ve bölgesel girişimler aracılığıyla ülkeler arasında sınır bölgelerindeki işbirliğini güçlendirerek iyi komşuluk ilişkilerini desteklemeyi amaçlar. Bu bileşen, özellikle sınır alanlarında sürdürülebilir ekonomik ve sosyal kalkınmanın desteklenmesine; çevre, doğal ve kültürel miras, kamu sağlığı, organize suçun engellenmesi ve organize suçla mücadele gibi ortak sorunları ele almada birlikte çalışmaya; verimli ve güvenli sınırların sağlanmasına; sınır ülkelerinden yerel aktörleri kapsayan ortak küçük ölçekli eylemlerin desteklenmesine odaklanacaktır.

c. Bölgesel Kalkınma

Bölgesel kalkınma bileşeni faydalanıcı ülkeleri politika gelişiminde ve Topluluğun uyum politikasının uygulanması ve yönetimi için hazırlığı konusunda destekleyecektir. Bu bileşen altındaki Topluluk hedefleri arasında örnek olarak Trans-Avrupa Ağı, sürdürülebilir iş yaratımı ve su iyileştirilmesi ile içme suyu arzı yaratımı bulunmaktadır.

III. bileşen üç alt bileşene ayrılmıştır:

- Çevre - % 35–40
- Ulaştırma - % 30–35
- Bölgesel Rekabet - % 25–35

Çevre alt bileşeni, gerçekleştirilmesi en zor ve pahalı olarak düşünülen AB çevre mevzuatının aktarılması, uygulanması ve yürütülmesinde Türkiye'ye destek olmayı amaçlamaktadır.

IPA kapsamında finanse edilecek çevresel projelerin ilgili sektörler için (su, atık, vs.) çevresel planların uygulanmasına yakın şekilde bağlantılı olması ve (su sektöründe nehir havza yönetim planları da dahil olmak üzere) stratejik ve entegre bir yaklaşıma dayalı olması gerekir.

Çevre alt bileşeni kapsamında desteklenecek projeler ve önlemler, su rezervi ve şehir atık suyu arıtılmasının yanı sıra kirlenmiş alanların ve toprağın rehabilitasyonu dahil olmak üzere atık yönetimi ile ilgili olacaktır.

Ulaştırma alt bileşeni, gelişmiş ulaşım ağlarının ticaret fırsatlarını canlandırması ve verimliliği artırması nedeniyle ekonomik kalkınma için esas olan verimli, esnek ve güvenli ulaşım alt yapısının sağlanmasını destekleyecektir.

Ayrıca sınır ötesi projelere özel önem verilerek Avrupa -ve aday ülkeler- ulaşım alt yapısının geliştirilmesi, mesafelerin kısaltılması açısından önemlidir.

IPA, bu nedenle, özellikle Trans Avrupa Ağları'nın yanı sıra Ulusal Ağlar'ın birbirleriyle bağlantısı, birlikte işlerliği ve çeşitliliği dahil ulaştırma alt yapısını destekleyecektir. Ana müdahale alanları temel eksenlerde Avrupa Birliği ile bağlantılara yoğunlaşacak; Türkiye'de Trans Avrupa Ağı'nın geliştirilmesine dayanak olacaktır. Demiryolu alt yapısı, taşıma sistemindeki payı açısından odak noktası olacaktır; prensipte yukarıdaki projeler ile ilgili önemli çalışma ve gerekli hizmetlere desteğin yanı sıra (ekonomik kalkınma ile bağlantılı olduğu yerlerde liman tesisleri) Deniz Otobanları da dikkate alınacaktır.

Bölgesel Rekabet, Türkiye'nin bölgeleri arasında yüksek istihdam ve verimlilik büyümesi ile daha yüksek sosyal ve ekonomik uyum sağlayan iç kalkınmayı desteklemeyi amaçlamaktadır.

KOBİ'ler, istihdamı artırarak ve gelir dağıtımını geliştirerek, pazarda rekabetin oluşturulmasında önemli rol oynarlar. Dinamik ve rekabetçi KOBİ ortamı, Türkiye'deki farklı bölgeler arasında rekabetin artırılması, farklılıkların azaltılması ve AB'ye daha yüksek oranda uyumun sağlanması için esastır.

IPA, refah ve istihdam yaratan sürdürülebilir ekonomik faaliyeti sürdürmek ve cezbetmek için Türkiye'deki bölgeler arasındaki rekabeti geliştirmeye katkı sağlayacaktır. Bu katkı, şu şekilde verilecektir: KOBİ'lerin kalkınması için temel hizmet ve altyapının sağlanması, güçlendirme ve seviye yükseltme; iş ağ ve kümeleri ve kamu-özel sektör ortaklıklarının geliştirilmesi yoluyla yeniliğin, girişimciliğin, teknoloji transferinin canlandırılması; KOBİ'lere ticaretle ilgili altyapı ve teknoloji hizmetlerinin sağlanması; KOBİ'lere finans erişimini sağlamaları için uygun maliyetli kredi ve öz sermaye finansmanı verilmesinin kolaylaştırılması.

IPA, ayrıca, pazar deformasyonundan kaçınmaya; yerel içerik, hizmet ve uygulamaların geliştirilmesi dahil KOBİ'lerin bilgi toplumuna katılımlarının desteklenmesine; bilgi ve iletişim teknolojilerini benimsemeleri ve etkin bir şekilde kullanmaları için KOBİ'lere destek ve hizmet verilmesini amaçlayacaktır.

d. İnsan Kaynakları Gelişimi

Bu bileşen ESF tipi faaliyetler için program ve politika tasarımı için uygun yapı ve sistemlerin yaratılmasına odaklanacaktır. Bu bileşen altındaki Topluluk hedefleri sosyal içerimle, mesleki ve teknik eğitim ile kadın erkek eşitliği bulunmaktadır.

Bu bileşen, istihdam fırsatlarının artırılması ve işsizlik oranlarının azaltılması için söz konusu bu sorunları ele alacak önlemleri destekleyecektir.

İnsan Kaynakları bileşeni ayrıca iş piyasasında kadınların katılımını artıracak, Türk işgücü becerilerini ve niteliklerini yükseltecek, eğitim ve diğer benzeri önlemlerin kalitesini artıracaktır. Türkiye'nin büyük ve nispeten genç nüfusu düşünüldüğünde aktif nüfusun Türkiye'nin yaşam standartlarını artırmak için ihtiyaç duyduğu refahı yaratmak adına gerekli beceri ve fırsatlara sahip olması önemlidir. Bu programın hedefleri:

- İşsizlik oranının azaltılması ve iş oluşturma hızının artırılması
- İş gücüne kadınların katılımının artırılması
- Piyasanın, AB üye ülkelerinde olduğu gibi, rekabet gücünü yükseltmek için iş gücünün yeterli beceri ve nitelikleri elde etmesine yardımcı olmaktır.

Bu program kapsamındaki fonlar aşağıdaki gibi tahsis edilecektir:

- İstihdam - % 40-50
- Eğitim ve öğretim - % 30-40
- Sosyal Katılım - % 20-25

e. Kırsal Kalkınma

Bu bileşenin hedefi tarım sektörü ve kırsal alanların sürdürülebilir uyumunu desteklemektir. Farklı bileşenler altında sağlanan yardımlar arasında uyum ve koordinasyonu Komisyon sağlayacaktır. Komisyon 1999/468/EC Kararının 4 ve 7. maddelerinde belirtilen prosedürlere göre bu tüzüğün uygulanması için gerekli kuralları

benimseyecektir. Bu anlamda IPA Komitesi Komisyona yardımcı olacaktır. (*www.ikv.org.tr, IPA 2007–2013, Ekim 2007*)

Bu program kapsamındaki fonlar aşağıdaki gibi tahsis edilecektir:

- Tarımsal sektörün uyarlanması - minimum % 50
- Kırsal alanların kalkınması - minimum % 20

10.5.2 Faydalanıcı Ülkeler

Avrupa Birliği faydalanıcıları iki kategoride değerlendirmektedir. İlk kategori aday ülkeleri içermektedir: Hırvatistan, Türkiye ve Eski Yugoslav Cumhuriyeti- Makedonya. Bu aday ülkeler AB'ye katılım konusunda temel kriterleri karşılamış ve resmi olarak müzakerelere başlamışlardır. İkinci kategori muhtemel aday ülkeleri içermektedir: Arnavutluk, Bosna-Hersek ve Kosova dahil Sırbistan- Karadağ. Bu ülkelerle resmi düzeyde müzakereler yürütülmemesine karşın AB katılım kriterlerini karşıladıkları takdirde gelecekte AB'ye üye olabilecekleri yönünde taahhütte bulunmuştur. IPA bileşenleri için uygun olan ülkeler sınıflandırması Tablo 14'te gösterilmektedir.

Tablo 14: IPA'nın Beş Bileşeni İçin Uygun Olan Ülkeler

	Uygun Ülkeler	Yönetim Düzeyi
Geçiş Desteği ve Kurumsal Yapılanma	Aday ve Muhtemel Aday Ülkeler	Merkezi
Sınırötesi İşbirliği	Aday ve Muhtemel Aday Ülkeler	Merkezi/Paylaşılmış
Bölgesel Kalkınma	Aday Ülkeler	Merkezi Olmayan
İnsan Kaynaklarını Geliştirme	Aday Ülkeler	Merkezi Olmayan
Kırsal Kalkınma	Aday Ülkeler	Merkezi Olmayan

Kaynak: ECORYS, Yapısal Fonlar Eğitim dokümanları, Rotterdam, 14 Mayıs- 1 Haziran 2007

Bu iki kategoriye bölünme aday ülkeler ve muhtemel aday ülkeler arasındaki idari, programlama ve yönetim kapasite farklılıklarından kaynaklanmaktadır. İlk iki bileşen Komisyon veya Avrupa yeniden yapılanma ajans delegasyonları tarafından merkezi olarak yönetilmekte ve bu yüzden her iki grup için de uygun olabilmektedir.

Diğer üç IPA bileşeni ise aday ülkelerde yapısal ve uyum fonlarının yönetimi için hazırlayıcı niteliktedir. Bu bileşenler katılım sonrası yapısal fonların yönetimine faydalanıcıları hazırlayabilmek için merkezi olmayan şekilde yönetilmektedir. Kısacası AB yaparak öğrenme yaklaşımını benimsemektedir. Bu tarzda merkezi olmayan yönetimin ön koşulu güçlü bir mali yönetim yapısı ve deneyimi edinmektir. Bu yüzden sadece olumlu bir otonom programlama ve yönetim kapasitesi olan aday ülkeler bu üç bileşen için elverişli olabilmektedir.

10.5.3 IPA Uygulama

IPA'nın uygulanmasından Avrupa Komisyonu sorumludur, ancak Komisyona IPA Komitesi yardım edecektir. IPA Komitesi, Avrupa Komisyonu temsilcisinin başkanlık ettiği üye ülke temsilcilerinden oluşmaktadır. Komite ayrıca Komisyon'a farklı bileşenler altında sağlanan yardımların koordinasyonundan ve birbiriyle tutarlı olmasından sorumludur.

Yardım, Avrupa ve Katılım Ortaklıkları ile Katılım Öncesi Genel Politika Çerçevesine uyumlu olarak Komisyon Genişleme Paketinde yer alan Raporlar ile Strateji Belgesi de dikkate alınarak hazırlanan çok yıllık stratejik planlama üzerine kuruludur. IPA'nın planlaması hem Çok Yıllık Belirleyici Planlama Dokümanı (MIPD) hem de Çok Yıllık Belirleyici Finansal Çerçeve'ye (MIFF) dayanmaktadır.

10.5.3.1 Çok Yıllık Belirleyici Mali Çerçeve (MIFF)

Bu çerçeve her faydalanıcı ülke için bütçesel bilgi sağlamak amacıyla yönelik olarak tasarlanmıştır. Bahsedilen çerçeve bütçesel prosedür ve genişleme paketi ile politik çerçeve arasında bir bağ oluşturmaktadır. IPA'nın uygulanması için 2007–2013 dönemi için

belirlenen toplam 11 468 milyon €'luk kaynak mevcuttur. MIFF, Avrupa Komisyonu'nun gelecek üç yılda ki öngördüğü dağılımın faydalanıcı ülkeler ve IPA bileşenlerinden oluşan tablosudur denilebilir.

10.5.3.2 Çok Yıllık Belirleyici Planlama Dokümanı (MIPD)

Bu belge ilgili bileşen açısından temel öncelikleri ve büyük müdahale alanlarını gözler önüne sererek Avrupa Komisyonu'nun görüşlerini yansıtmaktadır. MIPD faydalanıcı ülkelerin karşılaştıkları zorluklar, ihtiyaçları ve öncelikleri üzerine kurulu olacaktır. Bunlar katılım ortaklığında, Müktesebatı belirlenmiştir.

10.5.4 Teklif Olunan Belirleyici Mali Dağıtımlar

1. Komisyon Avrupa Ortaklığı, Katılım Ortaklığı, Raporlar ve Strateji Belgesinin yanısıra finansal çerçeveyi dikkate alan “Çok Yıllık Belirleyici Mali Çerçeve” formunda üç yıllık dönem için teklif olunan mali dağıtım hakkındaki niyetini Avrupa Parlamentosu ve Konsey'e yıllık olarak sunacaktır.
2. Bileşenlere, ülkelere ve çok-ülkeli faaliyetlere ayrılmış bu çok yıllık belirleyici mali çerçeve Komisyon'un fonların dağıtımı konusundaki niyetini göstermektedir. Bu çerçeve yönetim kapasitesi, absorbe etme kapasitesi ve ihtiyaç değerlendirmesini içerecek şekilde şeffaflık kriteri ve bir dizi hedef temel alınarak dikkatle hazırlanacaktır.
3. Bu çerçeve üç yıllık planlama dönemi süresince Komisyon'un yıllık Genişleme paketi içerisinde yer alacaktır.

AB 2005 yılının sonlarında Türkiye ve Hırvatistan ile katılım müzakerelerini resmen başlatmıştır ve 2006 yılında iki ülke ile de müktesebat taramasını gerçekleştirecektir. Bu da 2007 yılının asıl yoğun müzakerelerin ilk yılı olacağını göstermektedir. Bu durumda her iki ülkenin de müktesebatı üstlenebilmesi için artan bir takım faaliyetlerle desteklenmesi gerekecektir. Türkiye için sağlanan fonun düzeyi 2006 yılında artmış olsa da burada faaliyetlerdeki artış hesaba katılmamıştır. Hırvatistan için ise

artış bir dereceye kadar halihazırda Komisyon tarafından kabul edilmiş olan Katılım Stratejisine yansıtılmıştır.

Kurumsal Kapasite Geliştirme Bileşeni aslında kamu yönetimi, adalet ve içişleri, eğitim ve sağlık ile insan hakları ve sivil toplum gelişimi konularında yapılacak olan reformları öngörmektedir. Bunlar aracılığı ile etkin bir kamu yönetiminin oluşması ve mali kontrolün daha verimli olması düşünülmektedir. Çevresel politikalar ile ulaştırma, bilgi, enerji ve diğer iletişim ağlarının geliştirilmesi de bu bileşen kapsamındaki diğer konulardır. Bölgesel ve Sınırötesi İşbirliği Bileşeni, üye ve aday ülkeler arasında işbirliğinin, sınırlar ötesine taşınarak, bölgeler arasında karşılıklı işbirliğine gidilmesi ve uluslar üstü bir anlayışla çalışılmasını amaçlamaktadır. İnsan Kaynaklarını Geliştirme Bileşeni ise işçilerin ve girişimcilerin adaptasyonu, istihdam, sosyal kapsam, bilimsel ve mesleki eğitimler ile insan sermayesine yatırım, ortaklıklar yoluyla yatırım yapılması ve bunlara ilişkin kapasitelerin geliştirilmesi gibi hedefleri kapsamaktadır. Bu çerçevede 2007 – 2013 yılları arası için İnsan Kaynakları Geliştirme Programı hazırlanacaktır. Ancak bundan daha önce de Ortak Kapsam Memorandumu ve Ortak Değerlendirme Belgesi gibi aşamaların gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bölgesel Kalkınma Bileşeni ise ulaştırma, çevre, enerji, sağlık ve eğitime ilişkin altyapıların tamamlanması ve özellikle de KOBİ'lerin (Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler) desteklenmesi odaklıdır. İstatistiki Bölge Birimi Sınıflamasına (NUTS) göre Düzey – 2 seviyesinde (NUTS II) hazırlanacak olan Bölgesel Kalkınma Planı çerçevesinde, Bölgesel Kalkınma Ajansları kurulması düşünülmektedir. Her bir bölgesel kalkınma planı için 2 milyar €'ya varan bütçeler kullanılması düşünüldüğünde, bu yeni yapıların gücü bir kez daha anlaşılacaktır. Bölgesel kalkınma alanında, özellikle tarım, hayvancılık ve kırsal kalkınmaya dönük projelerin hazırlanmasına olanak sunulduğu da hatırlanırsa, Türk tarım sektörü için bu projelerin önemi bir kez daha ortaya çıkacaktır. Fakat bu ajansların, ileride üyelikle birlikte Ödeme Kuruluşuna dönüşecek olan IPARD Ajansı ile karıştırılmaması gerekmektedir. Türk tarımı da özellikle IPA'nın iki bileşeni (1. ve 5. bileşenler) çerçevesinde AB fonlarından faydalanabilecektir. (YILDIZ, F.,F., 2005. *Tarım ve Kırsal Kalkınma Ödeme Kurumu (IPARD AJANSI) Örgüt ve Personel Yapısı ile Çalışma Sistemine İlişkin Yayınlanmamış Rapor,TKB- DİABK*)

Bu noktada Türkiye'nin Bölgesel Kalkınma bileşeninden faydalanabilmesi amacıyla ülkemizde bu konuda yetkili kurum olan Devlet Planlama Teşkilatı'nın da IPARD ya da Kırsal Kalkınma Ajanslarına benzeyen ve bu sebeple de birbirine karıştırılan yapıları oluşturması konusunda Ön Ulusal Kalkınma Planı'ndaki bilgilere yer vermek gerekmektedir:

“Bölgesel alanda Hizmet Birlikleri ve Bölgesel Kalkınma Ajansları (BKA) ara kurumlar olarak faaliyet gösterecektir. Bununla birlikte, mevcut Ön Ulusal Kalkınma Planı'nın (ÖUKP) operasyonel programlar içermemesi nedeniyle sektörel gelişme eksenlerine ilişkin ara kurumların açıkça tanımlanmasında zorluklar yaşanmaktadır. Bölgesel gelişme politikalarını yerel bazda uygulayacak kurumsal bir mekanizmanın geliştirilmesi gerekmektedir. Orta vadede bölgesel gelişme alanındaki program ve projelerin yönetimine ilişkin görevlerin BKA'lara devredilmesi öngörülmektedir. BKA'ların kurulmasına ilişkin kanun hazırlama çalışmaları devam etmektedir. BKA'lar kurulana kadar AB fonlarından desteklenen bölgesel kalkınma programlarının uygulanmasında Hizmet Birlikleri rol alacaktır. Hizmet Birlikleri illerde valilerin, il ve ilçe belediye başkanlarının, köy muhtarlarının, köye hizmet götürme birliklerinin ve DPT'nin katılımıyla Düzey-II bazında bir araya gelerek oluşturdukları mahalli idare örgütleridir. Bölgelerin potansiyellerinin tespit edilerek harekete geçirilmesi ve AB'nin bölgesel gelişme için sağladığı hibelerin yerel düzeyde etkin koordinasyonla kullanımının sağlanması amacıyla hazırlanan “Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı” Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun gündemindedir. DPT Müsteşarlığı ÖUKP'nin Yönetim Otoritesi olarak belirlenmiş olup, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı ÖUKP Yönetim Sorumlusu olarak görev yapacaktır. ÖUKP Yönetim Sorumlusu görevlerini DPT Müsteşar Yardımcılarından birine devredebilir. Uygulamaya ilişkin görevler sektörel ve bölgesel kurumlar gibi “ara kurumlara” devredilebilir. Bölgesel alanında Hizmet Birlikleri ve Bölgesel Kalkınma Ajansları (BKA) ara kurumlar olarak faaliyet gösterecektir. Bununla birlikte, mevcut ÖUKP'nin operasyonel programlar içermemesi nedeniyle sektörel gelişme eksenlerine ilişkin ara kurumların açıkça tanımlanmasında zorluklar yaşanmaktadır. Halihazırda, DPT, ulusal bütçeden ve AB

fonlarından finanse edilen, bölgesel gelişme ile ilgili, proje ve programların merkezi ve yerel bazda koordinasyonunun sağlanmasından, izlenmesinden ve raporlanmasından sorumludur. Bölgesel gelişme politikalarını yerel bazda uygulayacak kurumsal bir mekanizmanın geliştirilmesi gerekmektedir. Orta vadede bu alandaki program ve projelerin yönetimine ilişkin görevlerin BKA'lara devredilmesi öngörülmektedir. BKA'ların kurulmasına ilişkin kanun hazırlama çalışmaları devam etmektedir. BKA'lar kurulana kadar AB fonlarından desteklenen bölgesel kalkınma programlarının uygulanmasında Hizmet Birlikleri rol alacaktır. Hizmet Birlikleri illerde valilerin, il ve ilçe belediye başkanlarının, köy muhtarlarının, köye hizmet götürme birliklerinin ve DPT'nin katılımıyla Düzey-II bazında bir araya gelerek oluşturdukları mahalli idare örgütleridir.” (T.C. Ön Ulusal Kalkınma Planı 2004 – 2006, Ankara)

IPARD, ilkeler ve uygulama açısından daha önceki 8 yeni üye ülke ile birlikte Bulgaristan ve Romanya gibi diğer aday ülkeler için uygulanan SAPARD Programıyla büyük benzerlikler taşımaktadır.

IPA bütçesi 10,2 milyar € olarak belirlenmiştir. Bu fondan Türkiye, Hırvatistan, Makedonya ve olası diğer aday ülkeler (Adaylıkları söz konusu olabilecek ülkeler; Arnavutluk, Bosna Hersek, Sırbistan-Karadağ- Kosova dahil) yararlanacaklardır. Yapılacak harcamaların toplamı içerisinde yardım ve piyasa müdahaleleri için ayrılacak miktar belli olmakla beraber kırsal kalkınma için harcama kalemleri henüz belli değildir. Ancak yine de kırsal kalkınma bileşeni çerçevesinde Türkiye'nin kuracağı IPARD Ajansı'na yıllık olarak tahmini 100 milyon € civarında destek aktarılması gündemdedir.

IPARD Bileşeninin ana hedefleri şunlardır:

- ✓ Tarımsal gıda sektörünün modernize edilmesi
- ✓ AB Kırsal Kalkınma Politikalarına Yakınlaşma
- ✓ AB- OTP standartları ve Gıda güvenliği, veterinerlik ve bitki sağlığı müktesebatının gerekliliklerine ulaşmak
- ✓ AB Kırsal Kalkınma Programlarının uygulanması için hazırlıkları yapmak

- ✓ AB Kırsal Kalkınma Fonlarının yönetimi için idari kapasitenin kurulması konularında destek sağlamak

IPARD'ın ana politika hedefleri; Hedeflenmiş yatırımlar ile tarım ve işleme sektörlerinin sürdürülebilir modernizasyona katkı sağlamak, bu yatırımlar yoluyla gıda güvenliği, veterinerlik, bitki sağlığı ve çevresel standartlarının AB müktesebatı ile uyum sağlamayı desteklemek, kırsal alanların sürdürülebilir kalkınmasına katkı sağlamak olarak sıralanabilir. IPARD kapsamında desteklenecek faaliyetlerde öncelikler; pazar verimliliği, kalite ve sağlık standartlarının iyileştirilmesi ile kırsal alanlarda yeni istihdam oluşturulması gibi konulara verilmektedir.

IPA'nın Kırsal Kalkınma Bileşeni için gerekenler:

- ✓ IPA Kırsal Kalkınma Programı (2007–2013),
- ✓ Yönetim Otoritesi,
- ✓ Uygulama Ajansı,
- ✓ İzleme Komitesi,
- ✓ Denetim Otoritesi (Sertifikasyon Kurumu)

(MORTHESEN, K., 2006. "IPA Rural Development Component" başlıklı sunumu, İzmir)

11 TÜRKİYE AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

Türkiye’de AB ile gerek mevzuat gerekse uygulama olarak tarımın bazı alanlarında özellikle yatay konularda ve kırsal kalkınma anlamında gerekli sistemin tam anlamıyla kurulamamış ve henüz işlerlik kazandırılmamış olması gibi bir takım farklılıklar bulunmaktadır. Bunun yanı sıra ülkemizde tarım ve kırsal kalkınma alanında yapısal bir takım sorunlar da bulunmaktadır:

- ✓ Tarım sektörünün modernize edilmesine tarımsal işgücünün azalmasının eşlik etmesi
- ✓ Tarımsal üretim, işleme ve pazarlama zincirinin zayıflığı
- ✓ Küçük ve dağınık çiftlikler
- ✓ Yetersiz mesleki ve diğer eğitim olanakları
- ✓ Yetersiz altyapı
- ✓ Çevresel kaygılar
- ✓ Kırsal alandan göç

Yukarıda değinilen sorunların yanı sıra Türkiye’nin AB’den alacağı katılım öncesi fonların bu aksaklıkları gidermeye yetmeyeceğinin açık olması nedeniyle yapılması gerekenler bu tür kısıtlar altında ekonomik sosyal ve teknik sorunlara yönelik yardımlarla ilgili sağlam bir öngörü sahibi olmak (bunun için de “Geriden Gelenin Avantajı”nı kullanmak) ve bu doğrultuda stratejiler geliştirmektir.

Türkiye’nin sağlanacak olan fonlardan yararlanabilmesi anlamında Bakanlığın yaptığı ve yapacağı çalışmalar Ekonomik Kriterler (Nisan 2006)’da şöyle belirtilmiştir: “IPARD kapsamında, öncelikli olarak 2007 yılı itibariyle uygulanmak üzere AB’nin destek vereceği dokuz tedbir içerisinden ülkemiz açısından öncelikli olan tedbirlerin belirlendiği ve tedbirlere ayrılacak destek miktarlarının açıklandığı yedi yıllık Kırsal Kalkınma Planı’nın (IPARD Planı) hazırlanması ve planın AB tarafından onaylanarak programa dönüşmesi gerekmektedir.”

Bunun yanı sıra Kırsal Kalkınma Programı çerçevesinde başvurularının alınması, seçimi, projelere ilişkin katkının ödenmesi, proje kabulü öncesi ve sonrası kontroller, muhasebe işlemleri, denetim gibi faaliyetleri yürütmekten sorumlu bir Tarım ve Kırsal Kalkınma Ödeme Kurumu'nun (IPARD Ajansı) kurulması için Kanun Tasarısı hazırlanmıştır. Kanun Tasarısı Eylül 2005 tarihinde Başbakanlığa gönderilmiş olup, Başbakanlık tarafından ilgili kurumların görüşlerine açılmıştır. Taslak Kanun tasarısı Başbakanlıktan gelen görüşler doğrultusunda ve sivil toplum örgütlerinin de görüşleri çerçevesinde düzenlenmiştir.

Son gelişmelere göre “Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun” 18 Mayıs 2007 tarihinde 26256 Sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanunun amacı; 1. maddede şöyle belirtilmiştir: “Bu kanunun amacı, ulusal kalkınma plan, program ve stratejilerinde öngörülen ilke ve hedefler çerçevesinde, Avrupa Birliği ve uluslararası kuruluşlardan sağlanan kaynakları da kapsayacak şekilde, kırsal kalkınma programlarının uygulanmasına yönelik faaliyetleri gerçekleştirmek üzere Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir.”

Son gelişmeler ile Türkiye’ye 2,2 milyar € fon ayrılacaktır. Dolayısıyla şu aşamada sözü geçen; idari kapasitenin güçlendirilmesi ile sağlanacak absorbe etme kapasitesi (Bir ulusal idarenin dış yardımları planlama ve uygulama kapasitesi), Kırsal Kalkınma Ajansının kurulması ve etkin olarak işlemesi büyük önem taşımaktadır.

IPA'nın Kırsal Kalkınma Bileşeni, diğer bileşenlerden farklı olarak fonların tüm mali kontrolünün aday ülkeye tevdi etmekte yani Genişletilmiş Merkezi Olmayan Uygulama Sistemi (EDIS) getirmektedir. Bu sistem; ulusal akreditasyon ve akredite olan kuruluşun izlenmesi Komisyon tarafından akredite olmuş IPARD Ajansına fon yönetiminin devri ve uygulamaların daha sonra denetlenmesi gibi ilave unsurları öngörmektedir. Yani, IPA'nın diğer bileşenlerinin aksine IPARD için bir ajans kurulması zorunluluktur. (YILDIZ, F.,F., 2005. “Tarım ve Kırsal Kalkınma Ödeme

Kurumu (IPARD AJANSI) Örgüt ve Personel Yapısı ile Çalışma Sistemine İlişkin Yayınlanmamış Rapor”, TKB-DİABK.)

Tablo 15’te Çok Yıllık Gösterge Mali Çerçeve’de yer alan IPA Aracından Türkiye için tahsis edilen fonların hedeflere göre dağılımı gösterilmektedir.

Tablo 15: 2008–2010 Türkiye için IPA Fonundan Tahsis Edilen Kaynakların Bileşenlere Göre Dağılımı (milyon €, Cari Fiyatlar)

Bileşenler	2007	2008	2009	2010
Geçiş Desteği ve Kurumsal Yapılanma	252.2	250.2	233.2	211.3
Sınırötesi İşbirliği	6.6	8.8	9.4	9.6
Bölgesel Kalkınma	167.5	173.8	182.7	238.1
İnsan Kaynakları Gelişimi	50.2	52.9	55.6	63.4
Kırsal Kalkınma	20.7	53.0	85.5	131.3
Toplam	497.2	537.8	566.4	653.7

Kaynak: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/countries/ipa_miff_081106_en.pdf, Kasım 2007

12 AB BÜTÇESİ

AB Yapısal Fonlarının 2000–2006 döneminde toplam bütçesini 195 milyar € (Uyum Fonu Hariç) olarak belirtilmiştir. Bu durumda her bir hedef ve desteklerin aldıkları pay şöyle gerçekleşmiştir: Hedef 1 Fonun % 69,7'si (135,9 milyar €), Hedef 2 Fonun % 11,5'i (22,5 milyar €), Hedef 3 Fonun % 12,3'ü (24,05 milyar €), FIFG Hedef 1 dışındaki harcamalar 1.1 milyar € (% 0.5), Topluluk İnisyatifleri: 10.43 milyar € (% 5.35), Yenilikçi Tedbirler ve Teknik Destek: 1.27 milyar € (% 0.65) pay almışlardır.

Tablo 16'da bahsedilen desteklerin fon kaynaklarına göre sınıflandırılması gösterilmiştir.

Tablo 16: Yapısal Fonların Katkı Sağladığı Farklı Desteklerin sınıflandırılması

Yapısal Fonlar	Hedefler	İnisyatifler ve Yenilikçi Tedbirler
ERDF	Hedef 1	Interreg III
	Hedef 2	Urban II
		İlgili Yenilikçi Tedbirler
ESF	Hedef 1	Equal
	Hedef 2	İlgili Yenilikçi Tedbirler
	Hedef 3	
EAGGF	Yönverme Bölümü Hedef 1	Leader
FIFG	Hedef 1 (Fonun %0.5'ine kadar)	İlgili Yenilikçi Tedbirler
	Hedef 1 dışında kalan bölgeler	

Kaynak: Anonim

Tablo 17'de 2000–2006 dönemine ilişkin AB bütçesi ve ana kalemleri gösterilmektedir.

Tablo 17: AB Bütçesi (2000–2006 Dönemi İçin)

(milyon €)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tarım (Kırsal Kalkınma Dahil)	40,920	42,800	43,900	43,770	42,760	41,930	41,660
Yapısal Çalışmalar	32,045	31,455	30,865	30,285	29,595	29,595	29,170
Katılım Öncesi Yardım	3,120	3,120	3,120	3,120	3,120	3,120	3,120
Toplam Ödenek	89,590	91,070	94,130	94,740	91,720	89,910	89,310
Yeni Üye Ülkelerin Alabileceği Miktar	-	-	4,140	6,170	8,890	11,440	14,220
Onaylanmış Kuruluşlar Grubu Ödenekleri (%)	1,13	1,12	1,13	1,11	1,05	1,00	0,97
Öz Kaynaklar Tavanı	1,27	1,27	1,27	1,27	1,27	1,27	1,27

*Kaynak: Akın, S., Yapısal Fonlar ATAUM Ödevi, s.67, Yayınlanmamış Çalışma *1999 fiyatlarıyla ödenek taahhütleri*

13 SONUÇ

Bu çalışmada Avrupa Birliği'nin uyguladığı bazı Topluluk Politikaları ve bunların uygulama araçları olan Yapısal Fonlar, Katılım Öncesi Yapısal Araçları ve benzeri mali ve teknik yardımlar özet olarak anlatılmıştır. Bu çalışma ile asıl amaçlanan Türkiye'nin adaylık sürecinde ve sonrasında karşılaşacağı ekonomik, sosyal, mali ve teknik sorunlara dikkat çekmektir; daha da önemlisi bu sorunlara karşı hazırlıklı olabilmek ve hatta sorunlarla hiç karşılaşmamak adına uygun bir strateji geliştirebilmektir.

Bu çerçevede, Türkiye'nin tarım ve kırsal kalkınma açısından içinde bulunduğu durum iyi analiz edilmeli ve ihtiyaçlar titizlikle saptanmalıdır. Bugün Avrupa Birliği içerisinde bölgesel farklılıklardan kaynaklanan sorunlara yönelik hala ciddi miktarlarda destekler sağlanmakta ancak yine de en son genişleme ile üye ülkeler arasındaki bu farklılıkların derinleştiği görülmektedir. Bu noktada kaynakların üye ve aynı zamanda da aday ülkeler tarafından etkin kullanımı konusu öne çıkmaktadır.

Ülkemizde nüfusun büyük çoğunluğunun geçimini tarımsal faaliyetlerden sağladığı ve kırsal bölgeler ile tarım yapılan alanlar arasında ciddi farklılıklar söz konusu olduğu göz önünde bulundurulursa Türkiye'nin de bu fonları sağlamaya yönelik gerekli yapıları oluşturma aşamasında ne kadar önemli kararlar alma aşamasında olduğu görülebilir. Bölgesel farklılıkların giderilmesinin yanı sıra Topluluğun da giderek daha çok önem atfettiği ve belki de bölgesel farklılıkların giderilmesinde de önemli katkıları olacak olan kırsal kalkınmanın sağlanması amacıyla gerekli adımların geç kalınmadan atılması gerekmektedir.

Bu kapsamda üyelikten sonra bir Ödeme Kuruluşunun ve adaylık sürecinde de bir Kırsal Kalkınma Ajansının kurulması söz konusu olacaktır. Verilecek siyasi kararın, daha önce değinilmiş olan kaynakların etkin kullanımı doğrultusunda, her koşulda optimal bir karar olması gerekmektedir. Ayrıca AB içerisindeki yeni durumlarda dikkatlice incelenmelidir. Özellikle, FEOGA'nın Yönverme Bölümü'nün ve EFF'ye dönüşecek olan FIFG'nin Yapısal Fon kapsamında çıkarılması dikkate değer bir gelişmelidir. Aslında bu

AB'den bir mesaj olarak algılanmalı ve Bölgesel Kalkınma ile Kırsal Kalkınma kavramlarının birbirinden farklarının artık fon kapsamında daha da belirgin bir hale geldiği unutulmamalıdır. Bu yolda rehber olarak özellikle son 12 üye ülkenin oluşturduğu benzeri kurumlar dikkatle incelenmeli ve yaşanan sorunlar, avantaj ve dezavantajlar değerlendirilmelidir. Polonya, Macaristan, Bulgaristan ve Romanya gibi ülkelerin ödeme kuruluşlarının sayısı ve idari kapasiteleri göz önünde bulundurulmalı ve böylelikle de yapılmış olan hataların tekrarlanmamasının önüne geçilmelidir.

Son söz olarak, ülkemiz özelinde bölgesel ve kırsal kalkınmanın birbirlerinden farklı ama paralel olarak ve entegre bir şekilde yürütülmesinin sağlanabileceği düşünülmelidir. Bu her ne kadar koordinasyon içerisinde yürütülecek ise de **Bölgesel ve Kırsal Kalkınma Ajansları ilgili idari yapılar yönetiminde oluşturulmalı ve ayrı birer kurumsal kimliğe sahip olmalıdır.** Kırsal Kalkınma Ajansı'nın uygulama görevinin, Bölgesel Kalkınma Ajanslarına delege edilmesi gibi AB akreditasyon kurallarına aykırı söylemler de artık terk edilmelidir. Bu anlamda kurumsal yapılar da en kısa sürede oluşturulmalı, koordinasyon içinde çalışmak hedeflenirken, görev tanımlarının da birbiriyle çelişmemesine azami derecede önem verilmelidir. Son tahlilde verilecek olan siyasi kararın optimal düzeyde olması açısından mevcut örnekleri daha iyi anlayabilmek ve özellikle son 10 üye ülkelere yapılacak ziyaretler neticesinde bu karar için en doğru bilgilerin edinilmesine çalışılmalıdır. Türk tarımı bu gelişmeleri bir fırsat olarak algılamalı ve en iyi şekilde değerlendirmelidir.

14 KAYNAKÇA

AKIN, S., 2002. “Yapısal Fonlar” adlı ATAUM Ödevi, Ankara

Anonymus, 2005

Anonim, 2006

Avrupa Birliği Dayanışma Fonunu kuran 11 Kasım 2002 tarih ve 2012/2002 No’lu Konsey Tüzüğü, [OJ L 311, 14.11.2002]

Avrupa Komisyonu, Uyum Politikası 2007–13 s. 12, Luxembourg, 2007.

Avrupa Sınır Ötesi İşbirliği Gruplarını kuran 5 Temmuz 2006 tarih ve 1082/2006 No’lu Konsey Tüzüğü, [OJ 210, 31.07.2006]

ECORYS, Yapısal Fonlar Eğitim dokümanları, Rotterdam, 14 Mayıs- 1 Haziran 2007

EFF’yi kuran 27 Temmuz 2006 tarih ve 1198/2006 No’lu Konsey Tüzüğü [OJ L 223, 15.8.2006]

ERDF hakkında 1783/1999 No’lu Konsey Tüzüğünü yürürlükten kaldıran 5 Temmuz 2006 tarihli ve 1080/2006 no’lu Konsey Tüzüğü, [OJ L 210, 31.07.2006]).

ERTUGAL, E, “EU Regional Development and Cohesion Policy Implications for Turkey” adlı sunumu, İstanbul, Boğaziçi Üni. EWS 2005.

ERTUGAL, E.,2006. “EU Regional Development and Cohesion Policy Implications for Turkey” adlı sunumu

ESF hakkında 1784/1999 Nolu Konsey Tüzüğünü yürürlükten kaldıran 5 Temmuz 2006 tarihli ve 1081/2006 No’lu Konsey Tüzüğü, [OJ L210, 31.07.2006]

EU Funding in Brief- New Updated Edition on 2007–2013 EU Funding System. Budapest, Şubat 2007, www.europamedia.org

Fonlarının Karşılaştırılması” Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Türktarım Dergisi, Sayı: 167, s.29-37, 2006, Ankara.

ISPA Kaynaklarının Ükelere Göre Dağılımı, Resmi Gazete, 21 Mart 2000, L72, s. 21

Katılım Öncesi Yardım Aracını (IPA) Kuran Konsey Tüzüğü (EC) No 1085/2006 17 Haziran 2006, [OJ L 210/82, 31.07.2006]

KURTAR, G., İMGA, K. “AB Balıkçılık Destekleri Kapsamında Balıkçılık Yönlendirme Mali Aracı (FIFG) ve Avrupa Balıkçılık Fonu (EFF)” adlı Yayınlanmamış Çalışma, TKB-DİABK

Küresel Bir Dünyada Avrupa Değerleri, Avrupa Komisyonu Raporu, 20 Ekim 2005

MORTHENSEN, K., 2006. “IPA Rural Development Component” başlıklı sunumu, İzmir.

NIKOLAJSEN, S., “EAGGF Guarantee Financial Management” DG Agriculture, Başlıklı Sunum.

Resmi Gazete, 21 Mart 2000, L72, s. 21

T.C. Ön Ulusal Kalkınma Planı (2004 – 2006) Ankara

Uyum Fonu hakkında 1164/94 No’lu Konsey Tüzüğünü yürürlükten kaldıran 11 Temmuz 2006 tarih ve 1084/2006 No’lu Konsey Tüzüğü, [OJ 210, 31.07.2006]

Uyum Fonunu Kuran 16 Mayıs 1994 tarih ve 1164/94 Sayılı Konsey Tüzüğü (EC) [OJ L 236, 23.09.2003]

YILDIZ, F.,F., 2005. Tarım ve Kırsal Kalkınma Ödeme Kurumu (IPARD AJANSI) Örgüt ve Personel Yapısı ile Çalışma Sistemine İlişkin Yayınlanmamış Rapor,TKB-DİABK

YILDIZ, F.,F., AKDAĞ, K. “Avrupa Birliği Yapısal Fonları Kapsamında Bölgesel Kalkınma İle Kırsal Kalkınma Fonlarının Karşılaştırılması” Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Türktarım Dergisi, Sayı: 167, s.29-37, 2006, Ankara.

İnternet Siteleri

http://ec.europa.eu/regional_policy/themes/urban_en.htm, Ekim 2006

<http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l11096.htm>

http://ec.europa.eu/budget/library/publications/fin_reports/allocrep_data_2006_en.pdf,
2006

<http://ec.europa.eu/comm/enlargement/pas/phare/programmes/index.htm>, Ekim 2006

<http://ec.europa.eu/comm/enlargement/pas/phare/programmes/index.htm>

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/countries/ipa_miff_081106_en.pdf, Kasım 2007

http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/procf/cf_en.htm, Aralık 2006

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1090,30070682,1090_33076576&_dad=portal&_schema=PORTAL, Kasım 2006

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1090,30070682,1090_33076576&_dad=portal&_schema=PORTAL, Ekim 2006

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=2693,61100649,2693_62309131&_dad=portal&_schema=PORTAL, Aralık 2007

<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/g24208.htm>

http://europa.eu/press_room/index_en.htm, 2007

<http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l60013.htm>

<http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l60013.htm>, Ekim 2005

<http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l60013.htm>, Eylül 2007

<http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=200&l=1>, Aralık 2007)

<http://www.abgs.gov.tr/index.php?p=5&l=1>, 21.05.2007

<http://www.avrupa.info.tr>, Eylül 2007

http://www.bmwa.gv.at/EN/Topics/Labourmarket/EU/europaeische_beschaefigungsstrategie.htm, Ekim 2006

<http://www.eib.org/>

http://www.esf.gov.uk/05_Future/01_Post_2006/01_Future_of_ESF_after_2006

http://www.esf.gov.uk/index_en.htm, Aralık 2006

http://www.europa.eu/comm/dg06/agrista/index_frhtm4

http://www.europa.eu/comm/dg06/agrista/index_frhtm4, 2005

<http://www.ikv.org.tr>, Kasım 2006

www.abgs.gov.tr, Türkiye- AB Mali İşbirliği, Ekim 2007

www.ikv.org.tr, IPA 2007–2013, Ekim 2007

15 EKLER

EK 1: Ekonomik ve Sosyal Uyuma Yapısal Politikaların Katkısı: Sonuçlar

Makroekonomik Açıdan Yapısal Fonlar:

Yapısal fonlar ve uyum fonları birlikte ele alındığında Topluluk Politikaları Bütçesinin üçte birinden fazla yer tutmaktadır.

	Greece	Ireland	Spain	Portugal	EUR4
% GDP					
1989-93	2.6	2.5	0.7	3.0	1.4
1994-99	3.0	1.9	1.5	3.3	2.0
2000-06	2.8	0.6	1.3	2.9	1.6
% Gross fixed capital formation					
1989-93	11.8	15.0	2.9	12.4	5.5
1994-99	14.6	9.6	6.7	14.2	8.9
2000-06	12.3	2.6	5.5	11.4	6.9
<i>Structural and Cohesion Funds: commitment data up to 1999; forecasts for 2000-2006</i>					
<i>Source: European Commission, estimates based on Eurostat data and projections for 2000-2006</i>					

Şekil 1: Yapısal Fon ve Uyum Fonlarının Ekonomik Etkileri

Makroekonomik açıdan finansal etki özellikle hedef 1 bölgelerinde çok belirlidir.

“1994–1999 döneminde topluluk fonları Portekiz’de GSYİH’nın %3.3, Yunanistan’da GSYİH’nın %3.5 ve İrlanda’da GSYİH’nın %2.4’ünü oluşturmaktadır. Bu üç ülke de tamamen hedef 1 alanına girmektedir. Bu oran İspanya’da GSYİH’nın %1.5’u olarak görülmektedir. Rakamlar göstermektedir ki uyum kapsamına giren ülkelere Topluluk transferleri olmadan ekonomik büyüme ve ona en büyük desteği sağlayan yatırımlar çok daha az olacaktır. Ancak 2000–2006 döneminde transferler özellikle İrlanda’da azalacaktır.

1994–1999 döneminde topluluk inisiyatifleri dahil %68 olan yapısal fonların 2000–2006 döneminde neredeyse %70’i (136 milyon €) Hedef 1 bölgelerine gidecektir.

Hedef 1 bölgeleri için fonların üç büyük müdahale alanı (üretken yatırım, insan kaynakları ve altyapı) arasında dağıtımında bazı değişiklikler olmuştur. Tabloda bir önceki periyoda göre 2000–2006 periyodunda altyapı harcamalarının oranının arttığı görülmektedir. Bu %34.3'lük oranın yarısı taşıma ağırları harcamalarından oluşmaktadır.

Bu finansal bakışa ek olarak bir kısım niteliksel değişimler (bölgesel politikanın iki büyük bileşeni olan sürdürülebilir kalkınma ve bilgi toplumu için destek artırımı) yeni programlama periyodunda yer almıştır.

Bunların yanı sıra Bölgesel Kalkınma için Avrupa Yatırım Bankası ayrıca destek sağlamaktadır. Bunu bireysel projeler için borç vererek gerçekleştirmektedir. Bu şekilde 1994–1999 döneminde 66 milyon €'luk destek sağlanmış ve bu miktar Birlik içerisindeki benzeri ödüncülerin toplamının %77'sini oluşturmaktadır. Ödüncülerin %83 gibi önemli bir oranı altyapı projelerine (taşımacılık, telekomünikasyon ve enerji) tahsis edilmiştir.

Avrupa Yatırım Bankası 2000–2006 döneminde kendi faaliyetleri ve topluluğun yapısal yardımları arasında potansiyel bir tamamlayıcılık oluşturmak için Toplulukla işbirliğini derinleştirmeyi planlamaktadır. Bunu yaparken sadece direkt olarak finansman sağlamayacak az gelişmiş bölgelere kalkınmaları için gerekli hizmetleri de sağlayacak, ek olarak, büyüyen ilgi “İnovasyon 2000” inisiyatifi çerçevesinde firmaların rekabetçiliğine odaklanmış olacaktır.

Yapısal yardımların analizin mümkün olduğu ülkeler ve yerlerde ekonomik büyümeyi ateşlemekte oldukça önemli etkiler yaratmıştır. 1994–1999 döneminde GSYİH arasındaki fark bazı ülkelerde azalmıştır. İrlanda, Portekiz ve İspanya'da yıllık GSYİH AB ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir. Yatırım artışı da uzun dönem büyümeye temel oluşturacak derecede yüksektir.

Yapısal fon transferleri doğrudan talep ve ekonomik faaliyete eklenmiş, ancak daha önemlisi bu transferler ile fiziksel ve beşeri sermayeye yöneldiğinden beri özellikle orta ve uzun vadede büyüme potansiyelini artırmak hedeflenmiştir.

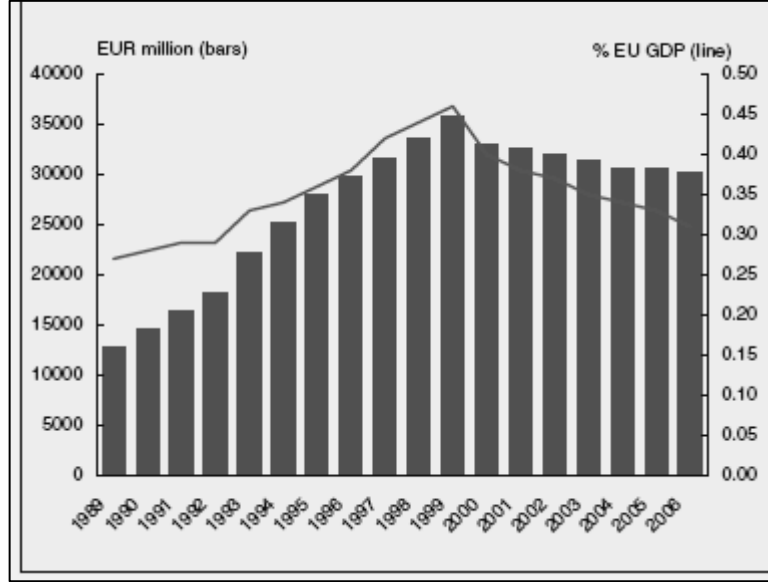
Bunların yanı sıra Birliğin de son zamanlarda öncelikleri arasına girmesine sebep olan bir diğer nokta Araştırma Teknolojik Gelişme ve İnovasyon alanlarında gelişmiş ve gelişmemiş bölgeler arasındaki farkın gelir farklılıklarından çok daha fazla olduğudur. Bu noktada Fonların etkisinin düşük olma sebebi prosedürlerin ve uygulamanın oldukça karmaşık olmasıdır.

Çevresel tedbirlere fonlardan 1994–1999 döneminde ayrılan 9 milyon € (Hedef 1 bölgesi toplam fonlarının %9'u) ayrıca Avrupa Yatırım Bankası ödünçlerinin %20'si (1 milyon €) ve özellikle İngiltere'nin su iyileştirme projeleri kapsamında diğer kaynaklardan da 3 milyon € tahsis edilmiştir.

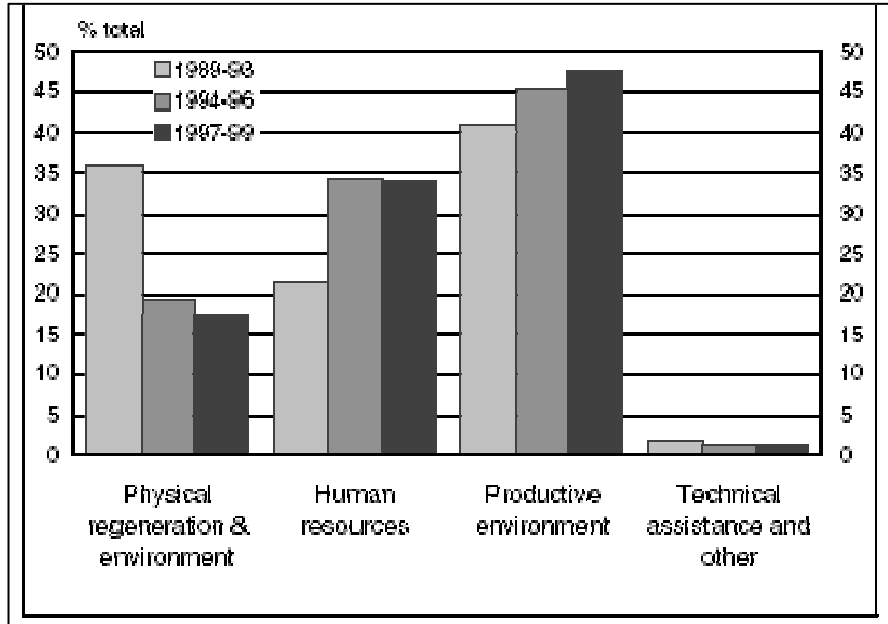
Tablo 1: Hedef 1 Alanlarında Yapısal Fonların Dağılımı

	1989–1993	1994–1999	2000–2006
Altyapı	35,2	29,8	34,3
İnsan Kaynakları	29,6	24,5	23,9
Üretken Çevre	33,6	41,0	34,8
Diğer	1,6	4,7	7,0

Kaynak: Avrupa Komisyonu, Ekim 2006

Şekil 2: Yapısal Fonlardaki Değişim 1988–2006

Şekil 3: Hedef 2 Alanında Yapısal Fonların Dağılımı 1989–93, 1994–96 ve 1997–

EK 2: KOMİSYON TARAFINDAN YAYINLANAN 4. EKONOMİK VE SOSYAL UYUM RAPORU (30 Mayıs 2007)

2000–2013 (yeni üyeler için 2004–2013) dönemi için ön hesaplamalar uyum politikasının olmadığı bir seneryayoyla karşılaştırıldığında bazı üye ülkelerin GSYİH'sında artış olacağını göstermektedir;

- % 9.0 civarında Çek Cumhuriyeti ve Letonya'da
- %8.5 civarında Litvanya ve Estonya'da
- %7.5 Romanya'da
- %6.0 civarında Bulgaristan ve Slovakya'da
- %5.5 civarında Polonya
- %3.5 civarında Yunanistan'da
- %3.1 civarında Portekiz'de

Ekonomik, Sosyal ve Bölgesel Eşitsizlikte Durum ve Eğilim:

Ulusal Düzeyde

1994–2006 dönemi boyunca uyum politikasından en çok faydalanan ülkeler – Yunanistan, İspanya, İrlanda ve Portekiz- grup olarak etkileyici bir büyüme performansı sergilemişlerdir. 1995 ve 2005 arasında Yunanistan'ın geri kalan AB–27 ülkeleriyle arasındaki açık azalmıştır (2005 AB–27 ortalamasının %74'ünden %88'ine yükselerek.). Aynı yıl, İspanya ve İrlanda da %91 ve %102'den Birlik ortalamasının sırasıyla %102 ve %145'ine ulaşmışlardır. Aynı zamanda Portekiz'deki büyüme 1999'dan bu yana AB ortalamasının altında kalmıştır. 2005'te Portekiz'in kişi başı GSYİH'sı AB ortalamasının %74'üne denk gelmiştir.

Bölgesel Düzeyde

Geçen on yıllık dönemde bölgelerde düşük kişi başı GSYİH'ya rağmen görece güçlü ekonomik büyüme AB bölgelerinin yakınsadıklarını göstermektedir. 1995- 2004

arasında AB ortalamasının %75'inden düşük kişi başı GSYİH'ye sahip bölgelerin sayısı 78'den 70'e, %50'sinin altında olanların sayısı ise 39'dan 32'ye düşmüştür.

2000–2006 döneminde uyum politikası desteklerinden en çok yararlanan AB'nin geri kalmış bölgelerinde 1995–2004 yılları arasında diğerlerine göre GSYİH'da önemli bir artış gözlenmiştir.

1995'te 71 milyon insanın yaşadığı 50 bölge AB- 15 ortalamasının %75'inden az kişi başı gelire sahip olmuştur. 2004'te 10 milyon insanın yaşadığı, bölgelerin yaklaşık dörtte birinde kişi başı GSYİH %75 eşliğinin üzerine çıkmıştır.

Ancak yine de eşitsizlikler hala yüksek düzeyde seyretme eğilimindedir. Bunun sebebi kısmen en son genişleme ve kısmen de büyümenin belli bir alanda yoğunlaşmasıdır. Hatta en gelişmiş bu bölgelerin bazıları çok düşük ya da negatif büyüme oranlarını tecrübe etmektedirler. 2000–2004 döneminde reel kişi başı GSYİH 27 bölgede düşerken 24'ünde büyüme her yıl %0.5'ten az gerçekleşmiştir. Bu bölgelerin beşinde kişi başı GSYİH AB ortalamasının %75'inden aşağıya düşmüştür.

Sosyal Uyum

2000–2005 arasında geri kalmış bölgelerde işsizlik; bu bölgelerin 17'sinde %2 civarındaki artışa rağmen toplamda %13.4'ten %12.4'e düşmüştür. Nüfusun bir kısmı fakirliğin bazı üye ülkelerde görece yüksek olmasından kaynaklanan bir riskle karşı karşıyadır.

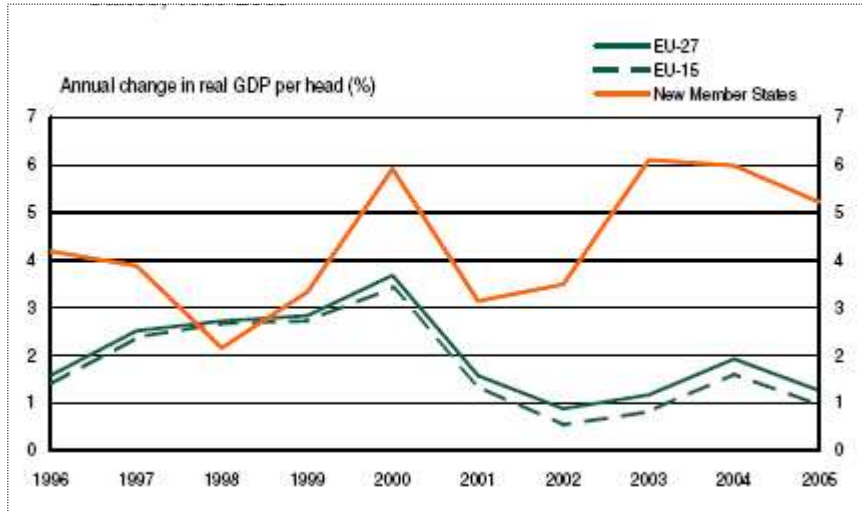
2007–2013 Uyum Politikası Reformu:

Avrupa Konseyi 2005'te şunu belirtmiştir:

“Lizbon Stratejisini gecikme olmadan yeniden düzenlemeli ve büyüme ile istihdam konularına yeniden odaklanmalıyız. Avrupa sosyal uyumun güçlendirilmesinde, büyüme potansiyelinde artışta ve bunun sağladığı verimlilikte ve rekabetçilikte vurguyu bilgi,

yenilikçilik ve insan kaynaklarının optimizasyonuna yaparak yeniliklere gitmelidir. Bu hedeflere ulaşabilmek için Birlik uygun olan Topluluk ve ulusal kaynakların tümünü harekete geçirmelidir.

Birliğin dışındaki ülkeler artan ilgisi ve daha dengeli bir bölgesel gelişme hedefiyle, uyum politikası hakkında daha fazlasını öğrenmeyi istemektedirler. Örneğin, 15 Mayıs 2006'da Çin ile Komisyon arasında bölgesel siyasi işbirliğine yönelik bir mutabakat zaptı imzalanmıştır. Çin dengeli bölgesel gelişmeyi 5 yıllık kalkınma planının önceliklerinden biri haline getirmiş ve artan bölgesel gelir farklılıklarına yoğun ilgi göstermiştir. 2005'ten bu yana Çin ve Hindistan, ortak eylem planları üzerinde ayrıca anlaşmaya varmışlar; Avrupa Komisyonu ile istihdam ve sosyal politika konularında mutabakat zabitleri imzalamışlardır. 23 Mayıs 2007'de Rusya Federasyonu Hükümeti ile uyum politikasının kurulması ve uygulanması konusundaki tecrübelerin paylaşımı için bölgesel politikada işbirliği mutabakat zaptı imzalamışlardır.

Şekil 1: AB- 15 ve Yeni Üye Ülkelerde Reel GSYİH'da Kişi Başı Büyüme

Kaynak: EUROSTAT

Tablo 1: Uyum Politikası 2007–2013 Belirleyici Mali Dağıtımlar

	Yakınsama Hedefi			Bölgesel Rekabetçilik ve İstihdam Hedefi		Avrupa Bölgesel İşbirliği Hedefi	Toplam
	Uyum Fonu	Yakınsama	Aşamalı sonlandırma	Aşamalı Uygulama	Rekabet ve İstihdam		
Belçika					1.425	194	2.258
Bulgaristan	2.283	4.391	636			179	6.853
Çek Cum.	8.819	17.064			419	389	26.692
Danimarka					510	103	613
Almanya		11.864	4.215		9.409	851	26.340
Estonya	1.152	2.252				52	3.456
Yunanistan	3.697	9.420	6.458	635		210	20.420
İspanya	3.543	21.054	1.563	4.955	3.522	559	35.217
Fransa		3.191			10.257	872	14.319
İrlanda				458	293	151	901
İtalya		21.211	430	972	5.353	846	28.812
Kıbrıs R.K.	213			399		28	640
Letonya	1.540	2.991				90	4.620
Litvanya	2.305	4.470				109	6.885
Luxemburg					50	15	65
Macaristan	8.642	14.248		2.031		386	25.307
Malta	264	566				15	855
Hollanda					1.660	247	1.907
Avusturya			177		1.027	257	1.461
Polonya	22.176	44.377				731	67.284
Portekiz	3.060	17.133	280	448	490	99	21.511
Slovenya	1.412	2.689				104	4.205
Slovakya	3.699	7.013			449	227	11.588
Finlandiya				545	1.051	120	1.716

İsveç					1.625	265	1.891
Büyük Britanya		2.738	174	965	6.014	722	10.613
Romanya	6.552	12.661				455	19.668
Bölgelerarası						445	445
Teknik Yardım							866
Toplam	69.578	199.322	13.955	11.408	43.558	8.723	347.410

Tablo 2: AB-25'te Uyum Politikası Harcamalarının İtibariyle Dağılımı, 2000–2006

(Milyon €, %)	Hedef 1		Hedef 2		Hedef 3		İnisiyatifler		Toplam	
Tarım	97	0,1	19	0,1	21	0,1	16	0,3	153	0,1
Kırsal Kalkınma	569	0,6	401	2,4	0	0,0	254	4,7	1.225	0,9
Büyük İşletmeler	2.869	3,2	3934	2,4	2	0,0	16	0,3	3.279	2,5
KOBİ'ler	10.329	11,4	5.247	31,8	24	0,1	371	6,9	15.972	12,3
Turizm	2.852	3,1	1.569	9,5	22	0,1	277	5,2	4.720	3,6
RTD ve Yenilikçilik	4.936	5,4	1.634	9,9	5	0,0	154	2,9	6.729	5,2
Diğer Üretken Çevre	125	0,1	22	0,1	2	0,1	38	0,7	207	0,2
Üretken Çevre	21.777	24,0	9.285	56,2	96	0,6	1.126	20,9	32.285	24,9
İş piyasası	7.619	8,4	283	1,7	5.317	31,2	374	7,0	13.593	10,5
Sosyal Katılım	3.336	3,7	326	2,0	3.384	19,9	469	8,7	7.514	5,8
Mesleki Eğitim	7.472	8,2	385	2,3	3.694	21,7	252	4,7	11.802	9,1
Girişimcilik	4.318	4,8	539	3,3	3.100	18,2	525	9,8	8.483	6,5
Kadınlar İçin İş Piyasası Faal.	1.292	1,4	91	0,6	1.099	6,4	229	4,3	2.711	2,1
İnsana Yatırım	24.092	26,5	1.714	10,4	16.609	97,4	1.977	36,8	44.392	34,2
Taşımacılık	23.448	25,8	977	5,9	0	0,0	490	9,1	24.914	19,2
Telekomünikasyon Altyapısı	3.153	3,5	493	3,0	65	0,4	327	6,1	4.038	3,1
Enerji	776	0,9	140	0,8	0	0,0	44	0,8	960	0,7
Çevre	6.019	6,6	704	4,3	0	0,0	143	2,7	6.865	5,3
Planlama ve Rehabilitasyon	5.179	5,7	2.145	13,0	0	0,0	410	7,6	7.734	6,0
Sosyal Altyapı ve Top. Sağlığı	4.637	5,1	206	1,2	3	0,0	91	1,7	4.938	3,8
Temel Altyapılar	43.212	47,6	4.812	29,1	69	0,4	1.505	28,0	49.598	38,2
Çeşitli	1.734	1,9	715	4,3	270	1,6	768	14,3	3.487	2,7
Toplam	90.815	100,0	16.526	100,0	17.044	100,0	5.376	100,0	129.762	100,0

Kaynak: http://ec.europa.eu/enlargement/index_en.htm, Ekim 2007